tevhid

Rebîu'l Ahir 1440

"Tağuta kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere müjde vardır. Kullarımı müjdele!" (39/Zümer, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | OCAK '19 | YIL: 8 | SAYI: 78 | FİYATI: 7₺ | ISSN: 2148-4635

İSLAMİ YAPILARDA İTİKADİ, MENHECÎ VE AHLAKİ ÇÖZÜLMELER NEDEN KAYNAKLANIR?

RABBİMİZİN MESAJINI
ULAŞTIRMAYA HAZIR MISIN?

Tevhid Mealimiz Çıktı
Sipariş Verdiniz mi ?

Hedef,
Dünya Genelinde Yaymak

Ve Milyonlara Ücretsiz
Kur'ân Meali Ulaştırmak

100.000 Adet
Tevhid Meali Dağıtıma Hazır !

"De ki: 'Ey insanlar! Şüphesiz ki size,
Rabbinizden bir öğüt, sinelerde olan (manevi hastalıklara) şifa,
müminler için de hidayet ve rahmet olan bir Kitap geldi.' "
(10/YUNUS, 57)

PROJEYE DESTEK OLMAK İÇİN

E-Posta
tevhidmeali@gmail.com

WhatsApp
0530 401 81 81

EDİTÖR

بسم الله الرحمن الرحيم

Allah'ın selamı üzerinize olsun...

2019 miladi yılına girerken Tevhid Dergimizin 7. yılını tamamlamış ve 8. yılına adım atmış oluyoruz. Böyle bir nimeti bize bahşeden Rabbimize şükrediyor, her şartta yazıları ile bizleri aydınlatan yazarlarımıza/hocalarımıza teşekkür ediyoruz. Dergimizin elimize ulaşıncaya kadarki aşamaların tümünde emeği geçen kardeşlerimize de duacıyız.

Allah'ım, şu nimetinin şükrünü belki hakkı ile eda edemiyoruz. Yalnız Rahman olan senden, bu nimeti bizim için daimi ve mübarek kılmanı istiyoruz. Amin.

Halis Hocamız –Allah esaret bağlarını çözsün ve kendisine rahmeti ile muamele etsin- bu ay yazısında üç soruyu yanıtlıyor:

Birinci soru: İlki: *"Silsile tekfir konusunda usulünüz nedir?"*; ikincisi: *"Allah'a şirk koşmayan ama şirk koşan birini tekfir etmeyenin hükmü nedir?"*

İkinci soru: Kıymetli Hocam, cemaat istedi diye amel yapmak riya mıdır? Bir ödülü kazanmak veya bir cezadan sakınmak için isteneni yapmak ihlasa zarar verir mi?

Üçüncü soru: İslam Tarihi'nde ve yakın tarihte, belli bir süre geçtikten sonra, İslami yapılarda çözülmeler yaşanabiliyor. İtikadi, menhecî ve ahlaki çözülmeler neden kaynaklanır? Bize ne tavsiye etmek isterseniz?

Yine bu ay yazılarında, Feriduddin Hocamız başta olmak üzere diğer hocalarımız din sosyolojisi, tefsir, ahlak, siyer, nasihat, çocuk eğitimi, sağlık ve hadis konularında bizleri aydınlatmaya devam ediyorlar. Hocalarımız için Allah'tan afiyet diliyor, siz kıymetli okuyucularımızı dergimiz ile başbaşa bırakıyoruz.

Selametle...

Editör

tevhid

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.net
tevhiddergisi@gmail.com

Adres
Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Abonelik İçin
0 (545) 762 15 15

Yazışma Adresi
Abdullah DEMİR
Güneşli Merkez Postane P.K. 51
Bağcılar/İSTANBUL

Basım
Mavi Ay Ofset, Litros yolu 2. Mat. Sit.
Giriş kat 1BF2 Topkapı/İSTANBUL
0 (212) 613 47 65

Dergi içerisinde yer alan
yazılardan ilgili yazar mesuldür.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Satış Noktaları, Tevhid Kitabevi
İstanbul : Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
Ankara : Kazım Karabekir Mh. 2061. Sk. No: 18 06794 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
Diyarbakır : Kaynartepe Mh. Gürsel Cd. No: 90/A 21090 Bağlar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
Konya : Mengene Mh. Büyük Kumköprü Cd. No:78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
Van : Vali Mithatbey Mh. Koçibey Cd. Armoni İş Mer. No: 14/D 65100 İpekyolu/VAN 0543 225 50 45

İrtibat Büroları
Merkez : Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
Avcılar : Yeşilkent Mh. Balık Yolu Cd. 3/G Sk. No: 1 Kat: 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
Sultangazi: İsmetpaşa Mh. 90. Sk. No: 4 34270 Sultangazi/İSTANBUL
Diyarbakır: Mezopotamya Mh. 327. Sk. Seval Kent Sitesi A Blok No: 1/A Kayapınar/DİYARBAKIR
Konya : Mengene Mh. Büyük Kumköprü Cd. No:78/A 42020 Karatay/KONYA
Van : Bahçıvan Mh. Sıhke Cd. Karatekin Sk. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040 Tuşba/VAN
Bursa : Bağlarbaşı Mh. Nilüfer Cd. 2. Fırın Sk. No: 4 16160 Osmangazi/BURSA
Ankara : Kazım Karabekir Mh. 2061. Sk. No: 18 06794 Etimesgut/ANKARA

Rebîu'l Ahir 1440 | OCAK '19
Yıl: 8 | Sayı: 78 | Fiyatı: 7 TL
ISSN: 2148-4635

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ

tevhid

İÇİNDEKİLER

İslami Yapılarda İtikadi, Menhecî ve Ahlaki Çözülmeler Neden Kaynaklanır?

Halis BAYANCUK (Ebu Hanzala)

Her davanın bir lideri ve öncü şahsiyetleri olur. Bunlar davayı temsil eder, kardeşlerine güven verir. Ancak dava bunlara mal olur ve insanlar uzaktan izleyen, alkışlayan, övünen pozisyona düşerse çözülme başlar. Çünkü işin kaderinde bu vardır. "Siz Allah'ı korursanız Allah da sizi korur." Siz davaya sahip çıkarsanız davanız size sahip çıkar. Fitneler karşısında alkışlarınız, başkalarının fedakârlığıyla övünmeniz, sahip olduğunuz menakıb külliyatı sizi kurtarmaz. Sizi kurtaracak şey; emeğiniz, fedakârlığınız, adanmışlığınızdır.

Allah'ın adıyla

Allah'a hamd, Resûlü'ne salat ve selam olsun.

Es-Selamu aleykum ve rahmetullahi ve berakatuhu.

Rabbim sizleri afiyet hâlinde kılsın. Her nerede olursanız mübarek kıldığı, sevip razı olduğu kullarından eylesin. Yüce Allah'a hamd olsun ben iyiyim. Siz kardeşlerime duacıyım ve sizlerden dua beklemekteyim.

Bu ay içinde birbiriyle irtibatlı iki soru aldım.

İlki: *"Silsile tekfir konusunda usulünüz nedir?"*; İkincisi: *"Allah'a şirk koşmayan ama şirk koşan birini tekfir etmeyenin hükmü nedir?"* Böyle bir şahsa dair sorulan soruların cevaplarında farklılık olabiliyor. Bunun nedeni nedir?

Silsilede Usul

Bir bütün olarak dinin tüm alanlarında usulümüz şudur: Din; kitap, sünnet ve Resûl'ün *(sav)* terbiyesinde yetişen ashabın yoludur. Vahiy ve vahyin açıklaması olan sünnet bizim aslımızdır. Bu kaynaklarda apaçık yer alan hakikatler dinimizin aslıdır, özüdür. Apaçık yer almayan, ictihat ve yorumla tesbit edilen kaideler ise yoruma ve tartışmaya açıktır.

Kur'an ve resûller tevhidi tüm açıklığıyla ortaya koymuştur. Buna göre tağutlaşmış/tağutlaştırılmış kimseler ve Allah'a *(cc)* şirk koşanlar kafirdir. Bu ismi onlara veren Allah'tır. Onlardan, onların şirkinden ve din edindikleri batıldan teberri etmek, İslam'dır.

İslam'ı tarif eden Âl-i İmran 64. ayeti, Tevhid Mealindeki açıklamayla beraber okuyalım:

"De ki: 'Ey Ehl-i Kitap! Gelin sizinle bizim aramızda ortak bir kelimede buluşalım: Yalnızca Allah'a ibadet edelim, hiçbir şeyi O'na ortak koşmayalım, (Allah'ı bırakıp da) birbirimizi Allah'ın dışında rabler edinmeyelim.' Şayet yüz çevirirlerse deyin ki: 'Şahit olun ki biz Müslimlerdeniz/şirki terk ederek tevhidle Allah'a yönelen kullardanız.' " [1] [2]

Yine Millet-i İbrahim'i açıklayan Mümtehine Suresi 4. ayeti ve izahını okuyalım:

"Sizin için İbrahim'de ve onunla birlikte olan (müminlerde/resûllerde) güzel bir örneklik vardır. Hani onlar, kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz, sizden ve Allah'ın dışında ibadet ettiklerinizden berîyiz/uzağız. Sizi tekfir ettik (üzerinde bulunduğunuz yolu ve sizi reddettik). Bizimle sizin aranızda, tek olan Allah'a iman edinceye kadar ebedî bir düşmanlık ve ebedî bir kin baş göstermiştir.' İbrahim'in babasına söylediği: 'Senin için Allah'tan bağışlanma dileyeceğim. (Ama) Allah'a karşı sana hiçbir faydam olmaz.' sözü müstesna. Rabbimiz! Yalnızca sana tevekkül ettik, yalnızca sana yöneldik ve dönüşümüz de yalnızca sanadır." [3] [4]

Bir de *"Beraat Suresi"* olarak da isimlendirilen Kafirûn Suresi ve açıklamasını okuyalım:

"De ki: 'Ey Kâfirler! Ben, sizin ibadet ettiklerinize ibadet etmem. Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz. Ben de sizin ibadet ettiklerinize ibadet edecek değilim. Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim bana.' " [5] [6]

Buna binaen, bir insan, Allah'a *(cc)* şirk ile tevhidin bir arada olacağına, İslam'da tekfir olmadığına, şirkten teberri etmeden İslam olunacağına, şirkin bir din olmadığına... inanırsa İslam'ı anlamamıştır, ona ilim üzere girmemiştir. Böyle bir insan Muslim değildir.

1. *3/Âl-i İmran, 64*
2. *Ehl-i Kitab'ın davet edildiği ortak kelime, Kelime-i Tevhid'dir. Âdem'den (as) Muhammed'e (sav) kadar tüm resûller insanları La ilahe illallah'a davet etmişlerdir. (Bk. 21/Enbiyâ, 25)*

   Ayet, tüm peygamberlerin dini olan İslam'ın hangi asıllar üzerine inşa edildiğini anlatan en kapsamlı ayettir:

   1. Asıl: *Yalnızca Allah'a (cc) ibadet etmek: Dua, adak, kurban, namaz, tevekkül, korku, sevgi, ümit gibi zahirî ve bâtıni tüm ibadetlerin yalnızca Allah'a yapılmasıdır. (Bk. 6/En'âm, 162-163)*

   2. Asıl: *Hiçbir şeyi O'na ortak koşmamak: Bu ifade birinci aslı pekiştirmek ve hiçbir kapalılığa yer bırakmamak içindir. Allah'a (cc) ait herhangi bir sıfatı Allah'ın dışındaki varlıklara vermemek, Allah'a yapılması gereken herhangi bir ibadeti O'nun dışındaki varlıklara yapmamaktır. Kur'ân'da zikredilmiş bazı şirk çeşitleri şunlardır: Allah'tan başkasına dua etmek (34/Sebe', 13-14; 46/Ahkâf, 5-6); Allah'tan başkasının kanun yapabileceğine inanmak veya bu yetkiyi bir başkasına vermek (12/Yûsuf, 40; 18/Kehf, 26; 42/Şûrâ, 21; 9/Tevbe, 31); bazı varlıkları Allah'ı sever gibi sevmek (2/Bakara, 165).*

   3. Asıl: *Allah'ı bırakıp da başkalarını rab edinmemek: Rab; terbiye eden, düzen veren, idare edendir. Yani, insanların hayatına nizam ve düzen veren, koyduğu yasalarla/şeriatla toplumları yöneten mercidir. Yahudi ve Hristiyanlar din adamları konusunda haddi aşıp onların helal ve haram belirlemesine müsaade edince, Allah (cc) Tevbe Suresi 31. ayeti indirdi. Bu yetkiyi onlara vermekle âlimlerini rab edindiklerini belirtti. (Tirmizi, 3095; İbni Ebi Hatim, 10057-10058) Bu yetkiyi âlime, parlamentoya, devlet başkanına veren onu rab edinmiş olur.*

   4. Asıl: *Yüz çevirenlere "Şahit olun ki biz Müslimleriz." demek: Allah (cc) tarafından belirlenen bu ilkelerden birini ya da tamamını kabul etmeyenlere ve bunlara muhalefet edenlere karşı İslam kimliğini ortaya koymak, yüz çevirenlerin ise Müslim olmayan kâfirler olduğuna inanmak.*
3. *60/Mümtehine, 4*
4. *Ayet-i kerime, her müminin uymak zorunda olduğu (16/Nahl, 123), yüz çevirenin sefih/kıt akıllı kabul edildiği (2/Bakara, 130), yolların en müstakimi olan İbrahim'in (as) yolunu ve milletini tefsir etmektedir. İbrahim'in yolu:*

   a. Müşriklerden berî olmaktır. Çünkü şirki var eden ve onu fiiliyata döken müşriktir.

   b. Allah'ın dışında ibadet ettikleri putlardan ve tağutlardan berî olmaktır. Ki "berî olmak" o fiili yapmamak ve fiilin sahibine bilinçli, imani bir tavır göstermeyi ifade eder.

   c. Şirk ehlini tanımamak, reddetmek ve onların küfrüne hükmetmektir.

   d. Dini Allah'a halis kılarak, ortak koşmaksızın, bir olan Allah'a iman edinceye dek kâfirlere düşmanlık etmek ve kin beslemektir. İşte bu, Allah'a ve Resûlü'ne savaş açmış, cehennem kapısında oturmuş, bizdenmiş gibi konuşarak bizi aldatan, Kitab'ı dillerine dolayan, ama onu az bir paha karşılığında satanların el birliği ve itinayla gizlemeye çalıştıkları İbrahim'in milletidir.
5. *109/Kafirûn Suresi*
6. *Allah Resûlü (sav), bu sureyi "şirkten beraat" suresi olarak isimlendirmiştir. (Tirmizi, 3403) Malumdur ki şirki terk edip ondan tevbe etmeden İslam olmak mümkün değildir. (Bk. 3/Âl-i İmran, 64; 9/Tevbe, 11) Allah Resûlü'nün beyanıyla birlikte ele alındığında, şirkten teberrî etmenin ancak şunlarla mümkün olduğu görülür:*

   a. Allah'a (cc) şirk koşan müşriklerin kâfir olduğuna itikad etmek.

   b. Onların ibadet ettiği tağutlara ibadet etmemek ve onlardan teberrî etmek.

   c. Allah'a (cc) ibadet ettiklerini iddia etseler bile, şirkle beraber hiçbir ibadetin geçerli olmadığına ve şirk koşanın Allah'a ibadet etmemiş olduğuna inanmak.

   d. Şirkin bir din olduğuna itikad etmek ve o dinin kendisinden de mensuplarından da teberrî etmek.

Kendisi Allah'a şirk koşmayan ve bu asılları kabul eden bir insan, mueyyen bazı insanların tekfirinde şüpheye düşebilir, tevakkuf edebilir. Şu örneklerde olduğu gibi:

- Küfür amelini işlediği şeran subut bulmuş mudur?
- İkrah ve hata gibi küfre engel muteber bir durum var mıdır? [7]
- Bu konu kapalı veya açık bir mesele midir?
- Yeni ortaya çıkan bu amel büyük şirke dahil midir?

Böyle bir şahısla konuşmalı durumunu anlamaya çalışmalıyız. Muayyen bir şahsı tekfir etmiyor oluşu neye dayanmaktadır? Tevhidi anlamamış olmasına mı, tekfirin engellerinden bir meseleyi yanlış anlamış olmasına mı? Şayet İslam'ı/tevhidi anlamamış ve şirk ile İslam'ın bir arada olacağına, şirkin İslam'dan ayrı batıl bir din olmadığına, şirkten teberri/tevbe etmeden İslam olunacağına inanıyorsa; bu, onun Muslim olmadığını gösterir.

Şayet tekfirin engellerinden birini yanlış anlamış, küfrün sübutunda ihtilaf etmiş, yaşanılan vakıayı tam anlamamışsa bu, onun hatalı olduğunu gösterir. Hatası, onu küfre düşüren bir bidat de olabilir küfre düşürmeyen bir bidat de olabilir. Bunu anlayacak olan konuya vakıf, delilleri iyi bilen, mütemekkin bir ilim adamıdır.

Özetleyecek olursak; Allah'a *(cc)* şirk koşan bir insan müşriktir. Kendisi şirk koşmadığı hâlde, şirk koşanları tekfir etmeyenler resûllerin yoluna muhalefet etmiştir. Bu muhalefet sahibini küfre sokan bir bidat olabileceği gibi, küfre sokmayan bir bidat de olabilir. Bu şahsın durumuna, muhalefet ettiği konunun deliline, yaşanılan vakıanın açık ve kapalı oluşuna göre değişir. Bu durumu netleştirip muhalefetin cinsini belirleyecek olan ilim adamlarıdır.

Bizim bu konuda usulümüz, teenniyle hareket etmek, aceleci davranmamaktır. Mümkünse muhatap şahıslarla görüşmek, onlara yazılı veya sözlü nasihat etmek ve ilim talebeleriyle durumu istişare etmek; tüm bu süreçlerin sonunda bir karara varmaktır. Şunu da belirtmeliyim ki İslam tarihinde farklı uygulamada bulunan, olaya olumlu-olumsuz anlamda farklı yaklaşanlar olmuştur. Bunlar bize göre nas değil birer içtihattır.

Sorulara Verilen Cevaplarda Farklılık

Yukarıda yaptığımız izah, ikinci sorunun cevabını da kapsamaktadır. Şirk ehlini tekfir etmeyenler farklılık arz ettiğinden verilen cevaplarda da farklılık olabilmektedir. Örneğin, kendisi şirk koşmadığı hâlde saray ve kabir tağutlarını tekfir etmeyenler ile demokratik seçimlere katılanları tekfir etmeyenler aynı kefede değerlendirilemezler. Kabirlere tapan bir müşriği tekfir etmeyenle Allah Resûlü'nden *(sav)* şefaat talebinde bulunanı tekfir etmeyen aynı kefede değerlendirilemez. Yine hakkında araştırma yapılmış, kendisiyle konuşulmuş ve muhalefeti netleşmiş birey/toplum ile durumu netleşmemiş olan aynı kefeye konamaz.

Hâliyle farklı durumlara dair sorulan soruya, farklı cevapların verilmesi söz konusu olmaktadır.

Bir başka sebep olarak şunu zikredebilirim: Müşrikleri tekfir etmeyen, bize göre resûllerin yoluna muhalefet etmiştir. Bu insanlara nasihat içerikli konuşmalar yapılırken, düşüncelerinin lazımı(gereği) hatırlatılır. Mesela, denir ki: *"Bu, Allah'ın verdiği ismi inkârdır."* Ya da denir ki: *"Bu, Âl-i İmran Suresi 64. ayette zikredilen İslam'ın dört esasından birini inkârdır."* Veya denir ki: *"Bu, Kafirûn Suresi'nde emredilen beraatin yerine gelmemesidir..."* Nasihat ve uyarı; caydırıcı olmak, batıla kayılmasın diye ön almak ve sahibini sarsıp kendine getirmek için yapılır. Bunu dinleyen bir insan, bu muhalefetin istisnasız küfür olduğuna inanabilir, yanlış anlayabilir. Oysa konuşanın

---

7. *"Kalbi imanla mutmain olduğu hâlde (küfre) zorlananlar hariç, kim de imanından sonra kâfir olur, (kendi tercihiyle küfre saparak) küfre gönlünü açarsa Allah'ın gazabı onların üzerinedir ve onlar için büyük bir azap vardır." (16/Nahl, 106)*

Şirk ve küfür, amelleri boşa götüren ve tevbe edilmediği takdirde ebedî cehennem ateşine mecbur kılan itikadi marazlardır.

Kişi, Allah'tan (cc) başkasına dua etmek, yasama hakkını vermek, O'ndan başkasını Allah'ı sever gibi sevmek ya da korkmak gibi şirki gerektiren veya bir ayeti inkâr, dini alaya alma, kutsala sövme gibi küfrü gerektiren bir davranışta bulunursa yaptığı fiilin ismini alır: "Kâfir" ve "müşrik" diye isimlendirilir. Tıpkı günah işleyenin "günahkâr" diye isimlendirilmesi gibi.

Kur'ân ve sahih sünnet, iki durumu bu genel kaideden istisna tutmuştur:

a. Bir başkasının zorlamasıyla gayriihtiyari küfür veya şirk işlemek yani, ikrah.

b. Dil sürçmesi, uyku, bayılma gibi şuur kaybı anlarında, kasıt olmaksızın küfrü veya şirki gerektiren bir söz söylemek yani, kasıtsızlık.

Bu iki özrün dışında, vahiyden uzaklaşmış toplumların kabul ettiği, ancak Kur'ân'ın kesin bir dille iptal ettiği özürler vardır. Örneğin, dinî ve siyasi liderlere tabi olma (2/Bakara, 165-167), tevil (7/A'râf, 30), cehalet (7/A'râf, 172), taklit (7/A'râf, 173).

gayesi korkutmaktır. Ki bu üslup, Allah Resûlü'nün *(sav)* sünnetinden alınmıştır. O ümmetini kesin bir dille uyarmak istediğinde sakındırdığı amele *"şirk, küfür, cahiliye"* gibi lafızlar kullanırdı.

"Benden sonra, birbirinin boynunu vuran kâfirler olarak gerisin geriye dönmeyin..." [8]

"Muslime sövmek fasıklık, onunla savaşmak küfürdür." [9]

Biz biliyoruz ki Muslimle savaşmak her zaman küfür olmaz. Allah *(cc)* birbiriyle savaşan Müslimleri *"mümin"* diye isimlendirir.

"Şayet müminlerden iki grup savaşacak olursa aralarını düzeltin. Eğer ki biri diğerine karşı taşkınlık ederse Allah'ın emrine dönünceye kadar taşkınlık edenle savaşın. Şayet dönerse aralarını adaletle düzeltin ve adaletli olun. Allah, adaletle davrananları sever. Müminler ancak kardeştirler. Kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkup sakının. Umulur ki merhamete nail olursunuz." [10]

Müminle savaşan, imanından ve İslam'ından dolayı savaşıyorsa bu, küfürdür. Dünyevi bir meseleden dolayı savaşıyorsa bu fısktır. Ancak Allah Resûlü *(sav)* caydırıcı olmak için ehliiman arasındaki savaşları ağır bir dille kınamış, hepsine küfür demiştir.

Soru: Kıymetli Hocam, cemaat İstedi Diye Amel Yapmak Riya mıdır? Bir Ödülü Kazanmak veya Bir Cezadan Sakınmak İçin İsteneni Yapmak İhlasa Zarar Verir mi?

İslami cemaatlerin varlık amacı hayra davet etmek, iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmaktır.

"Sizin içinizden (insanları) hayra çağıran, iyiliği emreden, kötülükten alıkoyan bir topluluk olsun. Bunlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir." [11]

İslami topluluklara hayra davet vazifesi veren İslam, bizlere de sadıklarla birlikte olmayı emretmiştir.

"Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının ve sadıklarla beraber olun!" [12]

İnsan niçin sadıklarla birlikte olmalı, niçin salihleri arkadaş edinmelidir?

"İyi/salih arkadaşla kötü arkadaşın misali, güzel koku satıcısı ile demirci körükçüsü misali gibidir. Koku satıcısı sana karşılıksız koku verir ya da sen paranla satın alırsın veya ondan güzel koku duyarsın. Demirci körükçüsü ya elbiseni yakar ya da ondan kötü koku duyarsın." [13]

Salih arkadaş bazen bizi etkiler; hiç farkında olmadan ondan güzel şeyler öğreniriz. Bu, karşılıksız güzel koku almadır. Bazen biz çabalarız, onu örnek almaya gayret ederiz. Bu, paramızla/çabamızla koku almaktır. Bazen de ne o bize öğretebilir ne de biz ondan faydalanabiliriz. Ancak iyiliğin ve salih amelin ne olduğunu biliriz.

Şimdi, salih insanı örnek almak riya mıdır? Veya onun öğrettiklerini yapmak riya mıdır? Elbette hayır! Bunun gibi cemaatin Allah'ı hatırlattığı, hayra teşvik ettiği amelleri yapmak da riya değildir. Çünkü cemaat ile yaşama nedenlerimizden biri; salih ameller konusunda motive olmak, unuttuğumuzu hatırlamak ve kardeşlerimizi örnek almaktır.

> Bir insan, Allah'a şirk ile tevhidin bir arada olacağına, İslam'da tekfir olmadığına, şirkten teberri etmeden İslam olunacağına, şirkin bir din olmadığına... inanırsa İslam'ı anlamamıştır, ona ilim üzere girmemiştir.
> Böyle bir insan Muslim değildir.

8. *Buhari, 121; Muslim, 65.*
9. *Buhari, 48; Muslim, 64.*
10. *49/Hucurât, 9-10*
11. *3/Âl-i İmran, 104*
12. *9/Tevbe, 119*
13. *Buhari, 5534; Muslim, 2628.*

Bir diğer konu şudur: İslam salih amellere bazı mükâfatlar koymuştur. Bunlar teşvik edici etkenlerdir. Bazı amellerin terkine de cezalar koymuştur. Bunlar engelleyici birer etkendir. Mükâfata nail olmak veya cezadan sakınmak için amel yapmak riya değildir.

Örneğin, şu ayeti okuyalım:

"Kim Allah'a ve Resûl'e itaat ederse bunlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle beraber olacaklardır. Ne güzel arkadaştır bunlar!" [14]

Cemaat Allah'ın emriyse O'nun rızasına giden yollardan biridir. Bu nimeti muhafaza için, sorumlulukları yerine getirmek ihlasa zarar vermez. Hayrı elde etmek ve onu kaçırmamak şeri teşvik unsurlarındandır.

Bir Muslim, salihlerle beraber olmayı isteyerek amel yaparsa riyaya düşmüş olmaz. Bu hedefi onun önüne koyan Allah'tır.

Bir başka ayet okuyalım:

"... Kim de Allah'tan korkup sakınırsa (Allah,) ona bir çıkış yolu kılar. Ve onu hiç ummadığı bir yerden rızıklandırır..." [15]

Bir Muslim rızkın genişlemesi veya darlığın geçmesi için günahlardan sakınırsa riyaya düşmüş olmaz...

Çünkü ihlas, Allah'ın rızası için ve ecrini Allah'tan bekleyerek amel yapmaktır. Allah'ın *(cc)* emrettiği her şey O'nun rızasıdır. Sakındırdıkları ise gazabından korunma yoludur. Dolaylı olarak O'nun rızasına nail olmaktır. Hâliyle, dinin meşru kabul ettiği her mükâfat veya sakındırdığı ceza; amele teşvik edici veya caydırıcı bir etkendir. İhlasa zarar vermez.

Bu konuya ek olarak, sıkça sorulan bir soruyu ekleyebiliriz.

İslami Bir Yapıda Yer Almak ve Yolların Ayrılmaması Düşüncesiyle İstenileni Yapmak Riya mıdır?

Hayır, değildir. Zira cemaatleşmek, Allah'ın ve Resûl'ün emridir. Allah'ın *(cc)* emrettiği bir hayrı elde etmek veya elde ettikten sonra kaçırmama gayreti, Allah'ın rızasını elde etme gayretidir.

Cemaat Allah'ın emriyse O'nun *(cc)* rızasına giden yollardan biridir. Bu nimeti muhafaza için, sorumlulukları yerine getirmek ihlasa zarar vermez. Hayrı elde etmek ve onu kaçırmamak şeri teşvik unsurlarındandır.

Soru: İslam Tarihinde ve Yakın Tarihte, Belli Bir Süre Geçtikten Sonra, İslami Yapılarda Çözülmeler Yaşanabiliyor. İtikadi, Menhecî ve Ahlaki Çözülmeler Neden Kaynaklanır? Bize Ne Tavsiye Etmek İterseniz?

Bu soruya verilecek cevap, bir sohbetin veya bir dergi yazısının sınırlarını zorlar. Binaenaleyh; önce genel bazı tavsiyelerde bulunacak, sonra makamın el verdiği ve önemli gördüğüm bazı özel maddelere değineceğim.

İtikadi, menhecî ve ahlaki bozulmayı anlamanın en etkili yolu, Kur'an'ı düşünerek, tertil üzere okumaktır. Özellikle Yahudi ve Hristiyanları anlatan ayetler, konulu okumaya tabi tutulursa bu sorunun cevabı tüm yönleriyle ortaya çıkar. Her ne kadar iki toplulukta itikadi, ahlaki ve menhecî olarak sapsa da; Yahudiler ahlaki ve menhecî, Hristiyanlar ise itikadi sapmayı temsil ediyorlar. İlgili ayetleri araştırırken bir noktaya dikkat edelim: Klasik tefsir kaynaklarımız böyle bir araştırmada bize yardımcı olmayacaktır. Çünkü:

Gereksiz polemiklere, gerçekliği kanıtlanmamış israiliyat verilere ve hiçbir faydası olmayan yer/şa-

14. 4/Nîsa, 69
15. 65/Talak, 2-3

hıs/zaman ihtilaflarına giriyorlar. Ayet ve taşıdığı evrensel mesaj bu gereksiz tartışmaların gölgesinde kalıyor. O nedenle klasik tefsirler yerine *"Fi zilal, Tefhimu'l Kur'an, Tefsiru'l Hadis..."* gibi eserlerden istifade edilmelidir.

Genel hatırlatmamızı yaptıktan sonra; itikadi, ahlaki, menhecî çözülmelerin nedenlerine değinmeye çalışalım:

- Anlamadan kabul etmek:

İnsan kabul ettiği akideyi ve menheci iyi anladığından emin olmalıdır. Çünkü akide ve menhec tüm hayatı etkileyen birer temel vazifesi görürler. Kulluğumuz, İslami çalışmalarımız, olaylar karşısında verdiğimiz tepkiler bu iki temel üzere yükselir.

Benim gördüğüm kadarıyla bireysel ve toplumsal çözülmelerin temelinde *"Anlamadan kabul "* önemli bir yer tutuyor. Şöyle gerilere doğru zihni bir yolculuk yapalım: Asr-ı Saadet'te ilk çözülme ve ikinci çözülmeyi hatırlayalım. İlk çözülme, İsra Miraç olayı sonrası yaşanıyor. Müşriklerin yoğun propagandası ve alaya almaları nedeniyle bir grup mürtet oluyor. Oysa Resûl'ün *(sav)* Allah'tan *(cc)* vahiy aldığına anlayarak inanan biri için, İsra Miraç olayında anlaşılmayacak bir durum yoktur. Çünkü Allah'ın bir kulla irtibat kurması, İsra Miraç olayından çok daha büyük ve olağanüstü bir durumdur. İkinci çözülme ise itikadi değil belki ama ahlaki ve menhecîdir. Hicret edemeyip geride kalanlar bu grubu oluşturuyorlar. Dikkat edin! Bu insanlar işkenceye uğruyor sebat ediyorlar. Aşağılanıyor sebat ediyorlar. Hakları gasp ediliyor sebat ediyorlar. Ancak aynı insanlar bu zalim toplumu terk edip Resûl'le hicret edemiyor. Kimine eşi, kimine aşireti, kimine işi engel oluyor. Onca badireyi hakkıyla atlatanlar, bu badireye takılıp kalıyorlar. Hicret karşısında çözülüyorlar. Demek ki; candan vazgeçmeyi anlamışlar fakat maldan, aileden, hanımdan... vazgeçme esasını anlamamışlar. Anlamadıkları bir esas, korkularını büyütmüş, Medine'yi belirsizlik, belki bir macera olarak görmüşler ve hicret karşısında çözülmüşler.

İnsan, kabullerini iyi kontrol etmelidir. Zira her kabul Allah'a verilen bir sözdür ve sözlerimizden imtihana tabi tutulacağız.

Bir Öneri!

Bugüne kadar kabul ettiklerimizden nasıl emin olabiliriz? Bunun için iki öneride bulunabilirim. İlki; güçlü bir muhasebedir. Allah'tan *(cc)* yardım istenerek yapılan bir muhasebe, eksiklerimizi tespiti ve ıslahı kolaylaştıracaktır.

İkincisi; hatalarımızdan ders almaktır. Hatalarımız, kulluk yolunun ilahi sinyalleridir; bizi ikaz eder. Hatalarımızı birer öğretmen kabul edersek, bize çok şey öğretecektir. Neyi anlamadığımızı, hangi konuda azığımızın eksik olduğunu, zaaflarımızı ve zayıflıklarımızı bize gösterecektir.

- İtikadı başkasına emanet etmek veya göreceli meseleleri emanet edememek:

Çözülme nedenlerinden biri; itikad ve menheci başkalarına emanet etmedir. Bizim yerimize onlar inanır, onlar düşünür, onlar karar verirler. *"Ağabeyim bilir, hocam bilir, şeyhim bilir..."* hastalığı yani. Daha doğru bir ifadeyle *"...Din bilginlerini ve abidlerini Rab edinme"!* [16]

Her insan itikadı ve menheci delilleriyle bilmeli, tüm yönleriyle anlamaya çalışmalıdır. Din, kimseye emanet edilmez, vekalet kabul etmez. Dinini bir başkasına emanet eden veya şeyhini/hocasını dinine vekil kılan sapıtmıştır. Bu sapkınlık insanı o gayyadan bu gayyaya savurur.

İslami çalışmada bir başkasına emanet edilecek tek şey, göreceli meselelerde karar verme yetkisidir. İki meşru arasında tercih yaparken, ilim ve tecrübe sahibi insanlar karar verir, bizler uygularız. Aksi hâlde insan adedince farklı ses çıkar. Onun doğrusu, bunun doğrusu derken ömür tartışmalarla tükenir, birbirimizi yeriz. İki meşru arasında haklı haksız olmayacağı için bir neticeye de varamayız, tartıştığımızla kalırız. Peki, ne yapmalı? İtikadı ve menheci öğrenmeli, öğrendiklerimiz ışığında bir yönetici seçmeli/tabi olmalı, meşru olanı emrettikçe de itaat etmeliyiz. Sözümüzü bozmadan, ilim ve tecrübesine güvendiğimiz insanların tercihini tercihimiz bilmeliyiz. Gönlümüzde bir diğer meşru seçenek olsa da hayrın itaatte ve birlikte olduğunu, şerrin ise isyan ve ayrılıkta olduğunu anlamalıyız. Bu konuda iki uç nokta olduğunu

16. 9/Tevbe 31

görüyorum. İlki; dinini hocasına emanet eden aşırılar. İkincisi; göreceli meselelerde dahi bir doğrusu olan ve herkesin onun doğrusuna uymasını bekleyen, bir yöneticiye/cemaate tabi olamayan ihmalkârlar.

- Haramın toplumsallaşması ve emr-i bi'l ma'rufun bitmesi:

Ehl-i kitapla ilgili Kur'an şu ayetleri kaydeder:

"Onların birçoğunu günah, düşmanlık ve rüşvet/haram yemede (birbirleriyle) yarışırken görürsün. Yaptıkları ne kötü bir şeydir. Rabbanilerin ve din bilginlerinin onları günah olan sözden ve rüşvet/haram yemekten sakındırması gerekmez miydi? (Âlimlerin ve yöneticilerin iyiliği emredip kötülükten alıkoyma-görevini terk ederek) yaptıkları şey ne kötüdür." [17]

Bir haramın toplumsallaşması; meşrulaşması ve insanların alenen onu işlemesidir. Şayet âlimlerde bu duruma susuyor ve uyarıda bulunmuyorsa; toplum helakın eşiğine gelmiştir. Böyle bir toplumun ahlaki hastalıkları, zamanla itikadi hastalıklara dönüşür. Yaşadıkları gibi inanmaya başlarlar önce. Bir adım sonra yaşadıkları hayat inançlarını zehirler. Ki yukarıda kaydettiğimiz ayetlerin hemen ardından şu hüküm gelir:

"Yahudiler: 'Allah'ın eli bağlanmıştır/eli sıkı bir cimridir.' dediler..." [18]

Günah, düşmanlık ve rüşvet yemeyle başlayan ahlaki hastalıklar âlimlerin susmasıyla meşrulaşmış, bir adım sonra Allah'ı *(cc)* cimrilikle suçlayan itikadi bir hastalığa dönüşmüştür.

Günümüze dönecek olursak; insanın olduğu yerde günah olacaktır. Günahsız bir toplum isteği hakikatle hiçbir bağı olmayan kuşluk vakti görülen düş gibidir. Günah ile tevbe, isyan ile emr-i bi'l ma'ruf bir arada oluyorsa korkacak bir durum yoktur. İslam toplumu denge üzeredir. Ama günah bireysellikten çıkıyor, toplumun çoğunluğu o günahı alenen işliyor ve bilenler susuyorsa denge bozulmuş demektir. Dikkat ettiyseniz burada kilit nokta emr-i bi'l ma'ruf nehy-i ani'l münkerdir. Zira insan varsa günah mutlaka vardır. Bu engellenemez. Amaç nedir? Günahın bireysel kalması, tevbe ile bir arada olması yani, toplumsallaşıp meşrulaşmasına engel olmak. Allah'ın *(cc)* bizden istediği budur. Peki, bu nasıl olur? Bilenlerin emr-i bi'l ma'ruf nehy-i ani'l münker yapmasıyla.

Bir toplumda bilenler niye susar?

Günahkârlar ile menfaat ortaklığı vardır: Dünyevi bir takım çıkar ilişkisi kurulmuştur. Bu onları toplumu uyarmaktan alıkoyar. İbni Abbas *(r.a)* Yahudi âlimlerinin, zenginlerden aldıkları hediyeler kesilmesin diye sustuklarını söylemiştir. Âlim, Allah'ın şahididir. Susarsa şehadet kesilir. Onun suskunluğu batılı meşrulaştırır.

Bilenlerin toplumdan uzak kalması ve kendi nefisleriyle meşgul olması: Hristiyan din adamlarını kiliselere, abidlerin mağaraya sığınması ve toplumu kendi hâline terk etmeleri gibi. Böyle toplumlarda din kilisede yaşanır! Hayata ise gayri İslami kurallar hükmeder. İnsanlar haftada bir kiliseye giderek arındıklarına inanırlar. Oysa din, hayattır ve hayatın her alanına müdahale eder. Toplum haftanın bir günü dine muhatap olursa; dersler, mescitler, İslami ortamlar... çözülmeyi hızlandırır.

Toplumun/bireyin kendini nasihate kapatması: Bazen âlimler görevini yapar. Ancak bireyler/toplum kendini nasihate kapatır. Bilenler nasihatin faydasız olduğuna kanaat edince, nasihati bırakırlar. Çünkü nasihatin Allah için olması, iki tarafı gerekli kılar: Nasihat eden ve nasihata kulak verenler.

Mümin toplum; emr-i bi'l ma'ruf toplumudur, hakkı ve sabrı tavsiye eden bir toplumdur, içinde hayra çağıranların olduğu bir toplumdur. Onu var eden diri tutan ve bozulmasını engelleyen bu sıfatıdır. O, insanlardan oluşan bir toplumdur. Her an hata işlenebilir, kalpler kayabilir, istikamet bozulabilir. Ancak o, şeytan gibi hatasında ısrar etmez. Âdem *(as)* tevbeye koşar, Allah'a yönelir. İslam toplumunu günahın saptırıcı etkisinden koruyan nasihat eden ve nasihate kulak verenlerden oluşmasıdır. Bu ikisinden yoksun bir toplum şeytanlaşmıştır, itikadi ve ahlaki olarak çözülmeye mahkumdur. Gelin bu ahlakın asr-ı saadetteki karşılığına bakalım:

Asr-ı saadet nasihat müessesesinin diri olduğu bir toplumdur. Kalpler, cahiliyenin kibrinden ve nefsi tortularından arınmıştır. İnsanlar, her işin başında nebevi öğütler dinlemekte, her işin sonunda Kur'an

---

17 5/Mâide, 62-63

18. 5/Mâide 64

ayetleriyle hatalarını görmekte ve kendilerine çeki düzen vermektedirler. Birkaç örnek üzerine beraberce düşünelim.

"Allah Resûlü beni Yemen'e yolladı. Yola çıkmışken ardımdan birini gönderdi ve beni geri çağırdı. Yanına döndüm. Bana dedi ki: 'Seni niye geri çağırdığımı biliyor musun? Benim iznim olmadan bir malı kendine alma şüphesiz ki o ganimet hırsızlığı(ğulul) olur.' Ayette '... kim de ihanet içinde olursa/ganimet hırsızlığı yaparsa kıyamet günü ihanetiyle birlikte (Allah'ın huzuruna) gelir.' [19] *buyruluyor. İşte seni bunu söylemek için geri çağırdım. Şimdi vazifen için yola çık."* [20]

Bu nasihate muhatap olan Muaz bin Cebel *(ra)* kimdir? Allah Resûlü'nün *(sav)*: *"Seni seviyorum."* dediğive: *"Kıyamet günü âlimlerin bir karış önünde dirilecek."* dediği bir sahabidir. *"Ümmetimden helali ve haramı en iyi bilen Muaz'dır."* övgüsüne nail olmuş sahabidir. Allah Resûlü Yemen'i yani, ilim ehli bir topluluğu davet etmesi için onu görevlendirmiştir. Bu sıfatlara sahip bir adam yoldan geri çevriliyor ve *"Sakın hırsızlık yapma"!* deniyor, sonra yola devam etmesi isteniyor. Ve bu kıssayı biz Muaz'dan *(r.a)* öğreniyoruz. Kendimizi Muaz'ın yerine koyalım ve böyle bir nasihate muhatap olduğumuzu düşünelim: Bu denli rahat olabilir miydik? Böyle gönül rahat rahatlığıyla nasihate kulak verir miydik? Bunu başkalarına naklédebilir miydik? Yoksa kızıp öfkelenir miydik? *"Nasıl bana böyle bir uyarı yapılır? Ben hırsız mıyım? Ne demek istiyor bu adam?... "*

İşte bu sorulara vereceğimiz cevap, bizim nasihatle aramızdaki ilişkiyi gösterir. Muaz gibi olmak da vardır şu ayette zikredilen adam gibi olmak da...

"Ona: 'Allah'tan kork!' denildiği zaman, gururu/kibri onu günaha sürükler. Böylesine cehennem yeter. O, ne kötü bir yataktır." [21]

Bakın Allah *(cc)* yaşanan bazı hadiseler sonunda sahabeye şöyle sesleniyor:

"İşte sizin durumunuz budur: Allah yolunda infak etmeye çağrılmaktasınız, içinizden bazıları cimrilik etmektedir. Kim de cimrilik ederse ancak kendi aleyhine cimrilik etmiş olur. Allah, (kimseye muhtaç olmayan, her şeyin kendisine muhtaç olduğu) El-Ğaniy'dir. Muhtaç olanlar sizlersiniz. Şayet yüz çevirirseniz (sizin yerinize) başka bir kavim getirir, sonra (onlar) sizin gibi de olmazlar. (Allah'a itaat ederler.)" [22]

"Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse Allah (sizin yerinize) öyle bir topluluk getirir ki (Allah) onları sever, onlar da (Allah'ı) severler. Müminlere karşı alçak gönüllü/yumuşak huylu, kâfirlere karşı izzetlidirler. Allah yolunda cihad ederler ve kınayıcının kınamasından korkmazlar. Bu, Allah'ın lütfudur. Allah onu dilediğine verir. Allah (ihsanı ve lütfu bütün varlığı kuşatacak kadar geniş olan) Vâsi', (her şeyi bilen) Alîm'dir." [23]

Hayrın itaatte ve birlikte olduğunu, şerrin ise isyan ve ayrılıkta olduğunu anlamalıyız. Bu konuda iki uç nokta olduğunu görüyorum. İlki; dinini hocasına emanet eden aşırılar.
İkincisi; göreceli meselelerde dahi bir doğrusu olan ve herkesin onun doğrusuna uymasını bekleyen, bir yöneticiye/cemaate tabi olamayan ihmalkârlar.

"Andolsun ki ölümle karşılaşmadan önce onu temenni ediyordunuz. (Savaş meydanına) bakıp dururken gördünüz işte onu. (Niçin savaş meydanına atılmıyor da kaçıyorsunuz?) Muhammed, yalnızca bir resûldür. Ondan önce de resûller gelip geçti. O öldüğünde ya da öldürüldüğünde topuklarınız üzerine gerisin geriye mi döneceksiniz? Kim de topukları üzerine (dininden ya da yaptığı salih amelinden)

19. *3/Âl-i İmran, 161*
20. *Tirmizi, 1335*
21. *2/Bakara, 206*
22. *47/Muhammed, 38*
23. *5/Mâide, 54*

dönerse Allah'a zarar veremeyecektir. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır." [24]

"Andolsun ki Allah, size verdiği sözde doğru söyledi. Hani (Allah'ın) izniyle onların kökünü kurutuyordunuz. Çok istediğiniz (zaferi) size gösterdikten sonra bozguna uğradınız, verilen emir hakkında çekiştiniz ve isyan ettiniz. İçinizden kimi dünyayı kimi de ahireti istiyordu. Sonra (Allah) sizi denemek için onlardan çevirdi. (Yenilmeye başladınız. Buna rağmen) sizi bağışladı. Allah, müminlere karşı lütuf ve ihsan sahibi olandır. (Hatırlayın!) Hani siz dönüp hiç kimseye bakmadan kaçıyordunuz. Resûl, (savaşa dönmeniz için) arkanızdan sesleniyordu. Kaçırdığınız (hayırlara) ve başınıza gelen musibetlere üzülmeyesiniz diye (Allah) sizi keder üstüne kederle sınadı. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır." [25]

Bu ayetler sahabeyi tefekküre, hatadan ders almaya ve tevbe ile arınmaya sevk ediyordu. Nasihat bizleri de aynı duygulara sevk ettiği oranda onlara benzemiş oluruz. Sözün özü; nasihat nefse ağır gelir! Ancak mücahede, tezkiye ve terbiye ile nefisler nasihate boyun eğer. Bu, her birimizde ahlak hâlinde gelmelidir. Ta ki toplum nasihate kapanmasın. Bilenler, bu tablo karşısında ümitsizliğe kapılıp susmasın. İslam toplumu birbirine hakkı ve sabrı tavsiye eden bir toplum olabilsin. Olabilsin ki itikadi ve ahlaki savrulmalar yaşanmasın.

- Aynileşme/yaşamın rutinleşmesi:

İslam, mücadele dinidir. Onun müntesipleri tüm insanlık için çıkarılmış için en hayırlı ümmettirler. Onlar yer yüzünde Allah'ın şahitleridirler. Allah yolunda hakkıyla cihat ederler. Nefisle, şeytanla, tağutlarla, Allah'ın yolundan alıkoyan zalimlerle...[26]

Bu özelliklerin tamamı ashapta vardı. İnandılar diye türlü eziyetlere maruz kaldılar. İşkence gördüler, alaya alındılar, dışlandılar... Bu durum on yıldan fazla sürdü. Mekke hayatı rutinleşmeye başlamıştı. İman edenin zulme uğraması sıradanlaşmıştı. Allah *(cc)* hicreti emretti. Onlar harekete geçti ve yeni bir hayata adım attılar.

Yepyeni bir şehir, tanımadıkları insanlar... İmtihanları değişti. Çalıştılar, yuva kurdular, iş edindiler... Gündelik hayatın rutinine alışmaya başlamışlardı ki cihat ayetleri indi. İman ile küfür arasında fiili savaş başladı. Kureyş ve çevre kabilelerle savaş rutinleşmeye başlayınca, yönlerini Roma'ya çevirdiler. Dünya devletleriyle mücadele başladı... Allah *(cc)* onları rutinleşen ve rutinleştiği için insanı boğan bir hayata mahkûm etmedi. Onları salih amelin ve dine hizmetin tüm ufuklarında istihdam etti. Canlarıyla, mallarıyla ve dilleriyle cihat ettiler. İstikamet üzere Rablerine yöneldiler. Yürürken yüceldiler, yüceldiler, yüceldiler ve rıza makamına erdiler. Rableri onlardan, onlar da Rablerinden razı oldu.

Bunları niye anlatıyorum? Hakkıyla yapılan bir mücadelenin insanı rutine bağlamayacağını anlatmak için... Çünkü insan rutinleşen şeyden sıkılır. Bu, dinî yaşam olsa da mı? Evet, insan rutinleşmiş bir dinî yaşamdan da sıkılır, bıkar. Dinden; kulluktan, mücadeleden lezzet almaz olur. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardır. Bu noktada insan yeni arayışlar içine girer. Aslında mesele gayet basittir: Durgun su kokar... İnsan bunu anlamayınca arar fakat bu arayış rahmani değildir. Rahmani olmadığı için, insanı savurur, itikadi ve ahlaki olarak çözüleceği, döküleceği bir yola savurur.

Birey/toplum dini hayatında rutinleşince çözülmede beraberinde geliyor anlayacağınız. Çözüm ne? Rutinleşmeyeceğiz, mücadele edeceğiz, adanacağız, davanın yükünü omuzlayacağız. Evet, Allah'tan bela istemeyecek, afiyet isteyeceğiz. Ama davayı sahipleneceğiz. İşimizin, eşimizin, zevklerimizin, para kazanma hırsımızın müsaade ettiği kadar değil, Allah'ın *(cc)* istediği kadar davamıza sahip çıkacağız. Aksi hâlde durdukça kokarız, bıkarız, arayış içine gireriz, savruluruz ve nihayetinde çözülürüz.

Mücadele usulünce verilirse hayat mücadeleyle şekillenir. İçinde mücadele olan bir hayat insanı diri tutar. Umudu, öfkeyi, sevgiyi dengeli besler. İnsan Rabbine olan ihtiyacını anlar, O'na *(cc)* yönelir.

Mücadelesi olmayan hayat rahat bir hayattır. İnsanı gevşetir, menfaatçi yapar, şımartır. Mücadelesi olmayan insan basitleşir, gündelik hayatın küçük sorunlarıyla meşgul olur Rabbini unutur, O'na *(cc)* ihtiyaç hissetmez.

---

24. 3/Âl-i İmran, 143-144

25. 3/Al-i İmran, 152-153

26. Bk.2/Bakara, 143; 3/Âl-i İmran, 110; 9/Tevbe, 29; 22/Hac, 78.

Nasihat nefse ağır gelir! Ancak mücahede, tezkiye ve terbiye ile nefisler nasihate boyun eğer. Bu, her birimizde ahlak hâlinde gelmelidir. Ta ki toplum nasihate kapanmasın.
Bilenler, bu tablo karşısında ümitsizliğe kapılıp susmasın. İslam toplumu birbirine hakkı ve sabrı tavsiye eden bir toplum olabilsin. Olabilsin ki itikadi ve ahlaki savrulmalar yaşanmasın.

- Davanın belli şahıslara mal olması:

Her davanın bir lideri ve öncü şahsiyetleri olur. Bunlar davayı temsil eder, kardeşlerine güven verir. Ancak dava bunlara mal olur ve insanlar uzaktan izleyen, alkışlayan, övünen pozisyona düşerse çözülme başlar. Çünkü işin kaderinde bu vardır. *"Siz Allah'ı korursanız Allah da sizi korur."* Siz davaya sahip çıkarsanız davanız size sahip çıkar. Fitneler karşısında alkışlarınız, başkalarının fedakârlığıyla övünmeniz, sahip olduğunuz menakıb külliyatı sizi kurtarmaz. Sizi kurtaracak şey; emeğiniz, fedakârlığınız, adanmışlığınızdır.

Bazı soruları sıkça sormalıyız: Ben, bu davanın alkışçısı mıyım, bu davanın ferdi miyim? Birilerinin fedakârlığıyla övünen bir kıssacı mıyım(meddahta diyebilirsiniz), öncülerin yanında, sağında, solunda, ardında yürüyen bir yol arkadaşı mıyım? Yük alanlardan ve kolaylaştıranlardan mıyım, yük olan ve sorun çıkaranlardan mıyım?

İslam davası kökü Âdem'e *(as)* dayanan, yüz binlerce elçinin tecrübesiyle olgunlaşmış bünyesi sağlam bir davadır. Bünyesinde sorunlu, tembel, alkışçı... insan barındırmaz. Sarsıntıların birinde böyle insanların mutlaka çözer ve yolun dışına iter.

Son Söz

Bir hafta içinde toplu olarak 294 soru aldım. Maşallah, barekallah. Bunların hepsine cevap vermem mümkün değil. Her bir soruya cevap versem geniş hacimli bir kitap yazmam gerekir.

Toplu olarak gönderilen bu soruların neredeyse üçte biri şahsıma özel sorulardır. Bunlardan davayı ilgilendiren ve sizlere tecrübe olmasını umduklarımı ilerleyen süreçlerde cevaplayacağım.

Şahsi soruların büyük çoğunluğunu cevaplamayacağım. *"Niye?"* diye soracak olursanız aşağıda yazacağım satırları genel bir cevap olarak kabul edebilirsiniz.

Nasıl bir eş, nasıl bir evlat, nasıl bir baba olduğuma ben değil; eşim, ebeveynim ve oğlum cevap vermeli. Bana sorsanız *"Yoğurduna ekşi demeyen"* her insan gibi, inciler saçacağım muhtemelen.

Hiçbir tereddüde mahal bırakmayacak tek kitap Kur'an, koşulsuz örnek alınacak tek lider Allah Resûlü *(sav)*, model kabul edeceğimiz tek toplum sahabilerdir. İslam tarihi sayısız güzellikler barındırır. Bunu kabul ediyorum. Ancak hiçbir endişe taşımadan, gönül rahatlığıyla tavsiye edebileceğim bunlardan ibarettir.

Benimle ilgili duyduğunuz şeyleri, yakın çalışma arkadaşlarıma sorup tekid edin. Kültürümüzde hoca/şeyh mutlaka uçuyor. Ola ki uçmadı, müridler ne yapıp edip şeyhi uçuruyorlar. Ben de sizin gibi bir insanım. Gülen, ağlayan, bazen yorulan, sıkılan, eşiyle kavga eden, endişeye kapılan... bildiğiniz insan.

Bu ay bu kadarla iktifa edelim. Sizleri Allah'a emanet ediyor, duanızı bekliyorum. Selametle kalın.

Müslümanlığın Oluşum Sürecinde Mezhepçilik Faktörü

Feriduddin AYDIN

İslâm tarihinde ilk mezhepçilik hareketi Haricîlik adıyla damgalanmış olan fanatik bir çöl adamları kalkışmasıdır. Bu akım, erken dönemde, -bir bilgisizlik, şiddet ve siyaset girdabı olarak- Hz. Ali'nin devlet başkanlığı sırasında ortaya çıktı. Hz. Ali, 661 yılında bu kampın bir militanı tarafından öldürüldü. Bu olay, İslâm'ın Müslümanlığa dönüşümünü hazırlayan (Hz. Osman'ın öldürülmesinden sonraki) ikinci nedendir.

Her şeyden önce **mezhep** ile **mezhepçilik** arasındaki kavramsal farkı, *-bu ilgiyle-* belirtmek gerekir. Mezhep, bir fıkıh terimidir. Bir müçtehit tarafından, ***-İslâm'daki çok yönlü hükümlerin yorumlanması ile oluşan özgün bilgi birikimine verilen ad-*** olarak kısaca tanımlanabilir. Mezhep, bir düşünce ekolüdür. Birden çok anlam taşıyan, *-bu nedenle de bilgisiz ve yetkisiz kimseler tarafından yanlış anlaşılabilir ve yanlış aktarılabilir-* ayet ve hadislerin, yetkin bir uzman tarafından yorumlanmasıyla oluşur. Buna fıkıh literatüründe ***"içtihat"*** denir. Ancak içtihattan asıl gaye, İslâm'ın *-yaşanabilir-* çağdaş disiplinini ortaya çıkarmaktır.

Bu, her devirde gereklidir. Nitekim, İslâm vatanının genişlemesiyle birlikte ortaya çıkan sorunlara çözüm bulmak için Kitap ve Sünnet'in yorumlanması *-daha ilk başta-* gerekiyordu. Bu da esasen Hz. Muhammed'in vefatından sonra müçtehit sahâbîler[1] tarafından yapılıyordu. Tedvin dönemi başlayınca, *-ünleri günümüze kadar devam eden-* müçtehit imamlar[2] bu görevi

1. *İlim erbabının, üzerinde görüş birliğine vardığı müçtehit sahabîler beştir. Adları şöyledir: Abdullah bin Mes'ûd, Abdullah bin Abbas, Abdullah bin Ömer, Abdullah bin ez-Zübeyr, Abdullah bin amr bin el-Âs. Bunlara özel bir unvan olmak üzere, "Abdullahlar" anlamına gelen Arapça "Abâdile" adı verilmiştir. Bunlardan başka, daha birçok müçtehit sahâbî bulunduğunu söyleyenler de vardır.*
2. *Bu şahsiyetlerin adları ve yaşadıkları zaman aralıkları şöyledir:*
   - *İmâm-ı Azam olarak tanınan, Ebû Hanîfe Nu'mân bin Sabit: (669-767)*
   - *Malik bin Enes: (712-795)*
   - *Muhammed bin İdris eş-Şâfiî: (767-820)*
   - *Ahmed bin Hanbel: (780-855)*

üstlendiler. Bu şahsiyetlerin yorumları ve kanaatleri, yaygın şekilde kabul görmüştür. Bu sayede İslâm nizamı -*hukuksal ve siyasal nitelikleriyle günümüzde, büyük ölçüde yürürlükte değilse de*- kayıt altına alınmış, -*en azından*- belgesel olarak kalıcılık kazanmıştır.

Mezhepçiliğe gelince -*günümüzün diliyle*- bunun kısaca anlamı, İslâm'ın ideolojik amaçlarla saptırılmasıdır. İslâm tarihinde ilk mezhepçilik hareketi Haricîlik adıyla damgalanmış olan fanatik bir çöl adamları kalkışmasıdır. Bu akım, erken dönemde, -*bir bilgisizlik, şiddet ve siyaset girdabı olarak*- Hz. Ali'nin devlet başkanlığı sırasında ortaya çıktı. Hz. Ali, 661 yılında bu kampın bir militanı tarafından öldürüldü.[3] Bu olay, İslâm'ın Müslümanlığa dönüşümünü hazırlayan *(Hz. Osman'ın öldürülmesinden sonraki)* ikinci nedendir.

İslâm tarihinin en önemli kırılma noktalarından biri de budur. Çünkü İranlıların İslâm'dan intikam almak için adeta arayıp da bulamadıkları fırsat bu suretle elde edilmiş oldu. Hz. Ali'nin öldürülmesi olayından üretilecek birçok bahane vardı. Ancak on dokuz yıl sonra bu bahaneleri güçlendirecek çok daha büyük bir olay cereyan etti; Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hüseyin 680 yılında Emevi yönetimi tarafından öldürüldü. Hz. Hüseyin, İran'ın son İmparatoru III. Yezdgird'in damadı idi. Onun için bu hadise, İran halkına ikinci kez büyük bir şok yaşattı.

İslâm'ın merkezinde cereyan eden bu olayları İranlılar, büyük olasılıkla şöyle okuyorlardı: ***"Bu acımasız bedevî Araplar, devletimizi ve medeniyetimizi yıktılar; topraklarımızı aldılar; bununla da yetinmediler, bize karşı düzenledikleri savaşların hiç birine katılmamış olan Hz. Ali'ye hem ikinci hilâfet seçiminde bey'at etmediler, hem de onu ve İmparatorumuzun damadı olan oğlunu da öldürdüler..."*** İranlıların, o günlerde böyle düşündüklerini tahmin etmek güç değildir. Onun için bu milletin başta İslâm'dan, ondan sonra da Araplardan intikam almak için kollarını sıvadıkları çok açık şekilde anlaşılmaktadır. Nitekim İranlılar arasında yaygın olan Arap düşmanlığı, yüzyıllardan beri günümüze kadar devam etmiş ve Suriye krizi sırasında doruk noktasına ulaşmıştır.

Bir türlü sönmeyen bu kin ve nefreti, ünlü ilim adamı ve araştırmacı Ord. Prof. Dr. Fuad Köprülü, şu satırlarında çarpıcı bir ifadeyle özetlemektedir:

"İrânîlik Hz. Hüseyin evlâdını Sâsânîler'in vâris ve takipçisi sayarak Ehl-i beytin hukukunu müdâfaa perdesi altında Arap milliyetine ve İslâm dinine dehşetli darbeler vurdu ve eski bir medeniyetin kolayca yok edilemeyeceğini, -Zerdüşt akidelerini İslâm kisvesi altına sokmak suretiyle- açıkça gösterdi." [4]

Türkiye'de "Müslümanlık" ve (İran'da aynı anlamda kullanılan) "Moselmâni مسلماني" sözcükleri, İslâm tarihinin başlangıcından bugüne kadar -İranlılardan ve Türklerden başka- hiçbir toplum tarafından kullanılmamıştır.
Aynı zamanda bu iki sözcük, gerek Kur'ân-ı Kerim'de, gerekse Hz. Muhammed'in hiçbir hadisinde yer almamaktadır. Onun için kesinlikle diyebiliriz ki Müslümanlık ve Moselmânî, (İslâm'ın tamamen dışında ve iki farklı karakterde) yalnızca bu iki milletin dini olarak gelişmiş ve yerleşmiştir. (İleride bu konuya genişçe açıklık getirilecektir.)

İranlıların on dört asır önce Araplara ve İslâm'a karşı izledikleri tutum hakkındaki bu tespit önemlidir; hatta o kadar önemlidir ki **İran** ile **İslâm** sözcükleri bir araya geldikleri zaman mutlaka bu çarpıcı ifadeyi hatırlamak gerekir. Çünkü Farsların bu tutumu, günümüze kadar değişmemiştir. Bu yaklaşımın gerçek adı ise -*mezhepçi bir bakış açısının sembolü olan*- ***"Moselmânî"***dir. Bu sembol -günümüze kadar canlılığını koruyan- tarihi Pers megalomanisini temsil eder.

3. *Hz. Ali'yi katleden kişinin adı: Abdurrahman bin Amr bin Mülceel-Murâdî'dir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur.*

4. *Türk Edebiyatında İk Mutasavvıflar, Diyanet İşleri Başkanlığı yayınları, 8. Baskı. S. 15. Ankara-1993*

Türkiye'de ***"Müslümanlık"*** ve (İran'da aynı anlamda kullanılan) ***"Moselmânî*** *مسلماني"* sözcükleri, İslâm tarihinin başlangıcından bugüne kadar *-İranlılardan ve Türklerden başka-* hiçbir toplum tarafından kullanılmamıştır. Aynı zamanda bu iki sözcük, gerek Kur'ân-ı Kerim'de, gerekse Hz. Muhammed'in hiçbir hadisinde yer almamaktadır. Onun için kesinlikle diyebiliriz ki **Müslümanlık** ve **Moselmânî**, *(İslâm'ın tamamen dışında ve iki farklı karakterde)* yalnızca bu iki milletin dini olarak gelişmiş ve yerleşmiştir. *(İleride bu konuya genişçe açıklık getirilecektir.)*

▪ ▪ ▪

İslâm tarihinde ilk mezhepçilik hareketine gelince; Hz. Osman'ın öldürülmesiyle başlayan kargaşa ortamında, ilk İslâm toplumu üç farklı siyasi kampa ayrıldı. Bir azınlık da tarafsız kaldı. Günümüze kadar yankıları süren bu büyük cinayetin tetiklediği sosyal ayrışma, siyasi arenada üç farklı kampın oluşmasını sonuçlandırmıştır: **Ali taraftarları, Muaviye taraftarları, Haricîler.** İslâm toplumunda ilk siyasal krizlerin yaşandığı günlerde, bu üç kampın her biri için kullanılan nitelemeler ise şöyle idi: **Ali yandaşları** için: *"Şîatu Ali* شيعةُ علي*"*; **Muaviye yandaşları** için: *"Şîatu Muaviye*شيعةُ معاوية*"*; **Hâricîler** için de: *"el-Khawãrij* الخوارج*"*

Bu nitelemelerde, hem **Hz. Ali** yandaşlarına, hem de **Muaviye** yandaşlarına *-salt sözlük anlamda-* ***"taraftar"*** demek olan ***"Şîa*** الشيعة***"*** sıfatı veriliyordu. Ancak bu kullanım, tamamen siyasal yandaşlık anlamıyla sınırlıydı; ne fıkhî, ne de itikâdî hiçbir mezhepsel manâ taşımıyordu. Ne yazık ki çağımızda yaşanan kavram karmaşası ortamında bu konuda sorumsuzca yorumlar yapılmakta, zihin karıştırıcı fikirler yürütülmektedir. Nitekim bazı araştırmacıların bu üç kampı: ***"Şîîler", "Sünnîler"*** ve ***"Haricîler"*** şeklinde adlandırarak tasnif etmeleri, tarihi gerçeklerle bağdaşmamaktadır. Evet, **Hz. Ali** ile **Muaviye** arasında anlaşmazlık başladığı sırada, her iki tarafı hedef alan fanatik bir kamp için *–salt siyasi manâda-* ***"Haricîler*** الخوارج***"*** nitelemesi kullanılmıştır. Fakat ***"Şiî"*** ve ***"Sünnî"*** nitelemeleri, *-siyasal anlamda-* ancak yüz yıllar sonra kullanılmıştır. Şu var ki *-Kitap ve Sünnet sınırları içinde-* bir inanca sahip olanlar, erken dönemde *"Ehlu's-Sunneti ve'l-Cemaah* أهلُ السُّنَّةِ والجماعة*"* olarak nitelenmişlerdir. Ancak bu, sırf vicdânî tenzihten başka bir amaç taşımıyordu.

"Şiîlik"e gelince bu sözcük, terim olarak itikadî mezhep anlamında henüz kullanılmadan, İran'da *-fethin hemen ardından-* için için kaynayan bir milliyetçi akım başlamıştı. Fakat *-İslâm'ı kabul etmiş olan-* İranlılarla ***"Muslim Araplar*** المسلمون العرب***"*** [5] arasında -görünürde- inanç konusunda henüz hiçbir fark yoktu. Tarihe *"Şuûbiyye* الشعوبية*"* [6] adı altında geçen bu *-milliyetçi-* hareket, İran'ın ***"Muslim Araplar"*** tarafından fethedilmesine karşı oluşan yarı örtülü bir reaksiyondu. Daha çok edebiyat perdesine bürünerek yol almaya çalışan bu tepkinin, çok sonraları şekillenecek olan mezhepsel Şiîlik'e (daha doğrusu, Fars Müslümanlığına) zemin hazırladığı varsayılabilir. Hatta İranlılar, *-İslâm'a aidiyetlerini ifade etmek için, bu yeni dine girdikleri ta o yıllarda-* Farsça ***"men moselmânem*** من مسلمانم***"***, yani: *"ben Müslümanım"* ya da ***"mâ moselmân hestîm*** ما مسلمان هستيم***"***, yani: *"biz müslümanız"* ifadelerini, büyük olasılıkla kullanmışlardır. Bu demektir ki İran milleti *-her ne kadar İslâm'ı kabul etmiş gibi görünmüş ise de-* din konusunda Araplardan ciddi ve kesin şekilde yollarını -ta baştan beri- ayırmıştır.

---

*5. Literatürde, ilk İslâm toplumunu -Arap olmayan kitlelerden ayırmak için-, "*المسلمون العرب *Muslim Araplar" nitelemesi kullanılmıştır. Türkçede "Müslüman Araplar" şeklindeki kullanım, Müslümanlığın neden olduğu sayısız yanlışlıklardan biridir. Çünkü İlk İslâm toplumunda "Müslümanlık" diye bir kavram yoktu. Ve çünkü din olarak Müslümanlık henüz oluşmamıştı. Ayrıca; Türkçede "Muslim" şeklinde kullanılan sözcükteki (ü) sesi Arapça değildir. Çünkü Arapçada (ü) sesi yoktur. Aksine, Milâdî 1389 yılında gerçekleşen I. Kosova zaferinden sonra Balkanların Osmanlı topraklarına katılmasıyla Sırpça, Boşnakça ve Arnavutça'nın Türkçe üzerinde meydana getirdiği etkinin kesin sonuçlarındandır; Türkçedeki sürekli yozlaşmadan kaynaklanan deformasyon örneklerinden biridir.*

6. Şuûbiye; İranlılar tarafından başlatılan ve Arapları aşağılamayı amaçlayan edebî ve fikri bir isyan olarak tanımlanabilir. Gerekçesi, her ne kadar öteden beri: -Arap olmayanlara karşı özellikle Emevi yönetiminin uyguladığı baskı- olarak dillendiriliyor ise de gerçekte Şuûbiye akımı, İranlıların İslâm'dan almaya çalıştıkları sistematik intikam yöntemlerinden biridir. Fars kökenli birçok edip ve şairin katıldığı bu hareket, kaynaklarda ayrıntılı olarak yer almaktadır. Bu akımın ünlü sembolleri arasında şu isimleri zikredebiliriz: İsmâil b. Yesâr en-Nisâî (öl. M. 728), Ebû Nüvâs (M. 756-814), Ebân b. Abdülhamîd el-Lâhikıy (öl. M. 815), Ebu Yakub el-Hureymî (M. 782-827), Muhammed b. Ali Di'bil (M. 765-835), Beşşâr b. Bürd (öl. M. 873), İbn Hamşaz el-Mütevekkilî (?-?) ve Mihyâr ed-Deylemî (M. 1037) ⸗

Hikmet Parıltıları

Emevi halifesi Ömer b. Abdulaziz ölüm anıldığı zaman bir kuşun titremesi gibi titrerdi ve yanaklarından yaşlar akıncaya kadar ağlardı. Yine bir gece Ömer ağladı ve ev halkıda ağladılar. Ağlamaları kesilince karısı –ki Dimeşk'teki Emevi halifelerinden Aldulmelik bin Mervan'ın kızıdır- dedi ki:

"Anam babam sana feda olsun ey müminlerin emiri seni ağlatan nedir?"

Ömer bin Abdulaziz dedi ki:

"İnsanların bir grubunun cennete bir grubunun cehenneme gitmek üzere Allah'ın huzurundan ayrılmalarını hatırladım dedi. Sonra bir çığlık attı ve bayıldı." [1]

1. *İhya'u Ulumi'd Din, Muhtasar Minhacu'l Kasidin, İbni Kudame El-Makdisi*

Ahlakımı Güzelleştirmek İçin Ne Yapmalıyım?

Faruk FURKAN

Bizde olmayan güzel vasıfları elde etmeye veya var olan bir kötü huyu değiştirmeye karar verdiğimiz andan itibaren bazı zorlukların bizi beklediği muhakkaktır. Bu zorluklar ancak sabır yardımıyla aşılabilir, sadece onun beraberliği ile bertaraf edilebilir. Bu nedenle ahlak yolculuğuna çıkarken yanımıza mutlaka bol miktarda "sabır azığı" almalıyız. Hatta yedeklemeliyiz. Aksi hâlde yolda azıksız kalarak helakle yüz yüze gelebiliriz.

بسم الله الرحمن الرحيم

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salât ve selam ahlakıyla bizlere örneklik eden Rasûlullah'a, ve O'nun kutlu âl ve ashabına olsun.

◆ ◆ ◆

Mümin bir kul, nefsinde var olan kötü huyları terk etmek suretiyle mutlaka güzel bir ahlaka sahip olmalı ve bu konuda ciddi bir çaba ortaya koyarak kendisini terbiye etmelidir.

Bu böyledir ama bunun yolu nedir ve nasıl olmalıdır?

Ya da diğer bir ifadeyle, mümin ne yaptığında güzel bir ahlaka sahip olabilir?

Şimdi bu başlığımız altında bu önemli soruya cevap aramaya çalışacak ve cevaplarımızı maddeler hâlinde siz değerli kardeşlerimizle paylaşacağız.

İşte, bu önemli sorunun cevapları:

1. Sağlam Bir Akide

Güzel bir ahlak için güzel bir akide gerekir. Akidesi düzgün ve köklü olmayanlar güzel ahlaka hakkıyla sahip olamazlar.

Bilinmelidir ki sözler ve davranışlar, kalpten kaynaklanan itikadın meyveleri, inancın semereleridir. İtikat güzelse meyvesi de güzel, kötüyse meyvesi de kötü olur.

Kalpteki itikadımızın eseri mutlaka azalarımızda tezahür eder. Yani, içimizde nasıl bir inanç varsa dışarıya ancak onun yansımaları, ona uygun

ameller vurur. Bunun içindir ki düzgün bir ahlak için önce düzgün bir akide gereklidir.

Unutmamak gerekir ki güzel bir itikad, insanı güzel bir ahlaka sevk ederken, kötü bir itikat da insanı kötü ahlaklara, yanlış huy ve davranışlara sevk eder. Bu kaçınılmaz olarak böyledir. Tıpkı içinde bal olan bir testiden turşu suyu sızmayacağı gibi, içerisinde turşu suyu olan bir testiden de bal sızmayacaktır. Dıştaki eylemler, içeride ne olduğunun habercisidir.

Ahlak ile iman et ile tırnak gibidir. Birbirinden ayrılmaz ve birbirinden bağımsız olamaz. Her birinin bir diğerine güçlü bir etkisi vardır. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* ahlakla imanın arasındaki bağa dikkat çekerek şöyle buyurur:

"Müminlerin iman bakımından en mükemmel olanları, ahlakları en güzel olanlardır." [1]

Demek ki güzel ahlaka ancak kâmil müminler, kaliteli Müslimler sahip olabilirler. Sadece böylelerinin çok daha güzel ahlaklı olması beklenir. Görüldüğü üzere Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* nazarında kim daha güzel ahlaklı ise o daha kaliteli bir mümindir. Bu nedenle, güzel ahlakımızı daha da üst seviyelere çıkarabilmek için akidemize çok daha sıkı bağlanmamız, iman bakımından daha da sağlam ve mükemmel olmamız gerekir. Bunu bir an olsun aklımızdan çıkarmamalıyız.

Ahlak, insanların sadece birbirlerine gösterdikleri davranışlardan müteşekkil bir kavramın adı değildir. Aksine ahlakın hem Allah'a hem insanlara hem diğer varlıklara hem de nefislere dönük yönleri vardır. Yani, ahlak:

1. Allah'a karşı olması gereken ahlak,
2. İnsanlara karşı olması gereken ahlak,
3. Diğer varlıklara karşı olması gereken ahlak,
4. Nefislerimize karşı olması gereken ahlak şeklinde dört kısma ayrılır.

Bu dört kısmın haklarına bihakkın riayet edildiği zaman ancak o ahlaka *"güzel ahlak"* denir. Bu hakların bir kısmının ihlali hâlinde o ahlaka İslam'ın öngördüğü ve müntesiplerine emrettiği gerçek ahlak denilmez.

Veya diğer bir deyişle; bir insan bu dörtlü tasnifâtı gereği gibi bir araya getirdiğinde ahlakı güzel bir Müslim olur. Bunlardan birisini eksik yaptığında, eksik yaptığı alanın hükmü ne ise o oranda ahlakı bozuk demektir.

Bu detayı birbirine karışmış iki meseleyi aydınlığa çıkarmak için zikrettik.

a. Akidesi bozuk olduğu hâlde sadece nefsine ve insanlara güzel muamelelerde bulunduğu için herkes tarafından ahlak timsali kabul edilen bazı sufileri reddetmek için.

Unutmamak gerekir ki güzel bir itikad, insanı güzel bir ahlaka sevk ederken, kötü bir itikat da insanı kötü ahlaklara, yanlış huy ve davranışlara sevk eder. Bu kaçınılmaz olarak böyledir. Tıpkı içinde bal olan bir testiden turşu suyu sızmayacağı gibi, içerisinde turşu suyu olan bir testiden de bal sızmayacaktır. Dıştaki eylemler, içeride ne olduğunun habercisidir.

b. Akidesi aslen düzgün olduğu hâlde imanı sadece tağutu reddetmekten ibaret sayan ve bu nedenle ahlaka gereken önemi vermeyen cahil Müslimleri uyarmak için.

Birinci maddede yer alan insanlar, yani, günümüz suufileri, hepimizin kabul ettiği üzere insanlarla olan muamelelerinde gerçekten güzel bir tavır içerisindeler ve edep ahlak ilkelerine riayet etme hususunda belki de toplum içerisinde en hassas olmaya çalışan insanlar. Her ne kadar içlerinde buna ters düşenler olsa da genele baktığımızda görünen tablo bu şekildedir.

Lakin bununla birlikte bu insanlar, Allah'ın bazı haklarını insanlara vermek suretiyle Kur'ân'ın apaçık bir

1. *Tirmizi rivayet etmiştir.*

şekilde şirk olarak nitelendirdiği bazı fiilleri işlemekte, yine dinimizin reddettiği kimi şirk içerikli itikadlara sahip olmaktadırlar. Yani, görünüşte ahlaka ve bu ahlakın tezahürü olan âdaba riayet ediyorlar; ama bununla birlikte Rabbimizin şirk kabul ettiği şeyleri söylüyor, işliyor veya itikat ediyorlar.

Şimdi bu durumda bu insanlara *"İslam ahlakına sahip ahlaklı kişiler"* diyebilir miyiz?

El-cevap: Hayır!

Bu insanlar her ne kadar ahlakın bazı noktalarına riayet etseler de, ahlakın en temel direği olan "Allah'a karşı olması gereken ahlak"a riayet etmedikleri için kâmil manada ahlaklı sayılmazlar. Muhalefetleri oranında ahlaksız olmuşlardır. Eğer gerçek manada ahlaklı olsalardı, asla Allah'ın şirk dediği şeyleri yapmaz, Ona hiçbir konuda ortak koşmazlardı. Ama başta kitapları ve kendilerinden nakledilen menkıbeleri olmak üzere onların Allah hakkında takındıkları ahlakın nasıl olduğuna baktığımızda karşımıza âdeta bir ahlaksızlık enkazı çıkıyor.

Bilinmelidir ki Allah'a karşı olması gereken ahlaka muhalefetin iki boyutu vardır. Bunlardan birisi *"dinden çıkarıcı"* nitelikte iken, diğeri *"günaha sokucu"* boyuttadır.

1. Allah'a Karşı Olması Gereken Ahlaka Muhalefetin Dinden Çıkarıcı Boyutu

Bir insanın Allah'ın ilahlığına boyun eğmesi, O'nu, kulluk fiillerinin sadece kendisine sunulacağı tek hak mabud kabul etmesi, haber verdiği şeylere iman etmesi, hükümlerini tereddütsüz tasdik etmesi ve asla hiçbir şeyi O'na ortak koşmaması Allah'a karşı olması gereken ahlak kapsamındadır ve bu ahlaka muhalefet kişiyi din dairesinin dışına iter.

Yani, bir insan eğer Allah'ın ilahlığına hakkıyla boyun eğmez, O'nun kanunlarına teslim olmaz, tüm kulluk eylemlerini sadece O'na yöneltmez, yardımı sadece O'ndan beklemez, sıkıntılarını sadece O'nun gidermesini ummaz; aksine başkalarının da kanun çıkarabileceğine inanır, bu noktada onlara destek verir, kulluk fiillerini başka varlıklara sunar, şeyhlerden, evliyalardan medet bekler, başı dara düşünce Allah'ı değil onları yardıma çağırırsa bu insan Allah'a karşı bulundurulması imani bir zorunluluk olan ahlaka muhalefet etmiş olduğundan sırf bu sebeple dinden çıkmış sayılır. Bu kişinin Allah'a karşı ahlakını yenileyerek tekrardan iman etmesi gerekmektedir.

2. Allah'a Karşı Olması Gereken Ahlaka Muhalefetin Günah Olan Boyutu

Bir insanın Allah'ın isminin anıldığı yerde edeple durması, Allah'a nispet edilen her şeye gereği gibi hürmet etmesi, O'nun ayetlerinin okunduğu yerde sesini kısıp saygı ile dinlemesi, Allah denince sesini kesip söylenene boyun eğmesi ve buna benzer hususlar yine Allah'a karşı olması gereken ahlak kapsamındadır. Ama bu kısma muhalefet, bilinçli bir kasıtla yapılmadığı sürece insanı din dairesinden dışarı çıkarmaz. En fazla *"kutsala saygısızlıktır"* ve durumuna göre insanı mekruha veya harama sokar.

Özellikle günümüz sufileri ilk maddede zikredilen konuların bazısında itikadi hatalara düşmekte ve –Allah hepimizi korusun– şirke bulaşmaktadırlar. Bu nedenle onlar ahlakın en önemli maddesinde ciddi bir ihlal yaptıkları için ihlalleri oranında ahlaksız olmaktadırlar.

Bu, işin bir noktası...

İşin bir de bizim cenaha bakan tarafı var; şöyle ki: Bakıyorsunuz adam tevhidi kavramış, akidenin temel meselelerini kabul etmiş ve özellikle imanın red kısmında son derece titiz. Fakat ahlakî meselelere gelince adamda zerre kadar bundan eser yok. Yalan var, dolan var, aldatma var, sahtekârlık var, kandırma var, gıybet var, bananecilik var, hak yeme var, sövme var, sayma var. Var da var... Cahiliyesinde ne ise İslam'ında da aynı. Neredeyse hiçbir değişiklik yok.

Bu insanların da akidesi tam anlamıyla düzgün değildir.[2] Çünkü akide ahlakla birebir bağlantılı, birebir orantılı bir meseledir. Yani, kişinin ne kadar ahlakı düzgün ise o kadar akidesi sağlam, ne kadar akidesi sağlam ise o kadar ahlakı düzgündür. Bu söz ilk etapta biraz garip gelebilir; ama biz ahlakın sadece insanlara karşı gösterilen davranışlardan müteşekkil bir konu olmadığını, aynı zamanda Allah'a karşı da bir ahlakımız olması gerektiğini bildiğimizde, o zaman sözümüzde bir garipliğin olmadığını anlarız.

2. *Elbette böylesi Müslimler kâfirdir veya müşriktir demiyoruz; böyle bir şeyi kastettiğimiz de yok. Biz sadece bir noktayı açıklığa kavuşturma derdindeyiz. Umarız anlaşılırız.*

Gerçekten de ahlak bir bütün olarak ele alındığı ve her yönüyle değerlendirildiği zaman akide ile son derece yakından ilişkili, iman ile birebir bağlantılıdır. Bunda en ufak bir şüphe yoktur.

Birileri *"Ahlakla akide düzgünlüğünün ne alakası var?"* diyerek bu sözümüzü biraz abartılı bulabilir. İşte biz yukarıdaki detayı bu gerçeği Müslimlerin gönüllerine iyice nakşedebilmek ve akide ile ahlakın ayrılmaz ikili olduğunu zihinlere iyice yerleştirebilmek için ifade ettik.

Deniliyor ki: *"Bu adamın akidesi taş gibi! Ama bakıyorsunuz adam yalan söyleyebiliyor!"*

Yine deniliyor ki: *"Bu adam dağ gibi sağlam bir akideye sahip!"* Ama adam Müslimleri aldatıyor, sözünde durmuyor, hıyanette bulunuyor, ahde vefa göstermiyor, aldatma yapıyor, merhamet etmiyor, adaletli olmuyor, sövüp sayıyor... Tüm bunlarla birlikte sadece tağutlara *"la"* dediği için akidesi dağ gibi sağlam oluyor!

Heyhat!

Sizce iman böyle bir şey mi?

Acaba sahabe böyle mi iman etti?

Eğer bu adamın akidesi taş gibi sağlam, dağ gibi sarsılmaz olsaydı yukarıda saydığımız vasıfların hiçbirisine sahip olmaz ve bırakın bir mümini, bir insanın dahi kabullenmeyeceği bu iğrenç nitelikleri asla kendisinde bulundurmazdı.

Dedik ya: *"Allah'ın hükümlerini tereddütsüz tasdik etmek, onlara bihakkın boyun eğmek Allah'a karşı bizde olması gereken ahlak kapsamındadır"* diye; eğer gerçekten de bu adam ahlaklı olsaydı biraz önce zikri geçen olumsuz vasıfların yanlışlığına dair Allah'ın indirdiği hükümlere boyun eyer ve bu kötü vasıflarla muttasıf olmazdı. Olduğuna göre, anlıyoruz ki bu adamın, bu vasıflarla muttasıf olduğu oranda akidesinde gevşeklik vardır ve bu adamın ahlakı o miktarda bozuktur.

Denilse ki: Akide sağlamlığı mı daha önemlidir yoksa ahlak güzelliği mi?

Deriz ki: Ahlakı güzel olmayanın akidesi sağlam ol(a)maz ki!

Çünkü bu iki şey, birbirinin mütemmimi/tamamlayıcısı ve bir parçanın sanki ayrılmaz iki yarısıdır. Birisini diğerinden ayırdığınızda, istediğiniz kadar ona sağlam deyin, o artık gereği gibi sağlam değildir; güzelliğini ve gücünü kaybederek yok olmaya mahkûm edilmiştir.[3]

İşte tüm bu nedenlerden dolayı güzel bir ahlak için güzel bir akideye, güzel bir akide için de güzel bir ahlaka ihtiyacımız vardır.

Özellikle ahlak konusunda güzelleşmek istiyorsak öncelikle bütün maddeleriyle birlikte akidemizi sağlamlaştırmamız, Rabbimizin tüm ahkâmına tereddütsüz boyun eğmemiz ve her yönüyle iman esaslarına bağlı kalmamız gerekmektedir. Aksi hâlde sapkın sûfilerden bir farkımız kalmaz.

Güzel bir ahlak için güzel bir akideye,
güzel bir akide için de güzel bir ahlaka ihtiyacımız vardır.

2. Çokça Dua Etmek

Ahlakımızı güzelleştirmek için yapabileceğimiz en iyi şeylerden birisi hiç şüphesiz dua etmek ve *"huylarımı güzelleştir, ahlakımı cemil eyle"* diye için için Rabbimize yalvarmaktır. Çünkü duanın açamayacağı kapı yoktur. Allah *subhanehu ve teâlâ* kendisine

3. *Bu sözlerimizi akideyi sadece "red" ilkesine endekslemiş Müslimlerin anla(ya)mayacağının farkındayız. Bizim akidemiz sadece "red"lere endeksli bir akide değildir; aksine bizim akidemiz içerisinde reddin ve kabulün bir arada olduğu bir akidedir.*

yapılan samimi duaları boş çevirmekten hayâ eder. Hele ahlak gibi her mü'minin zorunlu olarak sahip olması gereken bir konuda O'nun kapısı çalındığında kapıyı açmaması mümkün değildir. Yeter ki biz bu noktada samimi olup gerçekten ahlaklı olmamız gerektiğine inanalım.

Hayatıyla bizlere numune olan biricik önderimiz Muhammed *aleyhisselâm*, güzel ahlakı tamamlayıp kemale erdirmek üzere gelmiş ve Allah tarafından büyük bir ahlak üzere olduğu tescillenmiş olmasına rağmen sürekli Rabbinden güzel ahlaklı olmayı niyaz etmiş, bu yolda sabit adımlarla yürüyebilmek için dua dua O'na yalvarmıştır. *"Ahlakın Efendisi"* olduğu hâlde O bile sürekli Rabbinden güzel ahlaklı olmayı istemişse bizim gibi normal insanların ne yapması gerektiğini varın, siz düşünün.

Efendimiz'in *sallallahu aleyhi ve sellem* ahlaka dair en çok öne çıkan duaları şunlardır:

اللهُمَّ أَحْسَنْتَ خَلْقِي ، فَأَحْسِنْ خُلُقِي

1. *"Allah'ım! Yaratılışımı güzel eyledin, şu hâlde ahlakımı da güzel eyle!"* [4]

اللَّهُمَّ اهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَعْمَالِ ، وَأَحْسَنِ الأَخْلاَقِ ، لاَ يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلاَّ أَنْتَ وَقِنِي سَيِّئَ الْأَعْمَالِ، وَسَيِّئَ الْأَخْلاَقِ ، لا يَقِي سَيِّئَهاَ إِلاَّ أنتَ

2. *"Allah'ım! Beni amellerin ve ahlakın en güzel olanına ilet. Çünkü bunların en güzellerine ancak sen iletebilirsin. Amellerin ve ahlakın kötü olanından beni koru. Çünkü bunarın kötülerinden ancak sen korursun."* [5]

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مُنْكَرَاتِ الْأَخْلاَقِ وَالْأَعْمالِ، وَالْأَهْوَاءِ

3. *"Allah'ım! Ahlakın, amellerin ve arzuların kötü olanlarından sana sığınırım."* [6]

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشِّقَاقِ، وَالنِّفَاقِ، وَسُوءِ الْأَخْلَاقِ

4. *"Allah'ım! Hakka muhalefet etmekten, münafıklıktan ve kötü ahlaktan sana sığınırım."* [7]

Müslimlerin, güzel ahlaka sahip olabilmek için bu duaları mutlaka ezberlemeleri ve tıpkı önderleri gibi yalvara yakara Rablerine bunlarla niyazda bulunmaları gerekmektedir.

"Rabbiniz buyurdu ki: 'Bana dua edin size icabet edeyim.' " [8]

3. Nefisle Mücadele Etmek

Ahlakımızı güzelleştirmek ve yanlış huyları iyi vasıflarla değiştirebilmek için nefisle mücadele ve mücahede etmemiz esastır. Şunu hiçbir zaman aklımızdan çıkarmamalıyız ki güzel ahlak, insana verilen hidayetin bir parçasıdır. Hidayet de genel itibariyle ancak Allah için çabalama ve gayret etmeyle insana gelir. Rabbimiz şöyle buyurur:

"Bizim yolumuzda cihad edenlere elbette (en doğru olan) yollarımızı gösteririz. Şüphesiz ki Allah, muhsinlerle/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanlarla beraberdir." [9]

Nefisle yapılacak mücahede, bir seferle olup bitecek bir şey değildir. Bu kelime; yapısı itibariyle neticeye ulaşana, arzulanan şeyi elde edene dek ciddi bir çaba ortaya koymayı ve sürekli bir şekilde mücadele etmeyi ifade eder. Bu nedenle bizde var olan kötü bir huyumuzu değiştirmek veya arzuladığımız iyi bir huya sahip olabilmek için bir sefer, iki sefer, üç sefer gayret ortaya koymak yetmez. Maksadımıza erişene kadar çabalamamız gerekmektedir. Bunun için gerekirse ölene kadar bir efor sarf etmeyi göze almak gerekir; zira cihad bir ibadettir ve bir ibadetin ölüm kapımızı çalana kadar, yani, daimi bir süreklilikle olması esastır. Rabbimiz şöyle buyurur:

"Yakin (ölüm) sana gelinceye dek Rabbine ibadet/kulluk et!" [10]

Bu nedenle kardeşlerimize ısrarla şunu nasihat ediyoruz: Güzel ahlak için nefisle sürekli bir cihada girişilmeli, onunla aralıksız cihad edilmelidir. Nefsin

---

4. *İmam Ahmed rivayet etmiştir. Bu dua Taberânî'nin rivayetinde: "اللَّهُمَّ كَمَا حَسَّنْتَ خَلْقِي فَحَسِّنْ خُلُقِي/Allah'ım! Yaratılışımı güzel eyledin, şu hâlde ahlakımı da güzel eyle!" şeklinde nakledilmiştir.*
5. *Nesaî rivayet etmiştir.*
6. *Tirmizi rivayet etmiştir. İmam Taberani'nin "Mu'cem"inde bu dua: "اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مُنْكَرَاتِ الْأَخْلَاقِ وَالْأَعْمالِ، وَالْأَهْوَاءِ وَالْأَدْواءِ/Allah'ım! Ahlakın, amellerin, arzuların ve hastalıkların kötü olanlarından Sana sığınırım." ilavesi ile nakledilmiştir.*
7. *Ebu Davud rivayet etmiştir.*
8. *40/Mü'min (Ğafir), 60*
9. *29/Ankebût, 69*
10. *15/Hicr, 99*

alışılagelmiş huylarına dur diyebilmek için onunla ciddi bir mücadeleye girişmek gerekir. Kısa vadeli çabalar yeterli gelmez. Çünkü huylarımız nasıl ki bir anda edinilmemişse aynı şekilde yine bir anda değişmeyecektir. Değişim için uzun çabalar, derin gayretler, sonu gelmeyen azimler lazımdır.

4. Nefis Muhasebesi Yapmak

Güzel ahlak için nefisle mücadele etmek ne kadar önemli ve gerekli ise nefis muhasebesi yapmak da o kadar önemli ve gereklidir. Nefisleriyle mücadeleye girişenler, bu mücadelenin hangi boyutlarda olduğunu ve gidişatın seviyesini tespit edebilmek için mutlaka muhasebe yapmalıdırlar. Muhasebesiz mücadeleler başarısızlıkla sonuçlanmaya mahkûmdur.

Şu fani dünyanın değersiz işlerinde ve basit maddi konularında bile eksiye gitmemek için muhasebe yapmak zorunludur. İş yerlerinde muhasebe tutmayanlar zamanla açık verir ve hiç istemedikleri, beklemedikleri zararlarla karşı karşıya kalabilirler. Dünyalık işlerde zarar etmeyi istemeyen insanoğlu, acaba âhiret işlerinde neden zararı göze alır ki?

Biz, şartlar ne olursa olsun kötü huylarımızdan vazgeçmek ve ahlakımızı güzelleştirmek için nefislerimizle önce mücadele etmek sonra da onu kontrol altına alıp almadığımızı tespit etmek için muhasebe yapmak zorundayız.

Nefsi muhasebe etmek; güzel ahlak elde etmek için alınan kararlara uyup uymadığı noktasında nefsi gözlemlemek, gerektiğinde eleştirmek, ihtiyaç hâlinde cezalandırmak sûreti ile olur. Eğer nefis ıslah noktasında alınan kararlara uyuyor ve gereken şeyi yapıyorsa mubah olan şeylerle kısmen onu ödüllendirmek gerekir. Ama alınan kararlara uymuyor veya uyma noktasında aksaklık yapıyorsa onu cezalandırmak ve istediği şeyleri ondan men etmek gerekir. Bu, nefis için ciddi anlamda bir terbiye edici unsurdur. Çünkü o men edilmeyi ve ceza almayı hiç sevmez.

5. Güzel Ahlakın Getirilerini Düşünmek

Bir şeyin üzerine terettüp eden faydalarını ve neticesinde elde edilecek semerelerini düşünmek, onu yapmaya insanı iten en güçlü etkenlerdendir. Bir insan ne yaptığında güzel bir neticeyi elde edeceğini bilirse ona karşı daha istekli, daha hırslı olur. Neticesinde ne elde edeceğini bilmediği işlerde ise hırs göstermesi beklenemez. İşte bu nedenle bizim güzel ahlaka terettüp eden faydaları çok iyi bilmemiz gerekmektedir ki bununla onu elde etmeye daha hırslı ve gayretli olalım.

Bir insan güzel ahlakın:

- Kişiyi cennete en kolay yoldan götüren şey olduğunu,
- Diğer ibadetler gibi kulu çok yormadan ona en çok sevap kazandıran vasıf olduğunu,
- Kişiyi Rasûlullah'a en sevimli ümmet kıldığını,
- Cennette onu Rasûlullah'a en yakın komşu yaptığını,
- Kıyamet gününde mizanında en ağır basacak amel olduğunu,
- Allah'ın sevgisini vacip kıldığını,
- Kula cennetin en üst tarafında bir köşk verilmesine vesile olduğunu,
- İnsanların sevgisini gerekli kıldığını,
- İmanı en çok kemale erdiren nitelik olduğunu,
- Kalbi neşelendirip ona müthiş bir huzur verdiğini,
- Kişiyi *"Salihler"* ve *"Muhsinler"* zümresine kattığını... bildiğinde ona dört elle sarılır, onu elde etmek için bütün gayretini ortaya koyar. Ama bu güzelliklerin verileceğine dair yeterli bilgisi olmazsa onun için bu vasfa sahip olmanın çok da bir önemi yoktur.

İşte bu nedenle yapmamız gereken Kur'ân ve sünnette güzel ahlaka terettüp eden faydaların neler olduğunu tespit etmek ve bunları güzelce bilip uygulamaya koymaktır. Hiç şüphesiz bu bizi ona sahip olma noktasında daha fazla kamçılayacaktır.

Bizden önce yaşamış sâlih kullar, bunları bilmese ve gereğini ortaya koymasalardı, biz şimdi onları hayırla yâd ediyor olur muyduk?

6. Kötü Ahlakın Götürülerini Düşünmek

Güzel ahlaka terettüp eden faydaları bildiğimiz gibi, kötü ahlaka terettüp eden zararları da bilme-

liyiz. Ta ki bu sayede ondan daha çok sakınıp uzak durabilelim.

Bir insan ne yaptığı zaman kötü bir neticeyle karşılaşacağını bildiğinde, ona karşı daha temkinli ve dikkatli olur.

Kameralarla izlenen bir yolda kırmızı ışıkta geçene kesin para cezası kesileceğini bilen bir sürücü bu suçu işlemez; daha dikkatli olur. Veya hız sınırını aşana muhakkak ceza-i müeyyide uygulanacağını bilen bir şoför –hız yapmayı seviyor olsa bile– ayağını gazdan çeker; daha dikkatli davranır. Diğer ceza ile alakalı meseleler de böyledir. Evine mahkemeden kâğıt gelen bir insanın hâli herkesçe malumdur. Adamın ayak bağları çözülür.

Kötü neticeyle karşılaşacağını bildiği zaman bir insanın hata işleme olasılığı son derece düşüktür. Ahlak konusunda da bunu uyguladığımızda kötü ahlaktan uzak durmamız daha kolay olur.

Bir insan kötü ahlakın:

- Kişiyi en kolay yoldan cehenneme götüren amellerden biri olduğunu,
- Cennete girilse bile makamı oldukça düşürdüğünü,
- Allah'ın öfkesini gerektirdiğini,
- İmanı zayıflattığını,
- İnsanların nefretini gerekli kıldığını,
- Kalbe gam ve keder bıraktığını,
- İnsanı üzüntüye mahkûm ettiğini,
- Kulun dünya ve ahirette pişmanlığını artırdığını,
- Kişiyi *"tâlihler"*[11] ve *"mücrimler"* zümresine kattığını… bildiğinde ondan son derece uzak durur, ona sahip olmamak için elinden gelen tüm gayreti ortaya koyar. Ama bu sayılanlara dair malumatı olmasa veya eksik olsa ister istemez kötü ahlakın pençesine kendisini kaptırır.

Bu nedenle, güzel ahlaklı olabilmemiz için yapmamız gereken şeylerden birisi de, kötü ahlaka terettüp eden zararları bilmek ve sürekli bu zararları aklımıza getirerek zihnimizi uyanık tutmaktır. Bunun için Kur'ân ve sünnet okumalarımızda kötü ahlaka ne gibi cezaların verileceğini tespit edebiliriz. Hiç şüphesiz bu, ondan sakınma noktasında bizi daha çok tetikleyecektir.

7. "Düzelemiyorum" Vesvesesine Kapılmamak

Güzel ahlaka sahip olmak istediği hâlde bir türlü beceremeyen insanların temel problemlerinden birisi; *"düzelemiyorum"* vesvesesine kapılmak veya *"benden bir şey olmuyor"* herzesine inanmaktır. İnsandan her şey olur, insan her şeyi yapabilir, insan her şeyi yapma kabiliyetine sahiptir; yeter ki içinde bir şeylerin olması gerektiğine dair güçlü bir inancı bulunsun.

"Düzelemiyorum" demek şeytana yenilmektir. Oysa onun ihlastan ayrılmadığımız sürece bizim üzerimizde yaptırıcı bir gücü yoktur. Ona verilen güç, sadece göğüslerimize vesvese vermek ve kötülükleri bize fısıldamaktır. Bundan öte bize bir şey yapamaz.

"Kuşkusuz, kullarım üzerinde bir otoriten yoktur. (Senin otoriten) ancak sana uyan azgınlar üzerinedir." [12]

İnsan, iradesini güçlü tutarak şeytanın vesveselerine kulak asmamalıdır. Çünkü insanlığı *"değiştirmek"* için gelen bir kitaba sahip olan birinin değişemiyorum, düzelemiyorum gibi bahanelerin ardına sığınarak sorumluluklarından kurtulmaya çalışması kadar abes bir şey olamaz. Kitabımız bizi değiştirir, düzeltir, ıslah eder; yeter ki biz bunu isteyip irade edelim. Yani, sözün özü, değişmek ve düzelmek gerekir. Aksi hâlde üzerinde bulunduğumuz hâl, bizi kendisine razı kılar ve bir süre sonra gidişatımızdan memnun bir duruma geliriz.

Sahabe nesli, imanla tanışmadan önce normal şartlarda değişimi ve düzelmeyi en son becerebilecek insanlardan oluşuyordu. Sudan fazla içki içen, üvey anneleriyle evlenen, zinayı ihtiyaç gören, yabancı insanların kızlarını hapsedip zorla onlara sahip olmaya çalışan, çocuklarını diri diri gömen, leş yemeyi tercih eden, neredeyse faizsiz ticaret yapmayan, eğlenmek için köleleri kavga ettiren, insanlara hayvan kadar değer vermeyen insanlar… Bu insanlar, kendilerine

11. *"Tâlih" kelimesi "sâlih" kelimesinin tam zıttıdır.*

12. *15/Hicr, 42*

değişimin kaynağı olan bir kitap geldiğinde yılanın, derisinden sıyrıldığı gibi tüm bu sayılan kötülüklerden sıyrılıyor ve ahlakın en değerli özellikleri ile bezenerek ahir zaman insanlığına örneklik edecek şahsiyetler oluyorlar.

Peki, bu nasıl gerçekleşti?

Bu, her şeyden önce *"ben değişmeliyim"* inancının onlara hâkim olması, sonra bu inancın gereklerini yerine getirmeye çabalamaları, en sonunda da bu noktada ciddi bir muhasebe kültürünü geliştirmeleriyle gerçekleşti. Yani, onlar önce düzelmeleri gerektiğine inandılar, sonra bu uğurda cehdettiler, sonra da gidişatlarını sürekli kontrol ederek bahsettiğimiz düzelmeyi gerçekleştirdiler.

İşte, müminler olarak bizlerin her konuda olduğu gibi düzelme ve değişim konusunda da onları kendimize örnek almamız gerekmektedir. Eğer bunu başarabilirsek onları ıslah eden şeyin bizleri de ıslah etmesi muhakkaktır.

Bu noktada kardeşlerimize irade ve azimlerini güçlü tutmalarını, nefsin ayıplarını tedavi etmede gevşeklik göstermemelerini ve asla şeytanın *"Senden bir şey olmaz."* vesvesesine yenik düşmemelerini öğütleriz. Nefsi ile mücadeleye girişmesinden sonra değişen, nefsinin ayıpları azalan, hataları bitme noktasına gelen ve yüce bir şahsiyete sahip olan nice insan vardır. Bu insanların varlığı, aslında şeytanın gücünün ne kadar da az olduğunun bir ispatıdır.

8. Himmetimizi Âli Tutmak

Öncelikle bu ifadenin ne anlama geldiğini kısaca izah edelim: Himmetin âli olması ile[13] iki şey kastedilmektedir:

1. Bir insanın, bir güzelliği elde etmek için azminin yüksek, iradesinin güçlü, kararının kesin olması. Yapmak istediği hayırlı işlerde hiçbir baskı ve tesir altına girmeyecek kadar iradesini özgün bir şekilde kullanabilmesi.

2. Bir insanın düşük, değersiz, basit ve kendisinin kadr-u kıymetini ayaklar altına serecek rezil işlere tenezzül etmemesi, bu işleri akıldan bile geçirmemesi. Yani, gözünü hep kaliteli işlere ve üstün vasıflara dikip sadece onları elde etme için çabalaması.

Kitaplarımızda sürekli vurgulanan himmet-i âlilik ile kast edilen işte bu iki manadır.

Güzel ahlaka sahip olmak isteyenlerin mutlaka himmetlerinin âli, gayretlerinin üstün olması gerekmektedir. Böylelerinin düşük işlere tenezzüllerinin olması asla söz konusu olmamalıdır. Çünkü himmetleri düşük olan, basit işlere rıza gösteren, değersiz şeylere meyleden, kötü işlerle meşgul olmayı seven birisinin ahlak gibi üstün bir vasfa sahip olması düşünülemez. Cüceler yücelere ulaşamazlar. Üstün ahlak gibi yüce bir makama anacak üstünlüğe âşık olan veya üstün vasıflarla muttasıflığı her şeyin önünde tutan zirve insanlar ulaşabilir. Mümin, değerli ve üstün bir akideye sahip olduğu için akidesine ancak değerli ve üstün vasıfları layık görmeli, bunun için sürekli gözünü yücelere dikmelidir. Basit işlere meylederek, değersiz vasıflarla vasıflanarak üstün olan akidesine halel getirmemelidir. Zaten akidesine bağlılığında gevşeklik olanların, ahlak konusunda gereken üstünlüğü ortaya koymaları mümkün değildir.

Bilinmelidir ki insanoğlu için şerefli bir makamın adı olan himmet-i âlilik; ciddiyeti, vakarı, değerli işlerle uğraşmayı, gözü büyük hedeflere dikmeyi, basitlikten uzak durmayı ve hakir işlerle uğraşmamayı

Kardeşlerimize irade ve azimlerini güçlü tutmalarını, nefsin ayıplarını tedavi etmede gevşeklik göstermemelerini ve asla şeytanın "Senden bir şey olmaz." vesvesesine yenik düşmemelerini öğütleriz.
Nefsi ile mücadeleye girişmesinden sonra değişen, nefsinin ayıpları azalan, hataları bitme noktasına gelen ve yüce bir şahsiyete sahip olan nice insan vardır.

13. *Buna orijinalde "Uluvvu'l-Himme" denir.*

gerektirir. O nedenle himmet-i âli olan bir insan, sıradan insanların razı olduklarına razı olmaz. Onların *"neyse"* diyerek kabullendikleri şeyleri o kabul etmez. Onun hedefi daha üstün, gayesi daha yücedir. Hep en iyiye taliptir o.

İbni Kayyım *rahimehullah* der ki:

"Kimin himmet-i âli olursa o, güzel ahlakın bütünüyle vasıflan(maya çalış)ır. Kimin de himmet-i düşük, nefsi azgın olursa o da kötü ahlakın bütünüyle vasıflan(maya çalış)ır." [14]

Aynı kitabın başka bir yerinde de şöyle der:

"Şeref sahibi nefisler ancak en üstün, en değerli ve sonuç itibariyle en çok övgüye sebebiyet verecek şeylere razı olurlar. Değerden yoksun olan nefisler ise düşük işlerin etrafında dönüp dolaşır ve tıpkı sineğin pisliğe konduğu gibi düşük işlere konarlar. Yüce nefisler ne zulme razı olur ne de ahlaksız işlere. Ne hırsızlıktan hoşlanırlar ne de hainlikten... Çünkü onlar bu işlerden çok daha yüce ve değerlidirler." [15]

Himmet-i âli olan bir insan; alçaklığa, basitliğe, zillete ve rezilliğe düşürecek her türlü söz ve amelden uzak durur. Şahsiyetine ve kimliğine zarar verecek yerlerle veya insanlarla işi olmaz. Böylesi eylemlerden uzaktır o; çünkü onun himmeti âlidir.

Eğer ahlakımızı güzelleştirmek istiyorsak himmetimizi âli tutmalı, düşük işlere tenezzülde bulunmamalıyız.

9. Sabırlı ve Tahammülkâr Olmak

Kötü huyları terk etmek ve güzel ahlaka bürünmek isteyenlerin bir seferde istediklerine ulaşamayacakları kesindir. Bu iş, uzun soluklu bir maraton gibidir. Sabır ister, tahammül ister, gayret ister, performans ister... Yarı yolda dökülmemek için mutlaka bu sayılanlara ihtiyaç vardır. Bu nedenle güzel olan bir vasfı elde etmek için veya kötü olan bir vasıftan kurtulmak için bir seferlik denemeler değil, belki yüzlerce denemeyi gerektirecek uzun vadeli çabalar gerekebilir. Bunun için sabır çok önemli bir azıktır.

Malum olduğu üzere, güzel ahlaka sahip olmak isteyenlerin bu yolda karşılaşacakları birçok zorluklar, bin bir türlü sıkıntı ve meşakkatler vardır. Çünkü sonradan güzel ahlaka sahip olmak kolay bir şey değildir; gerçekten zordur. Ama zorluklar aşılmak için vardır.

Dediğimiz gibi ahlak yolu zorlu, meşakkatli ve çileli bir yoldur. Hoş kokulu gül misali, çok değerli olduğu için ona ulaştıracak yolun elbette dikenlerle çevrilmiş olması gerekir. Büyük ve can yakıcı dikenler, genellikle güzel kokan güllerde daha çok olur. Nasıl ki dikenlere aldırış etmeyenler ancak güle ulaşabiliyorsa aynı şekilde zorluklarına katlananlar sadece güzel ahlaka sahip olabilirler.

Güzel ahlak, mükâfatı gerçekten çok büyük olan bir meseledir. Onun mükâfatı Kıyamet Günü'nde mizanda en ağır basacak amel olacak ve kişiyi cennette Rasûlullah'a en yakın komşu kılacak kadar çok olduğundan, ona sahip olmak elbette kolay olmayacaktır. Pahalı bir arabaya veya çok değerli bir eve sahip olmak isteyen birisinin, nasıl ki onu elde etmek için gece gündüz demeden çalışması, gerektiğinde uykusuz kalması ve o yolda çektiği sıkıntılara aldırış etmemesi gerekiyorsa güzel ahlak gibi üstün bir vasfa sahip olmayı amaçlayanların da bu noktada çekecekleri sıkıntılara aldırış etmemeleri gerekmektedir.

Bizde olmayan güzel vasıfları elde etmeye veya var olan bir kötü huyu değiştirmeye karar verdiğimiz andan itibaren bazı zorlukların bizi beklediği muhakkaktır. Bu zorluklar ancak sabır yardımıyla aşılabilir, sadece onun beraberliği ile bertaraf edilebilir. Bu nedenle ahlak yolculuğuna çıkarken yanımıza mutlaka bol miktarda *"sabır azığı"* almalıyız. Hatta yedeklemeliyiz. Aksi hâlde yolda azıksız kalarak helakle yüz yüze gelebiliriz.

Sabır konusunda anlatacak çok şeyimiz var; ama burası sabrın detaylarının zikredileceği bir yer olmadığı için sadece önemli gördüğümüz iki şeye dikkat çekeceğiz:

• Rabbimiz *subhanehu ve teâlâ*, Kitabının birçok yerinde sabrın önemine işaret etmiş ve başarı için *"olmazsa olmaz ilaç"* olarak sabrı göstermiştir. Bu nedenle eğer ahlak konusunda başarılı olmak istiyorsak sahip olmamız gereken en önemli vasıf kuşkusuz *"sabır"*-dır. Biz sabırlı olursak, şeytanın ayartmaları, iğva ve

14. *el-Fevâid, s. 154.*

15. *A.g.e. s. 196.*

saptırmaları bize zarar veremeyecek, ahlaklı olma yolunda karşılaştığımız vesveseler bizi etkilemeyecektir.

"Şayet sabreder ve korkup sakınırsanız onların tuzakları size hiçbir zarar vermez." [16]

Bu ayeti uzun uzun tefekkür etmek, üzerinde kafa yormak gerekir. Çünkü bu âyetinde Rabbimiz, bize zarar verme adına kurulan tuzaklardan emin olabilmek için çok önemli bir ipucu vermekte, can simidi olsun diye adeta bize semadan iki ip uzatmaktadır. Bu iplerin birinin adı *"sabır"*, diğerininki *"takva"*dır.

Müslimler bu iki kalkanı ellerine bir alabilseler, düşmanlarından gelen her türlü manevî ok, mızrak ve kılıç darbelerine karşı kendilerini rahatça savunabilir, onların yaralayıcı veya öldürücü vuruşlarından kendilerini koruma altına alabilirler.

Zikrettiğimiz âyet asıl itibariyle kâfir ve müşrik olan insanlardan bahsetmekte, onların savaş konusunda Müslimlere sürekli bir tuzak içerisinde olduklarını haber vermektedir. Ama kâfirlerin elebaşlarının ve reislerinin şeytan olduğunu düşündüğümüzde ayeti ondan gelecek tuzaklara da hamletmemiz –inşallah– yanlış olmaz.

Hiç şüphesiz bizim en büyük düşmanımız *"şeytan"*-dır. Ahlakımızı yozlaştırmak için bize sürekli tuzaklar kuran, güzel vasıflarımızı yok etmek için elinden gelen her türlü hileye başvuran ve bizi kötü huylar edinmek için vesveselere boğan odur. Onun ahlak konusunda aleyhimizde çevirdiği hile ve entrikalardan emin olmak istiyorsak öncelikle *"sabra"* sonrasında da *"takvaya"* sarılmamız gerekmektedir. İşte o zaman onun bizi mahvedecek bu hile ve entrikaları nefislerimize zarar vermeyecektir.

• Her konuda olduğu gibi, ahlakımızı güzelleştirme ve kötü huylarımızdan kurtulma noktasında da sahip olmamız gereken en önemli şey *"Allah'ın beraberliği"*dir. Allah'ın beraberliği olmadan bizim güzel ahlakı elde etmemiz ve var olan kötü huylarımızdan kurtulmamız asla mümkün olmayacaktır. Onun için her mü'minin ne yapıp edip Allah'ın beraberliğini celbedecek amelleri tespit etmesi ve onlara sahip olmak için elinden geleni yapması gerekmektedir.

16. 3/Âl-i İmrân, 120

Allah'ın beraberliği dediğimiz maiyyetullah, Kur'ân'ın bildirdiğine göre en çok takva ile birlikte sabır ehli olanlara eşlik etmektedir.[17] Rabbimiz şöyle buyurur:

"Ey iman edenler! Sabır ve namazla (Allah'tan) yardım dileyin. Şüphesiz ki Allah, sabredenlerle beraberdir." [18]

"Bilin ki Allah, muttakilerle beraberdir." [19]

Demek ki ahlakımızı güzelleştirme noktasında karşılaşacağımız sıkıntılara sabreder ve bu sabrı güzel bir şekilde ortaya koyarsak o zaman Allah'ın yardımını yanımızda bulur ve istediğimiz şeye ulaşma hususunda Allah'ın beraberliğiyle hareket etmiş oluruz. Bu da zaten başlı başına başarının ta kendisidir.

◆ ◆ ◆

Buraya kadar saydığımız dokuz madde ve bu maddelerin içerisine giren ara başlıklar, ahlakımızı güzelleştirme noktasında bize yardımcı olacak hususlardan bazılarıdır. Elbette bunlara ilave edebileceğimiz daha başka maddeler de vardır. Lakin bunlar güzel ahlak yolunda ilerleyen bir kul için öz olarak yeter.

İşte bir mümin, bunlardan yardım alarak zaman içerisinde kendisinde var olan kötü huyları değiştirebileceği gibi, elde etmek istediği güzel vasıflara da sahip olabilir.

Rabbim hepimizin ahlakını güzelleştirsin ve bu yoldaki zorlukları bizler için kolay kılsın. (Allahumme amin)

Ve'l-hamdu lillahi Rabbi'l-âlemin

17. *Allah'ın beraberliği ikiye ayrılır: Birincisi "genel beraberlik"tir ki bu, müminiyle kâfiriyle tüm insanları içerisine alır. Buna göre Allah görme, işitme ve haberdar olma bakımında herkesle her an beraberdir. İkincisi ise "özel beraberlik"tir ki bu; yardım etme, ihtiyaçlarını giderme, her an isteklerine icabet etme, koruyup gözetme anlamında bir beraberliktir ve sadece Allah'ın seçkin kulları için geçerlidir. Yani, Allah ancak kendilerine özel olarak söz verdiği kimselere bu beraberliğini bahşeder.*

Peki, bu beraberlik kimler için söz konusudur? Rabbimiz, Kitabının farklı yerlerinde kendi özel beraberliğinin "müminler", "muhsinler", "muttakiler" ve "sabredenler" için olduğunu, yardımının sürekli onlara eşlik edeceğini bildirmiştir. Ancak bu vasıflar içerisinde İlahi beraberliğin en çok vurgulandığı vasıf "sabır" ve "takva"dır. Yani, Allah'ın özel beraberliği en çok bu iki vasfa sahip olanlara gelecektir. Bu nedenle "Rabbim hep benimle beraber olsun" diyenlerin bu iki vasfa çokça sahip olmaları gerekmektedir. Burası önemli ve ince bir notadır; dikkat edilmesi gerekir.

18. *2/Bakara, 153*

19. *9/Tevbe, 36*

Hikmet Parıltıları

İbni Mesud *radiyallahu anh* şöyle demiştir:

"Uzun süre hapsedilmeye dilden daha gerekli bir şey yoktur."

Ebu Derda *radiyallahu anh* şöyle demiştir:

"Ağzın karşısında kulaklarına adaletli ol. Çünkü konuştuğun şeylerden daha çok dinlemen için sana iki kulak, bir ağız verilmiştir." [1]

1. *İhya'u Ulumid Din, Muhtasar Minhacu'l Kasidin, İbni Kudama El-Makdisi*

Bu kutlu dava bizden neyi talep ederse "Lebbeyk ve sa'deyk" denilmeli. Tabii bu bir başkaldırıdır. Her başkaldırı da sancılıdır. Bedel ister. Derdi, beraberinde getirir. Dert sahibi olmak, dertsiz olmaktan yeğdir. Dert, sahibini büyütür, derinleştirir, alan açtırır, ufku genişletir. Dert, zihni hikmete elverişli hâle getirir. Bundan sonrası ise Allah'ın meşietine/dilemesine kalır. Sonuç olarak yine kazanan; hesapsız, koşulsuz gönül veren ve bedelini ödeyenlerdir.

Başkaldırı, Bedel, Dert=Mükâfat

Özcan YILDIRIM
ozcanyildirim@tevhiddergisi.net

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ (1) وَطُورِ سِينِينَ (2) وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ (3) لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي
أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ (4) ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ (5) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ
أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ (6) فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ (7) أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ (8)

Er-Rahman ve Er-Rahim olan Allah'ın adıyla (okumaya başlıyorum).

1. Andolsun incire ve zeytine,

2. Sina'daki Tur Dağı'na,

3. Ve bu güvenli beldeye.

4. Andolsun ki insanı en güzel surette yarattık.

5. Sonra onu esfel-i safiline (aşağıların aşağısına) çevirdik.

6. İman edip salih amel işleyenler müstesna. Onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır.

7. (Ey insan!) Bundan sonra dini/hesabı sana yalanlatan şey nedir?

8. Allah, hükmedenlerin en hâkimi değil mi?

Allah'a hamd, Resûlü'ne salât ve selam olsun.

Esfel-i Sâfilin bataklığından kurtulan bir taifeden bahsedeceğiz bu yazımızda. Ayette belirtilen özelliğinden ve verilecek mükâfattan da. Buna geçmeden evvel bir önceki konuya kısa bir temas etmekte yarar var.

Esfel-i Sâfilin ehli ve tutkunu olanların varlığını bugün daha yoğun görmekteyiz. Sesleri daha gür, eylemleri daha cesur. Allah'ın kendilerini yarattığı ahsen-i takvim niteliğinden son sürat sıyrılan, kendileriyle beraber kitleleri de -amiyane tabirle- *"sıyıran"* bir topluluk içerisindeyiz.

İslam daveti, hareketin temel eylemidir. Kâfirlerin karalamaları, lekelemeleri ona set olamaz. Tüm böğürtülerine, anırmalarına, inlemelerine rağmen susturamazlar. Bu pak davet zalimlerin bağrında bir öfkedir. Müminlerin yüreklerinde esenlik.

Allah *subhanehu ve teâlâ* en güzel şekilde yarattı insanlığı. Onlar ise bu güzellikten yüz çevirdiler. Akletmediler. Düşünmediler. Sadece sürüklendiler. Şeytanların kendilerine vahyettiği hız ve haz çağına uydular. Uydukları gibi din de uydurdular. Mutlu olduklarını sandılar. Fakat gazetelerin ikinci sayfaları onların mutluluklarını (!) resmetmeye devam ediyor.

Şimdi bu taifeden sarfı nazar edelim. Gelelim bunlardan uzak olanlara. Yani, ayette istisna edilenlere.

إِلَّا الَّذِينَ آَمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

"İman edip salih amel işleyenler müstesna. Onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır." [1]

İman edenler ve salih amel işleyenler... Kur'an'da ayrılmayan bir bütünün iki parçası olan bir ifade ile karşı karşıyayız. Olmazsa olmaz iki parça. Biri iman, diğeri salih amel. İman başlı başına yeterli değil. Zaten bu iman değil. Kıymetli selefimizin (Allah onlardan razı olsun) dediği gibi; iman, söz ve ameldir. Amelin imandan bir cüz olduğunu ifade ederek, tarih boyunca bunun altını çizdi selefimiz. Salih amel de sahih bir imandan kaynaklanır. İman, ağacın kökü, salih amel de semaya uzanıp giden dallarıdır, meyveleridir. Rabbimiz İbrahim suresinde Kelime-i Tevhid'i böyle nitelendiriyor.

"Allah'ın (tevhidi) nasıl örneklendirdiğini görmedin mi? Güzel söz (Lailaheillallah), kökü sabit, dalları ise gökyüzüne ulaşmış güzel bir ağaç gibidir. (O ağaç) Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir. İnsanlar öğüt alsınlar diye Allah onlara örnekler veriyor." [2]

Salih amel, gücünü sahih bir imandan alır. İman itici güç, salih amel ortaya konulan bir eylemdir. İmanın göstergesi, aynası ve pratik hâlidir. İmanda sadık olmanın dışa yansımasıdır.

İmanın yerleştiği bir bedenin yerinde durması ne mümkündür! Mutlaka harekete geçecektir. İman itici güçtür dedik ya. İşte imandan alınan bu enerji direkt azalarına yansır müminin. İbadetler ve sosyal hayatta gösterir kendisini. Bu da şahitlik edilen gerçeğe insanları çağırmaktır. Davettir. Çağrıdır. Tevhid davetinin sesinin yükseltilmesidir.

Evet, kalpte yer eden iman enerjisi mutlaka salih amelle kendisini gösterecektir. Harekete geçecek, çağlayıp gürleyecektir. Hareket berekettir. Hayat emaresidir. Hareketin olmadığı her şey kokuşmaya, çürümeye, paslanmaya ve daimi bir çöküşe mahkûmdur. Hayat kaynağı su dahi hareket hâlinde güzeldir. Kendisine necaset düşse dahi temizler. Hâlâ temiz ve temizleyici özelliğini korur. Sesi, görüntüsü ferahlatır. Bakanın tüm dertlerini, kederlerini kenara bıraktırır.

İman salih amel dengesi böyledir işte. İman, Müslimi harekete geçirmeli. Atalete sevk etmemeli. Çağlamalı, gürlemeli, etrafında hareketin verdiği enerjiyi aksettirmeli.

1. 95/Tîn, 6

2. 14/İbrahîm, 24-25

İslam daveti, hareketin temel eylemidir. Kâfirlerin karalamaları, lekelemeleri ona set olamaz. Tüm böğürtülerine, anırmalarına, inlemelerine rağmen susturamazlar. Bu pak davet zalimlerin bağrında bir öfkedir. Müminlerin yüreklerinde esenlik.

Sadece bununla da kalmaz. İman kaynaklı bu salih amel (davet) kendi içinde ortaya çıkan kirleri, zararlı maddeleri de söker atar. Tasviri uzundur ama hepsi hareketin bereketinden menkuldür biline!

O hâlde, buna çağırmalı, bunda çabalamalı, bundan gayrısına sırt dönmeli.

. . .

İslam davetine, bu davaya bağlılığımız, amellerimiz/eylemlerimiz oranındadır. Her bir eylem ayaklarımızı sabit kılar.

"Ey iman edenler! Siz Allah'a yardım ederseniz (Allah da) size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar." [3]

Sebatımız için ortaya bir şey koymalıyız. İşin ucundan tutmalı, gevşememeliyiz. Üstünlüğün bizde olduğunu buyurmuş Rabbimiz[4]. Kitaba (davaya) kuvvetle yapışmalı[5], cemaat olmalı[6] işitip itaat etmeliyiz[7]. İşitip isyan eden[8], bireyselliğe ve bölünmüşlüğe[9] çağıranları Tih'te bırakmalıyız.

İman tohumu kalplerimizde -ayette geçtiği üzere- titremeli, çatlamalı ve bitmelidir.[10] Bu kutlu dava bizden neyi talep ederse *"Lebbeyk ve sa'deyk"* denilmeli. Tabii bu bir başkaldırıdır. Her başkaldırı da sancılıdır. Bedel ister. Derdi, beraberinde getirir. Dert sahibi olmak, dertsiz olmaktan yeğdir. Dert, sahibini büyütür, derinleştirir, alan açtırır, ufku genişletir. Dert, zihni hikmete elverişli hâle getirir. Bundan sonrası ise Allah'ın meşietine/dilemesine kalır. Sonuç olarak yine kazanan; hesapsız, koşulsuz gönül veren ve bedelini ödeyenlerdir.

"... Onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır."

Kur'an'da iki yerde daha bu ifadeyi görüyoruz.

"Şüphesiz ki iman edip salih amel işleyenlere eksilmeyen/kesintisiz bir mükâfat vardır." [11]

"İman edip salih amel işleyenler müstesna. Onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır." [12]

İnsana kerem sahibi Rabbi tarafından verilecek bol ecir. İstediğinden, beklediğinden, umduğundan katbekat fazlası. Sonsuz, tükenmeyen, -dünyadaki gibi- başa kakılmayan, minnet edilmeyen...

Rabbimden niyazım bizi sonsuz nimetlerine eriştirmesidir.

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun." duamız ile...

---

3. *47/Muhammed, 7*
4. *"Gevşemeyin, üzülmeyin! Şayet inanıyorsanız üstün olan sizlersiniz." (3/Âl-i İmran, 139)*
5. *"(Hatırlayın!) Hani bir zamanlar (Tur) Dağı'nı bir gölgelik gibi tepelerinde yükseltmiştik de onun tepelerine düşeceğini sanmışlardı. (O sırada onlara şöyle öğüt vermiştik:) 'Size verdiğimize kuvvetle yapışın ve içindekileri hatırlayın ki korkup sakınasınız.' " (7/A'râf, 171)*
6. *"Allah'ın ipine hep beraber/topluca tutunun ve ayrılığa düşmeyin. Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın! Bir zamanlar düşmandınız da Allah kalplerinizi birbirine ısındırmıştı. O'nun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Siz ateş çukurunun kenarındaydınız da sizi ondan kurtarmıştı. Hidayete eresiniz diye Allah ayetlerini sizin için açıklamaktadır." (3/Âl-i İmran, 103) "Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının ve sadıklarla beraber olun!" (9/Tevbe, 119)*
7. *"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Resûl'e itaat edin. Sizden olan (Muslim/şirki terk ederek tevhidle Allah'a yönelen) yöneticilere de (itaat edin). Herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, şayet Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız (o meseleyi çözmek için) Allah'a ve Resûl'e götürün. Bu, daha hayırlı ve sonuç bakımından daha güzeldir." (4/Nîsa, 59)*
8. *"(Hatırlayın!) Hani sizden söz almış ve Tur Dağı'nı tepenizde yükseltmiştik. 'Size verdiğimiz (Kitab'a) kuvvetle yapışın ve söz dinleyin.' demiştik. Demişlerdi ki: 'İşittik ve isyan ettik.' Küfürleri sebebiyle buzağı sevgisi onların kalplerine içirilmişti/kalpleri buzağı sevgisiyle dolup taşmıştı. De ki: 'Şayet müminlerseniz, imanınız size ne kötü bir şey emrediyor!' " (2/Bakara, 93)*
9. *" 'Dini (tevhidle) ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin.' diye Nuh'a emrettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim, Musa ve İsa'ya emrettiğimizi sizin için dinde şeriat kıldık. Müşrikleri kendisine davet ettiğin (tevhid) onlara ağır geldi. Allah dilediği kulunu (tevhid ve ayrılıksız din için) seçer ve O'na yönelenleri hidayete erdirir." (42/Şûrâ, 13)*
10. *"Sen yeryüzünü kurumuş/hareketsizleşmiş görürsün. Üzerine su indirdiğimizde (önce) titreşir (sonra) kabarır ve her göz alıcı çiftten bitkiler bitirir." (22/Hac, 5)*
11. *41/Fussilet, 8*
12. *84/İnşikâk, 25*

Kıssadan Hisse

Hayat, Bazen Bizim de Üzerimize Abanır

Günlerden bir gün, köylerden birinde, adamın birinin eşeği, kuyuya düşer. Niye düşer, nasıl düşer, sormayın. Eşek bu, düşmüş işte! Belki kör bir kuyuydu, ağzı tahtayla kapatılmıştı belki, üzerine de toprak dökülmüştü. Zamanla tahta çürüdü, zayıfladı, toprakta biten otları yemek isteyen eşeğin ağırlığını çekemedi ve güm. Hayvancık saatlerce acı içinde kıvrandı, bağırdı kendi dilinde. Sesini duyan sahibi gelip baktı ki vaziyet kötü. Zavallı eşeği kuyunun dibinde melül mahzun bakınıyor. Üstelik yaralanmış. Karşılaştığı bu durumda kendini eşeği kadar zavallı hisseden adamcağız köylüleri yardıma çağırdı.

Ne yapsak ne etsek nasıl çıkarsak soruları havada kaldı. Sonunda karar verildi ki kurtarmak için çalışmaya değmez. Tek çare, kuyuyu toprakla örtmek. Ellerine aldıkları küreklerle etraftan kuyunun içine toprak attılar.

Zavallı hayvan, üzerine gelen toprakları, her seferinde silkinerek dibe döktü. Ayaklarının altına aldığı toprak sayesinde her an biraz daha yükseldi. Ve sonunda yukarıya kadar çıkmış oldu. Köylüler ağzı açık baka kaldı.

Hayat, bazen bizim de üzerimize abanır. Çoğu zaman. Toz toprak örtmeye çalışanlar çok olur. Bunlarla başa çıkmanın tek yolu, yakınıp sızlanmak değil, düşünüp silkinmek ayağa kalkmak ve kurtulup aydınlığa adım atmaktır. Kör kuyuda olsak bile...

Allah Resûlü'nün hicret yolculuğunda da bu güvenlik tedbirlerinin en üst düzeyde olduğunu görüyoruz. Ebu Bekir'in evine insanların sokakta olmadıkları bir vakit gelmesi, hicret planını sırrı muhafaza edebilecek kişilerin yanında açması, Medine'nin normal güzargâhının dışında bir güzergâh kullanması, Sevr mağarasında bir süre bekleyerek Mekke'li müşrikleri gözlemlemesi ve bu sırada da Ebu Bekir'in ailesi aracılığıyla Mekke'lilerin gündemlerinden haberdar olması gibi.

Kutlu Sefer

Enes YELGÜN

enesyelgun@tevhiddergisi.net

Allah *subhanehu ve teâlâ,* Peygamberine hicret etme izni verince Allah Resûlü, ona ilk tabi olanlardan, dostu, yol arkadaşı Ebu Bekir'in *radiyallahu anh* evine gitti. Hicret ile ilgili düşüncelerini açıkladı ve beraberce yola çıkmayı teklif etti.

"Bir gün zeval vaktinin ilk saatinde, evde oturuyorduk. Ev Halkından biri Ebu Bekir'e:

– İşte Resûlullah! Bize gelmesi alışılmamış bir saatte yüzünü bir sargıyla sarmış geliyor dedi. Ebu Bekir de:

– Anam babam ona feda olsun. Vallahi! Önemli bir hadise olmasa bu saatte gelmek adeti değildi dedi.

Resûlullah geldi. Eve girmek için izin istedi. 'Buyrun.' denildi. Bunun üzerine evimize girdi, daha sonra Ebu Bekir'e:

– Yanında kim varsa dışarıya çıkar buyurdu. Ebu Bekir:

– Anam babam sana feda olsun. Ya Resûlallah! Onlar senin ehlindir dedi. Resûlullah:

– Ey Ebu Bekir! Bana Mekke'den çıkma konusunda izin verildi dedi.Ebu Bekir de:

– Ya Resûlullah! Anam babam sana feda olsun. Ben de yanınızda bulunmak isterim dedi. Resûlullah:

'Evet.' buyurdu.

Biz Resûlullah ile Ebu Bekir'in yolculuğu için gerekli olan şeyleri hemen hazırladık. Her ikisi için bir dağarcık içinde bir miktar azık hazırlayıp koyduk. Ağzı bağlanacağı sırada kardeşim Esma, belinin kuşağından bir parça yırtarak ayırdı ve onunla dağarcığın ağzını bağladı. Bundan dolayı Esma'ya 'Zatu'n nitakeyn' (İki kuşaklı) adı verildi." [1]

Ebu Bekir *radiyallahu anh* daha önceden Medine'ye hicret etmeye karar vermiş ancak Allah Rasül'ünün de hicret edebileceğini öğrenince ona yoldaşlık etme ümidiyle Mekke'de beklemeye başlamıştı. Tabi bu arada Peygamberle yolculuk yapma ihtimaline karşılık hazırlık yapmaya da çalışıyordu.

Allah Resûlü'nün bu teklifinin üzerine, önceki hazırlıkları ile beraber tüm ailesini de seferber ederek hicret yolculuğunu en güzel şekilde organize etti.

Farklı kaynaklarda bu yolculuk şu şekilde yer alır:

"Ebu Bekir'in evinin arkasındaki küçük bir kapıdan çıktılar. Sonra, Sevr dağındaki mağaraya doğru gittiler." [2]

"Sevr mağarasında üç gece gizlendiler. Her gece yanlarına Ebu Bekir'in oğlu Abdullah giderdi.

Abdullah, yetenekli, çabuk anlayışlı, bir gençti. Seher vakti Resûlullah ile Ebu Bekir'in yanından çıkar, Mekke'de gecelemiş gibi Kureyş ile sabahlardı.

Abdullah Resûlullah ile Ebu Bekir hakkında Kureyş müşriklerinin kurduğu planları ezberler, karanlık basınca Resûlullah'ın yanına gelerek haber verirdi." [3]

"Esma binti Ebu Bekir (hamileliğinin son günlerinde olmasına rağmen) akşam olduğu zaman onlara yemek getiriyordu." [4]

"Ebu Bekir'in kölesi Amr b. Fuheyre o civarda sağmal koyunlar otlatır ve akşamdan bir müddet sonra Resûlullah ile Ebu Bekir'e getirirdi. Onlar da taze süt içerek gecelerlerdi. O süt, kendi koyunlarının sütü idi. İçine kızgın taş koyarak ısıtıp içerlerdi. (Bir koyun keserek de ondan yemek suretiyle istifade ettiler.) Gecenin sonunda Amr b. Fuheyre koyunları götürürdü.

Resûlullah ile Ebu Bekir'in mağarada bulunduğu üç gün boyunca süt işini bu şekilde ayarladı." [5]

"Abdullah b. Ebu Bekir sabahleyin onların yanından Mekke'ye yürüdüğü zaman Amr b. Fuheyre onun izinden koyunları peşinden götürüyor ve izleri siliyordu." [6]

"Resûlullah ile Ebu Bekir Mekke'de iken Abd b. Adiyy b. Dill'den, yol kılavuzluğunda yetenekli bir kişi kiralamışlardı. Bu kişi, Kureyş müşriklerinin dinine bağlıydı.

Resûlullah ile Ebu Bekir ona güvenip develeri teslim etmişler ve üç gece sonra develeriyle beraber Sevr dağında buluşmak üzere sözleşmişlerdi.

Bu kılavuz develeriyle birlikte üç gece sonra Sevr'e Resûlullah ile Ebu Bekir'in yanına geldi.

Kılavuz Abdullah b. Uraykıt yolculuk için sahil yolunu tayin ettikten sonra Resûlullah, Ebu Bekir ve Amr b. Fuheyre yola koyuldular." [7]

Allah *subhanehu ve teâlâ* Peygamberi'ni yaşayan bir Kur'an ve kıyamet gününe kadar tüm insanlığa örnek olsun diye göndermiştir. Allah'ın korumasını yer yüzünde en fazla hak eden kişiler peygamberlerdir. Buna rağmen Allah Resûlü örneğinde gördüğümüz gibi onlar sebeblere yapışmadan kuru kuruya Allah'a dayandıklarını iddia etmemişlerdir. Hatta çok ince ayrıntı diyebileceğimiz hususları dahi hesaba katmışlar tedbiri elden bırakmamışlardır.

Allah Resûlü'nün hicret yolculuğunda da bu güvenlik tedbirlerinin en üst düzeyde olduğunu görüyoruz. Ebu Bekir'in evine insanların sokakta olmadıkları bir vakit gelmesi, hicret planını sırrı muhafaza edebilecek kişilerin yanında açması, Medine'nin normal güzargâhının dışında bir güzergâh kullanması, Sevr mağarasında bir süre bekleyerek Mekke'li müşrikleri gözlemlemesi ve bu sırada da Ebu Bekir'in ailesi aracılığıyla Mekke'lilerin gündemlerinden haberdar olması gibi.

1. *Buhari, Muslim*
2. *Siyeri İbni Hişam*
3. *Buhari, Muslim*
4. *Siyeri İbni Hişam*
5. *Buhari, Muslim*
6. *Siyeri İbni Hişam*
7. *Buhari, Muslim*

İslami mücadelede her fert söylenenleri yapmaya hazırdır. Ancak bunun bir derece üstü söyleneceklere de hazırlık yapmaktır. Bu seviyeye ulaşmanın yolu ise yapının gündemi ile meşgul olmak ve davayı dert edinmektir. Bedenleri bir yerde, gözleri, kulakları ve akılları başka yerlerde olanların davanın neye, ne zaman ihtiyacı olduğunu fark etmeleri mümkün olmayacaktır.

Alınan her bir tedbir, İslami mücadelede gizlilik uygulamalarına tabi tutulması gereken tüm faaliyetlerde başlı başına bir güvenlik kuralı olarak kabul edilebilecek tedbirlerdir.

Sonuç olarak Allah *subhanehu ve teâlâ* sebeplere yapışma ilkesinin hakkını vererek tevekkülün ilk yarısını gerçekleştiren Nebisi ve yol arkadaşını tek başlarına bırakmamış, yardımını her daim onlara ulaştırmıştır.

Esma şöyle demiştir:

"Biz onlar için azık hazırladık. Sonra dağları dolaşarak Sevr dağındaki mağaraya geldiler. O mağaraya yaklaştıklarında mağara civarında bir adam gördüler. Ebu Bekir:

– Bu adam bizi gördü, dedi. Resûlullah:

– Hayır. Melekler kanatlarıyla bizi örtüyor, dedi.

Adam dikilmiş onlara doğru bevlediyordu. Resûlullah:

– Şayet bu adam bizi görseydi bize doğru bevletmezdi, dedi." [8]

"Kâfirler mağaraya kadar geldiler. Ebu Bekir:

– Ya Resûlallah! Birisi ayağına baksa bizi görecek, dedi. Resûlullah Ebu Bekir'e şöyle dedi:

– Ey Eba Bekir! Üçüncüleri Allah olan iki kişi hakkında ne dersin?" [9]

"Siz ona (Resûl'e) yardım etmezseniz muhakkak Allah ona yardım etmiştir. Hani kâfirler iki kişiden biri olarak onu (Mekke'den) çıkarmışlardı ve ikisi mağaradayken arkadaşına (Ebu Bekir'e:) 'Üzülme! Allah bizimle beraberdir.' diyordu. Allah onun üzerine (güven veren ve kalbini yatıştıran) sekinetini indirmiş, görmediğiniz ordularla onu desteklemiş ve kâfirlerin sözünü (şirke davetlerini) en alçak kılmıştı.Allah'ın sözü (tevhid daveti) ise en yüce olandır. Allah (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) Hakîm'dir." [10]

Allah Resûlü'nün kutlu yolculuğunda dikkatimizi çeken başka bir husus ise Ebu Bekir'in *radiyallahu anh* basiretli davranarak ileriye dönük hazırlık yapmasıdır. Böyle bir yolculukta en fazla ihtiyaç duyulacak şey olan binekleri bu süre boyunca hazırlamış ve sefer için geri kalan ihtiyaçları da kısa sürede tamamlamıştır. İslami mücadelede her fert söylenenleri yapmaya hazırdır. Ancak bunun bir derece üstü söyleneceklere de hazırlık yapmaktır. Bu seviyeye ulaşmanın yolu ise yapının gündemi ile meşgul olmak ve davayı dert edinmektir. Bedenleri bir yerde, gözleri, kulakları ve akılları başka yerlerde olanların davanın neye, ne zaman ihtiyacı olduğunu fark etmeleri mümkün olmayacaktır.

Ebu Bekir'in *radiyallahu anh* hicret hadisesinde daha da belirginleşen portresi bize şunu da göstermektedir: Günümüzde İslam davası için mücadele eden babalar, aile reisleri zamansızlık nedeniyle aileleriyle ilgilenememekten yakınmaktadırlar. Bunun neticesinde İslami mücadeleye bir ferdiyle katkı sağlayan parçalı bir yapısı ortaya çıkmaktadır. Hemen hemen herkes aynı dertten muzdarip olunca sanki bu çözümü olmayan bir sorun olarak kabul edilmiş görülmektedir. Burada da malesef günümüzde örneklik sıkıntısı yaşanmaktadır.

8. *Müsnedi Ahmed*
9. *Buhari*
10. *9/Tevbe, 40*

Sahabe nesli bu dinin nasıl yaşanacağını, nerede hatalar yapılabileceğini, hatadan nasıl dönüleceğini pratik olarak bize gösteren bir nesildir. Ebu Bekir İslami hareketin bir neferi iken ailesi ile ilgilenmeyi ihmal etmemiştir. Onlar ile ilgilenmenin belki de en etkili yöntemi olarak onlara da davayı hizmet şuurunu aşılamıştır. Ebu Bekir *radiyallahu anh* ailesinin izleri şu hicret yolculuğunun her aşamasında çok bariz bir şekilde görülmektedir.

Rezzak olan Allah kullarını sadece maddi şeyler ile rızıklandırmakla kalmamakta aynı zamanda dinine hizmet etme şerefini bahşederek de rızıklandırmaktadır. Mümin bir ailenin her ferdinin bir şekilde davaya katkı sağlaması ne güzel tablodur. Aile fertlerinin bir kısmının hizmete aktif olarak katılmaları diğer bir kısmının ise aktif olmasalar bile hizmet şuurunda olmaları beklenen bir tablodur. Ancak günümüzün garipliği aile büyüğünün kendi hizmetini yeterli görüp geri kalan fertlerini bilinçli olarak mücadeleye katılmaktan alıkoymasıdır. Üzerinde düşünüldüğünde en büyük tehlikeyi kendisine vereceği kesin olan bu davranışın hiç bir makul ve meşru izahı yoktur.

İnsanlar inandıklarını yaşadıkça, yaşamlarını fedakârlık ile doldurdukça inançlarına daha sıkı sıkıya yapışırlar. Bedel ödenmeyen ter ve göz yaşı akıtılmayan inançlar kısa sürede terk edilmeye hazırdırlar. Bir aile büyüğünün, neslinin itikadını muhafaza edebilmek için yapabileceği en önemli şey onları hizmete bir şekilde dahil etmesidir.

Ailelerin çocuk ve kadınlarla beraber bir bütün olarak İslam toplumunda davayı omuzlamasını sağlamak sadece aile büyüğünün yükümlülüğünde değildir. İslam toplumunun bir bütün olarak bu hususta yapması gereken şeyler vardır.

Öncelikle bilinmesi gerekir ki İslami mücadele, her bir ferdi gücü nispetince bir çaba ortaya koyunca başarıya ulaşır. Fertlerden bazıların geride kalması diğer kardeşleri için aslında yeni yükler manasına gelir. Kadın ve gençlerin yok sayılması ise İslam toplumunun gücünün bölünmesi demektir.

Burada en ciddi yanılgı kadın ve gençlerin potansiyel sorun kaynağı olarak görülmeleri, yük olarak kabul edilmeleridir. Toplumun geri kalanı kadın ve gençler ile ilgili bu bakış açılarını düzelttiklerinde en büyük iyiliği yine kendilerine yapmış olacaklardır.

Ebu Bekir *radiyallahu anh* kendi ehliyle ilgilenmiş. Hicret gibi çok önemli bir organizasyonda ailesini seferber etmiş ve onların yaptığı işe güvenmiştir. Ailesi de siyer tarihinden okuduğumuz Ebu Bekir'ın gözünü arkada bırakmamıştır.

Esma *radiyallahu anha* şöyle dedi:

"Resûlullah ve Ebu Bekir çıktıkları zaman Kureyş'ten bir topluluk bize geldi. İçlerinde Ebu Cehl b. Hişam da bulunuyordu. Ebu Bekr'in kapısının önünde durdular. Ben onlara doğru çıktım. Dediler ki:

– Ey Eba Bekir'in kızı! Baban nerededir? Dedim ki:

– Vallahi babamın nerede olduğunu bilmiyorum.

Bunun üzerine Ebu Cehl elini kaldırdı ve yanağıma bir şamar indirdi. Ondan dolayı küpem çıktı. O çok kötü birisi idi." [11]

Esma *radiyallahu anha* şöyle diyor:

"Resûlullah Ebu Bekir ile birlikte çıktığı zaman Ebu Bekir malının hepsini yanında götürdü. Bu beş veya altı bin dirhem kadardı. Yanımıza dedem Ebu Kuhafe geldi. (Onun gözü kördü) şöyle dedi:

– Vallahi ben görüyorum ki o, malını kendisiyle birlikte götürmüştür. Dedim ki:

– Hayır ey babacığım! O bize çok hayır bıraktı.

Bunun üzerine birtakım taşlar aldım ve onları evde babamın malını koyduğu bir küvete koydum ve onların üstüne bir bez örttüm. Sonra da onun elini tuttum ve dedim ki:

– Ey babacığım! Elini bu malın üzerine koy.

O da onun üzerine elini koydu ve şöyle dedi:

– Eh sizin için bunu bırakmakla iyi etmiş oldu. Bunda size yetecek kadar vardır.

Hayır vallahi. Halbuki o bize hiçbir şey bırakmamıştı. Fakat ben ihtiyarı bununla teskin etmek istedim." [12]

Duamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

---

11. *Siyeri İbni Hişam*
12. *Siyeri İbni Hişam*

İnsanları küçümsemek ve onlardan yüz çevirmek aynı zamanda zulümdür. İnsanları zengin fakir, efendi köle, vasıflı vasıfsız diye kategori etmek ve bu şekilde muamele etmek hem zulüm hem de kibirdir. Maalesef bugün insanlar, fakir, işçi ve vasıfsız bir kişiye önem göstermede, onunla muhabbet etmede pasif kalabiliyor. Ya da bu tür insanların düşüncelerini, fikirlerini ve yaşantılarını beğenmeyebiliyor ve bu sebeple bu kişilerden uzak duruyor, arkadaşlık kurmayabiliyor. Bu davranışların hepsi kibirdendir.

Cennetten Uzaklaştıran Amel: Kibir

Emre ACAR
emreacar@tevhiddergisi.net

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adı ile...

Allah'a hamd, Resûlü'ne salât ve selam olsun...

Değerli Kardeşim!

Lokman, oğluna nasihat etmeye devam ediyor:

"İnsanlara yüzünü çevirme! Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü Allah büyüklük taslayan ve böbürlenen kimseyi sevmez. Yürüyüşünde dengeli ol, sesini alçalt. Çünkü seslerin en çirkini, merkep sesidir." [1]

Lokman, bir önceki ayeti kerimede oğluna, kötülükten sakındıran davetçi olmasını zikrettikten sonra bu ayeti kerimede de davetçinin en önemli vasfına, mütevazı olmaya dikkat çekti. Ve oğlunu kibir ve kibrin özelliklerine karşı uyardı.

Mütevazı olmak, medeniyet ahlakının temel taşıdır. Tam zıttı olarak kibir, büyüklenmek, karşıdakini küçümsemek, zillet ve cehalet ahlakının temel taşıdır. Kibir ehli olanlar, kendini başka yerlerde gören insanlar, bu davaya hizmet edemedikleri gibi bu davada yer almaları da imkânsızdır. Şeytanı Rabbine kulluk ve hizmet etmekten uzaklaştıran, kibirden başka bir ahlak mıdır? Şeytanı, İslam'a ve Müslimlere karşı düşman kılan, kendini büyük görmesinden başka bir ahlak mıdır?

1. *31/Lokmân/18-19*

Değerli Kardeşim!

Allah, kibirli insanları sevmez. Lokman: *"Zira Allah, kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri asla sevmez."* diyerek, oğlunu kibir ve alametlerine karşı dikkatli ve hassas olması için korkutmuştur.

Peki, neden Rabbimiz kibirli kimseleri sevmez?

Çünkü kibir ehli, Allah'ın hakkına müdahale etmektedir. Büyüklenmeyi ve büyük olmayı hak eden sadece, Allah'tır. Her şeyin Malik'i ve Hükümran'ı Allah ise kebir olmayı da hak eden odur. Kibir ehli olan insan, aslında Allah'ın mülkünde kendini ve kendi saltanatını kurmaya çalışmakta ve sadece kendisinin ön planda olmasını istemektedir. Bu Rabbimizin hoşlanmadığı ve sevmediği kötü amellerdendir.

Rabbimizin kibir ehli olan insanları sevmemesinin sebeplerinden biri kibir ehlinin, Rabbine karşı kulluk görevini yerine getirmekte zorlanması ve çoğu zaman kulluğunu ifa edememesidir. Şeytanın Âdem'e secde edememesinin, Karun'un Rabbine şükredememesinin sebebi kibir ahlakıdır. Kibir, insanı Allah'ın sevdiği ve hoşuna gittiği salih amellerden uzaklaştırdığı için Rabbimiz kibri ve kibir ehlini sevmez.

Din nasihattir ve Muslim dinini ancak nasihat ile koruma altına alabilir. Nasihate açık olan insanlar, davanın içinde kendilerini geliştirebilir ve davaya daha faydalı bir şekilde hizmet edebilirler. Ancak nasihate karşı sesini yükselten, sürekli başkalarını suçlayan ve mazeret üreten kişiler kendilerini geliştiremedikleri gibi dinlerini de koruma altına alamazlar. İşte bu insanların sesleri merkebin sesinden daha çirkindir.

Rabbimizin kibir ehlini sevmemesinin sebeplerinden bir diğeri de kibir ehlinin hakka karşı büyüklenmesi, nasihate ve uyarıya karşı kapalı olmasıdır. Oysa din tamamen nasihattir.

Kendi düşüncesinden başkasını hak olarak görmeyen ve bu sebeple hakkı küçümseyen ve dinlemeyen insanlar kibirli insanlardır. Bu insanlar kibir ahlakı ile hakkın üstünü örtmekte ve küçümsemektedir. Bu da Rabbimizin hoşuna giden bir durum değildir.

Allah, kibir ehlini sevmediği gibi büyüklenen, böbürlenen insanları da en değerli cennetine koymayacaktır. Peygamberimiz şöyle buyurur:

"Kalbinde zerre miktarı kibir bulunan kimse, asla cennete girmeyecektir." [2]

Değerli Kardeşim!

Lokman, oğluna nasihat ederken kibrin tanımını yapmaktan ziyade kibrin alametlerine değinmiştir. Bizim üzerimize düşen de alametler ile kibri bilmek ve alametlerinden uzaklaşmaktır.

Bu vesile ile kibrin alametlerini şöyle sıralayabiliriz:

Küçümseyerek İnsanlardan Yüz Çevirmek

Peygamberimiz, kalbinde zerre miskal kibir olanın cennete girmeyeceğini söyleyince, sahabe: *"Ey Allah'ın Resûlü! Güzel elbise ve ayakkabı giymek kibir midir?"* diye sordu. Peygamberimiz: *"Hayır. Allah güzeldir, kullarının güzel giyinmesini sever. Kibir, hakka karşı büyüklenmek ve insanları küçük görmektir."* diye cevapladı.

Buradan anlaşıldığı üzere insanları küçümsemek ve onlardan yüz çevirmek kibirdir. Bu Mekkeli müşriklerde göze çarpan en tehlikeli özellikti. Mekke'nin kibirli aristokratları, Peygamberimizin etrafında köle, zayıf ve fakir olan insanları görünce Peygamberimize şunu söylediler;

"Ey Muhammed! Biz köle ve fakir insanlarla aynı yerde mi oturacağız? Biz onlarla eşit değiliz/onlar bizim seviyemizde değiller ki bizimle beraber otursunlar. Onları yanından kov. O zaman seninle beraber oluruz". dediler.

2. *Muslim*

Rabbimiz bu olay üzerine hemen ayeti kerime indirdi ve Peygamberimize yol gösterdi:

"Rablerinin rızasını umarak gece gündüz O'na dua edenleri sakın kovma! Onların hesabından senin üzerine, senin hesabından da onların üzerine onları kovmanı gerektirecek bir sorumluluk yoktur ki kovup zalimlerden olasın…" [3]

İnsanları küçümsemek ve onlardan yüz çevirmek aynı zamanda zulümdür. İnsanları zengin fakir, efendi köle, vasıflı vasıfsız diye kategori etmek ve bu şekilde muamele etmek hem zulüm hem de kibirdir. Maalesef bugün insanlar, fakir, işçi ve vasıfsız bir kişiye önem göstermede, onunla muhabbet etmede pasif kalabiliyor. Ya da bu tür insanların düşüncelerini, fikirlerini ve yaşantılarını beğenmeyebiliyor ve bu sebeple bu kişilerden uzak duruyor, arkadaşlık kurmayabiliyor. Bu davranışların hepsi kibirdendir.

Davetçi olan biz Muslimler, davet sahamızda insanlara bu şekilde muamele etmekten kaçınmalıyız. Bilmeliyiz ki Allah katında üstünlük takva iledir. İnsanların unvan ve vasıflarına göre muamele etmek daveti kısır kıldığı gibi hem sünnetin hem de Kuran'ın yaşam tarzına aykırıdır.

Yeryüzünde Böbürlenerek Yürümek

Yeryüzünde böbürlenerek/büyüklük taslayarak yürümek de kibrin alametlerindendir. Aynı şekilde kibrin bu alameti, Mekkeli müşriklerde çokça görülmekteydi. Onlar elbiselerini yerlerde sürüyecek kadar uzun bırakırlar ve yürürken büyüklenirlerdi. Bunun üzerine Peygamberimiz ashabına, müşriklere muhalefet etmek için elbiselerini kısa tutmasını söyledi. O kadar ki elbiselerini uzun tutan kişileri cehennem azabı ile korkuttu. Peygamberimizin bu şekilde ashabına uzun giyinmemelerini emretmesinin sebebi, kibirden uzak tutmaktır.

Günümüzde insanlar, yürüyüşünü güzelleştirmek, daha estetik, daha dikkat çekici yürüyebilmek için para vererek yürüme eğitimi almaktadır. Eğitim aldığı bu yürüyüş tarzı ile yeryüzünde başkalarını küçük görerek yürüyor. Sanki yeryüzünde ondan başka kimse yoktur. Bu müşriklerin özelliklerindendir.

3. *6/En'âm, 52*

Ancak mümin yeryüzünde böbürlenerek yürümez. Bilir ki yeryüzü Allah'ındır ve onun arşının altında yürümektedir. Bu inancından dolayı mümin yeryüzünde tevazu ile yürür. Allah şöyle buyurur:

"Rahmân'ın kulları yeryüzünde tevazu ile yürür. Cahiller kendilerine sataştığı zaman: 'Selam olsun size!' derler.." [4]

Lokman, oğluna bu durumu şu cümleleri ile hatırlattı: *"Yürüyüşünde dengeli ol…"* [5]

Hakkın Karşısında Sesi Yükseltmek

"Yürüyüşünde dengeli ol, sesini alçalt. Çünkü seslerin en çirkini, merkep sesidir." [6]

Hakka karşı sesi yükseltmek, hakkın üstünü sesi yükselterek örtmeye çalışmak kibrin alametlerindendir.

Din nasihattir ve Muslim dinini ancak nasihat ile koruma altına alabilir. Nasihate açık olan insanlar, davanın içinde kendilerini geliştirebilir ve davaya daha faydalı bir şekilde hizmet edebilirler. Ancak nasihate karşı sesini yükselten, sürekli başkalarını suçlayan ve mazeret üreten kişiler kendilerini geliştiremedikleri gibi dinlerini de koruma altına alamazlar. İşte bu insanların sesleri merkebin sesinden daha çirkindir.

Değerli Kardeşim!

Lokman, oğluna kibrin tehlikesini alametlerle açıkladı. Bizde bilgimiz dâhilinde izah etmeye çalıştık. Rabbim doğru anlamayı ve doğru amel etmeyi nasip etsin. Rabbim bizleri kibir ve kibir ehlinden muhafaza etsin. Ahlakımızı tevazu ile süslemeyi bizlere kolaylaştırsın. Allahumme âmin.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbine hamd etmektir.

Bir sonraki yazımızda görüşme ümidi ile…

4. *25/Furkan, 63*
5. *31/Lokmân, 19*
6. *31/Lokman, 19*

İktibas

Çocuğunun içki, uyuşturucu gibi akıl sağlığına zarar verecek şeyleri kullanmasına veya ahlaksızlığından endişe edilen kimselerle konuşup arkadaşlık etmesine kesinlikle meydan vermemek lazımdır. Zira bütün bunlar, neticede onun mahvolmasına sebep olurlar. Çocuk bunlara alışırda bunlar ona basit gelmeye başlarsa zaman gelir namussuzluğu bile basit görmeye başlar. Oysa deyyus (kadın ticareti yapan) asla cennete giremez. Babaların, çocukların kusurlarını görmezlikten gelip ihmal etmeleri ve vucütlarındaki ateş kıvılcımlarını basite almaları, onları korkunç bir fesada sürükler. Çoğu babalar, bir kimsenin can düşmanına kastedebileceği kötülükten daha büyüğünü, bile bile kendi öz evlatlarına yapıyorlar. Üstelik bunun farkında da değiller. Nice babalar var ki çocuğunu dünya ve ahiret hayrından mahrum bırakıyor, onu dünya ve ahiret helakiyle karşı karşıya getiriyorlar. Bütün bunlar, babaların, Allah'a karşı görevlerini ihmal edip ilahi yasaları çiğnemelerinin ve Allah'ın kendilerine farz kıldığı faydalı ilim ve salih amelden yüz çevirmelerinin tabii bir neticesidir. Bunun için ne onlar çocuklarından bir fayda görebilir ne de çocukları onlardan bir hayır görebilir. Bu da babalara verilen bir nevi cezadır.[1]

1. *İbni Kayyim, Çocukların Ahkamı, s. 284.*

Kitap Raporu

Kerem ÇAĞLAR
keremcaglar@tevhiddergisi.net

Kitap Raporunu yazmak için öncelikle kitabın okunmuş, üzerinde düşünülmüş, yazılacak değerlendirme yazısının ana noktaları belirlenmiş olmalıdır.

Notlama ve yazılı değerlendirme yapmadan sayıca birçok kitap okumak ile söz konusu yöntemi uygulayarak bir kitabı birden fazla kez okumak arasında büyük bir fark vardır.

İlki, kişi için önemli ve gerekli birçok malzemeyi bir depoya gelişigüzel istiflemeye benzer. İkincisi ise âdeta bir peyzaj mimarisi gibi çevremizdeki, görüntüsü hoş olmayan alanların, tıpkı bir boyanın, tablo üzerinde ahenkle raks ederek oluşturduğu muazzam bir manzara resmi gibi estetik bir düzenleme sanatını andırır. İstediğiniz rengin istediğiniz tonunu dilediğiniz anda görme imkânınız her zaman için vardır.

Malum, istisnalar hariç, günümüzde hemen hemen hiç kimse Zeyd b. Harise'nin *radiyallahu anh*, İmam Şafiî'nin veya İbni Teymiyye'nin *rahmetullahi aleyhima* hafızasına sahip değildir. Bunun böyle olmasında modern yaşam tarzının, konformizmin ve değerlerin büyük ölçüde aşınmış olmasının etkisi vardır.

Kitap okuma ve okunan kitaptan olabildiğince istifade edebilmede herkesin nasibi aynı değildir elbette. Bunda kişinin hafıza gücü ve okuduklarının kendi hayatında pratik bir karşılığının olup olmaması gibi kitaptan istifade aracı olarak notlamalar ve yazılı değerlendirmeler yapıp yapmadığıyla da ilgilidir.

Kitabın belli bazı bölümlerinden not almak ile kitap raporu veya kitap değerlendirme yazısı yazmak biri birinden farklıdır. Kitap raporu, telif edilmiş kitap ve makale gibi herhangi bir eser hakkında bir okurun kitapseverlerin veya diğer ilgililerin istifadesine sunmak için kaleme aldığı, tanıtıcı olmakla birlikte üzerine çalıştığı ve esere kısmi yorumlarda bulunduğu metindir.

Kitap raporu sadece kitabın içeriğine yönelik bilgilendirmede bulunur, değerlendirme yazısında ise ele alınan içerik yazının yalnızca bir kısmını teşkil eder.

Eğer değerlendirme yazısı ayrıntılı bir tarzda yazılmışsa akademik bir niteliğe bürünür. Değerlendirme yazısı bu ve diğer bazı yönleri itibariyle kitap raporundan farklıdır.

Bir kitabın notlandırılması dışında söz konusu eserin raporlaştırılmasından veya hazırlanacak değerlendirme yazısından beklenen; değerlendirilen metnin konusuna ve bu konunun işleniş şekline, öne sürülen düşünceleri kritik ederek yapıcı yorumlar getirmesidir. Ayrıca öne çıkan düşüncelerin eleştirel bir üslupla tahlilinin yapılması, görüşlerin tutarlılığının ve kaynakların kullanılış şeklinin tartışılması gerekir.

Kitap raporu veya değerlendirme yazısının nasıl yazıldığına gelince.

İlki, kitap raporu veya değerlendirme yazısı yazmaya başlamadan önceki süreç, ikincisi de değerlendirilecek metnin okunma süreci ve yazıya hazırlık olarak ikiye ayrılabilir. Bu iki ayrı süreçten sonra raporlaştırma ve değerlendirme yazısı kaleme alınabilir.

Kitap okunurken aşağıda sıralanacak hususların not alınması değerlendirme sürecinde kitap raporunu hazırlayacak veya değerlendirmeyi yapacak kişiye yardımcı olacaktır. Böylelikle kişi tespitlerini ve kitabın muhtelif yerlerindeki referans noktalarını aramak için geriye dönmek zorunda kalmayacaktır.

1. Yorumlamaya veya değerlendirmeye tabi tutulan kitap ile ne amaçlanmıştır?

2. Yazar bu amacı açıkça belirtiyor mu, yoksa değerlendirmeyi yapan kişinin kitaptan çıkarımda bulunması mı gerekmektedir?

3. Kitabın ortaya koyduğu bir ana fikir mevcut mudur?

4. Kitapta biri birini takip eden konular arasında irtibat nasıl sağlanıyor, olaylar ya da şahıslar nasıl betimleniyor, kitap içerisinde bunlar nasıl bir önem sırasına sokuluyor?

5. Kitabın yazarı söz konusu çalışmasını bir analiz biçimine veya bir teoriye mi dayandırıyor yoksa hissiyatına göre mi düşünceler serdediyor?

6. Raporlaştırmayı, değerlendirmeyi veya yorumlamayı yapana göre kitabın yazarının ileri sürdüğü görüşler ile yorumlar bütünsel olarak mantıklı ve tutarlı mıdır?

7. Kitapta işlenen konu açıklığa kavuşturuluyor mu yoksa daha bulanık bir hâle mi gelmektedir?

8. Kitapta serdedilen analizlere ya da yorumlara siz bir alternatif sunabilir misiniz?

9. Kitapta yer alan fikirler ve olaylar geniş bir zeminde bağlamına oturtulabilmiş midir?

10. Kitabın yazarı ele aldığı konuya odaklanabilmiş ve hakkını verebilmiş midir?

11 Kitabın yazarının yaklaşımı okurun konuyu daha iyi anlamasına yardımcı oluyor mu? Kitap yazarının işlediği konuda temas etmediği ve/veya görmediği kısımlar var mıdır? Bu kısımlar söz konusu kitabın etkisini zayıflatıyor mu? Böyle bir durumda yazarın kitap ile hedeflediği amacın anlaşılması kolaylaşıyor mu?

12. Kitap iyi, anlaşılması kolay ve akıcı bir üslûpla mı yazılmış, yoksa anlaşılmasını zorlaştıracak şekilde ağır ifadeler ve anlaşılması için (sözlüğe başvurmak zorunda kalmak gibi) ekstra çaba gerektirecek bir terminoloji mi kullanılmıştır?

13. Kitabın yazarı ne tür kaynaklara başvurmuştur ve kullandığı kaynaklara ya da konuya dair okuyucusunda başka kaynaklara yönlendirici bir motivasyon sağlayabilmekte midir?

14. Kitabın konusuyla ilgili temel kaynaklara değiniyor mu yoksa kaynak belirtme ihtiyacı hissetmemiş midir?

15. Değerlendirmeye konu olan kitap yeni bir saha açıyor mu? Şu ana kadar genel kabul gören yaklaşımları değiştiriyor mu yoksa kabul edilmiş görüşleri yineleyip belirli bir görüşün taraftarlığını mı yapıyor?

16. Kitap farklı ve yeni bir usûl ya da yaklaşımın kapısını açıyor mu?

17. Söz konusu kitap başka eserlere yahut eser müelliflerine bir sataşma içeriyor mu?

Kitap Raporunu yazmak için öncelikle kitabın okunmuş, üzerinde düşünülmüş, yazılacak değerlendirme yazısının ana noktaları belirlenmiş olmalıdır.

Zikrettiğimiz bu hususların kitap raporunda nasıl yer alacağı düşünülmeli, temel noktaları belirleyecek bir yazı planı yapılmalıdır. Yazı planı en temelde **giriş, gelişme ve sonuç** kısımlarından oluşacak şekilde tasarlanmalıdır. Kitap okunurken alınmış olan notlara geri dönülmeli ve tespitler önem sırasına göre sıralanmalıdır. Bu, kitap raporunu yazan için odaklanılması gereken tartışma alanını gösterecektir.

Kitap Raporu çalışmasını düzenlerken, şu hususların içerikte yer aldığından emin olmalıdır.

1. Üzerinde çalışılan kitabın konusunu ve ana tartışmasını sunacak kısa, etkileyici bir giriş yapmak.

2. Kitabın özet bir tanıtımı.

3. Yorumlanan kitaba dair tespitlerin, metnin güçlü ve zayıf yönlerinin birbirleriyle irtibatlı, mantıksal bir sıra içinde ve etkili bir tarzda sunumu.

4. Kitap Raporunu hazırlayanın temel fikirlerini ve önemli vurgularını toparlayan sonuç bölümü.

Kitap Raporu tamamlandıktan sonra dikkatle okunmalı, dil bilgisi ve yazım kurallarına uygun olmayan unsurlar düzeltilmeli, yeterince açık ve anlaşılır olmayan kısımlar açıklığa kavuşturularak kolayca anlaşılır bir şekilde yeniden gözden geçirilmelidir.

Bu tür bir çalışmanın yapılmasının amaçlarından biri de söz konusu kitabı henüz okumayan kitapseverlere kitapla ilgili fikir verici ve tanıtıcı bilgiler takdim etmektir. Böylelikle hedef okur kitlesi, kitabı henüz edinmeden ve okumadan evvel kitap hakkında faydalı tanıtıcı bilgilere özet olarak ulaşmış olacaktır.

Bugün piyasada *"İslami kitap"* olarak nitelendirilen binlerce kitap basılmakta ve dağıtımı yapılmaktadır. ***"İlmî eser"*** diye hadis inkârcılığı ve İslam'ı çağdaş yaşam kepazeliğine uydurma hezeyannameleri kitaplıkları doldurmaktadır.

Şüpheleri ortaya çıkaran ve akideleri karıştırarak onları kesin ve kati kanaatler olmaktan çıkaran kelamî ve felsefî hezeyannameler hakka aykırı ve yalan birçok iddialar barındırır. Birçoğu kelam ve felsefe alanında telif edilen veya çevirileri yapılarak piyasaya sürülen kitaplar gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Söz konusu kitapların buna paralel olarak itikadi, fikrî ve amelî alandaki sapmaları konsolide eden (devamlılığını sağlayan) ve yaygınlaşmasına sebep olan önemli bir itici etkisi vardır.

Dolaylı yollardan tevhid akidesini red ve artık saklama gereği duymadıkları aleniyette hadis inkârcılığını ihtiva eden bu tür eserlerle bir müminin vakit harcamasında herhangi bir kazanç olmayacağı gibi zarar etme ihtimali daha fazladır. Bu sebeptendir ki bundan yedi yüz elli yıl evvel yaşamış olan İbnu'l Kayyım *rahimehullah* şöyle demiştir:

"Kitaplar gerçekten çokçadır. Kelam, cedel ve zihinleri yoran lüzumsuz eserler hayli fazlalaşmıştır. İlim ise bunların çoğundan oldukça uzaktır." [1]

Bu ve benzeri başka sebeplerden ötürü kitap okuma eylemini olabildiğince ciddiye almak gerekir. Büyük bir ekseriyeti sobalık odun parçası olmayı hak eden kitap görünümlü hezeyannameleri basan, dağıtan ve reklam edip pazarlayanlara karşı uyanık ve dikkatli olunmalıdır. Herhangi bir kitabı edinmeden ve okumadan önce muhakkak bu hususlarda bilgili ve tecrübeli dost ve arkadaşlara danışılmalıdır. Bunun bir yolu da yazımızın başından beri konu edindiğimiz ve güvenilir bir mecrada takdim olunduğuna dikkat edilmesi gereken kitap raporu veya kitap tanıtım/değerlendirme yazıları türünden metinleri takip etmektir.

Unutulmamalıdır ki bütün kitaplar tek bir Kitab'ı ve onun *"Yürüyen"* örneğini *sallallahu aleyhi ve sellem* öğrenmek, anlamak ve yaşamak içindir.

Eğer öyle değilse bu, nice okumaktır!

1. *El-Fewaid, İbnu'l Kayyım*

Özsaygı, Özdeğer ve Mutlu Kadın

Mahi

Mutluluğu, sorunu doğru tespit ederek, doğru iletişim kurarak, bağcıyı dövme değil üzümü yeme amacını güderek, "adil" ve hakka uygun karar almaya gayret ederek tesis edebiliriz. Suçlarsanız, hatayı hep karşı tarafta görürseniz, özrü kabul etmezseniz, sonuca değil sürece odaklanırsanız mutlu olamazsınız. Ve yine başa sararsınız. Tahammülsüzlük, öfke, küslük ve vicdan azabı...

Çocuklarımızı eğitirken ne de çok hata yapıyoruz. Bu hataların birçoğu da bilinçli yapılıyor maalesef. Bunun temeline baktığımızda da özellikle annenin tahammülsüzlüğünü görüyoruz. Çocuğuna tahammül edemiyor anne. Evde oyun oynamasına, oyuncaklarını dağıtmasına, çok soru sormasına, hataen de olsa kırıp dökmesine, denemesine, anne ile vakit geçirmek istemesine, üzülünce ağlamasına, hatta bazen gülmesine dahi tahammül edemiyor...

Böyle bir durumla karşılaşınca kızıyor, bağırıyor, vuruyor, çekiştiriyor, cezalandırıyor, zorluyor, evde gerginlik çıkarıyor.

Sonuç; ağlaya ağlaya sızıp kalan çocuk ve onun başucunda vicdan azabı çekip gözyaşı döken anne...

Tüm bu tahammülsüzlüğün, gerginliğin sebebi ise birçok şey olabilir. Ama en sık karşılaştığımız, annenin çok yorulup dinlenememesi ve eşi ile yaşadığı tartışmalar ve huzursuzluklardır.

Maalesef her iki sebep de anneyi gererek çocuğa yönelik bir öç alma, öfke patlaması hâline dönüşüyor.

Peki, Ne Yapmalı?

Ev düzeninin bazı gerçekleri vardır.

- Ev hanımlığı yorucudur.
- Ev hanımlığı zordur.
- Ev hanımlığı özveri ister.

Fakat üstesinden gelinmeyecek bir sorumluluk da değildir.

Kadın sadece zamanında kalkar ise bu sorumluluğun %70'ini halledebilir.

Güne geç başlayan üç çocuklu bir annenin işlerini bitirmesi elbette mümkün değildir. Tabii ki sabah namazı ile hayata başlayanlar çok büyük bir farkla karşılaşacaklardır. Sorunlarının büyük bir kısmının hallolduğunu göreceklerdir.

Çünkü çocuklar uyurken; yıkanacak, toplanacak, katlanacak, pişirilecek, silinecek, hatta okunacak, çalışılacak, yazılacak, hazırlanacak ne varsa Allah'ın izni ile halledebileceklerdir.

İkinci adım ise *"planlamak"*tır. Ev hanımı gerek gününü gerek haftasını planlamalıdır. Bugün neler yapılacak? Çamaşırlar, camlar ve ütü bugün, halı, kıyı bucak temizliği yarın... gibi işlerini haftaya yaymalı ki gözünde büyümesin işler, kolaylaşsın.

Üçüncü adım kendine zaman ayırmaktır. Kadının mutsuzluğunun temelinde kendini değersiz hissetmesi de yatar. Ve insan, değeri başkasından beklememeli kendi kendine bu değeri vermeli, göstermelidir. Buna öz değer ve öz saygı denir.

Eşinin her şeyiyle ilgilenmekten, evin işlerini yapmaktan, çocukların peşini toplamaktan kendine bakmayı unutur kadın. Kılık kıyafet almayı ihmal eder, saçına başına bakmayı ihmal eder hatta temel bakımını bile günlerce erteler...

Aynaya bakmayan, saçını taramayan, evde hep aynı eskimiş pijamayla gezen kadın kendine değer vermediği için değer görmediğini de düşünür. Ve yaptığı hiçbir şeyden zevk almaz.

İşte üçüncü adım kişinin kendine çeki düzen vermesidir. Güne saçını tarayarak, hafif bir makyaj yaparak, eksi pijamasını hemen cam bezi yapıp kendine yeni ve güzel birkaç takım pijama ve ev kıyafeti alarak başlamasıdır.

Aynaya bakıp kendini güzel bulması, kendini beğenmesi ve *"Allah beni değerli kıldı."* diyerek öz saygısını yenilemesidir.

Dördüncü adım kadının sadece İslam'ın ona yüklediği sorumlulukları yerine getirmeli, kendine ait olmayan iş ve yükümlülükleri üstlenmemesidir.

Ne demek bu?

Siz evin hanımısınız. Ev işleri ile meşgul olmalısınız. Market alışverişi, eşyaların taşınması, ihtiyaçların alınması sizin işiniz değildir. Ki zaten kadını da en çok bu yorar.

Eşinizle oturup sorumluluklarınızı yeniden gözden geçirmelisiniz. Herkes kendi üzerine düşeni yapmalı, bir başkasının yükünü arttırmamalıdır. Kocasının montundan gömleğine, hatta çorabına kadar her şeyi ile ilgilenmek çocuğunuz yokken kolay idi. Ama sorumluluklarınız artınca bunun altından kalkmanız çok güçtür. Öyleyse herkes işini ve ihtiyacını kendi halledebilmelidir. Siz, dokuz eşi olmakla beraber ayakkabısının yırtığını kendi diken bir Peygamber'in ümmetisiniz.

Burada kocadan beklenen tavır ise şudur:

Hanımının iş yükünü hafifletmektir. Bir saat de olsa çocuklarına bakarak hanımının dinlenmesini sağlamaktır. Hiçbir kadın çocukları babasının evinden getirmedi ya. Bu yuvayı beraber kurdunuz. Öyleyse devamını da sorumlulukları paylaşarak sağlayabilirsiniz.

Son adım ise eşler yaşanan tartışmaları azaltmalı, (Bitirmek mümkün değildir. Fıtrata terstir bu, inandırıcı da değildir.) tartışmaları kavgaya, küslüğe dönüştürmemelidir. Her iki taraf da huzur için adım atmalı mutluluğu yeniden tesis etmeye çalışmalıdır. Burada en büyük rol erkeğindir. Hani hep üstünlükten, otoriteden dem vururlar ya. İşte bunu ispatlamanın tam zamanıdır. Kadını içine düştüğü çıkmazdan, sıkıntıdan sevecenlikle, şefkatle çıkarmalıdır.

Mutluluğu, sorunu doğru tespit ederek, doğru iletişim kurarak, bağcıyı dövme değil üzümü yeme amacını güderek, *"adil"* ve hakka uygun karar almaya gayret ederek tesis edebiliriz. Suçlarsanız, hatayı hep karşı tarafta görürseniz, özrü kabul etmezseniz, sonuca değil sürece odaklanırsanız mutlu olamazsınız. Ve yine başa sararsınız. Tahammülsüzlük, öfke, küslük ve vicdan azabı...

Hikmet Parıltıları

Ömer *radıyallahu anh* dedi ki:

"Ahiret işi hariç her işte acele etmemek daha hayırlıdır."

Hasan *radıyallahu anh* dedi ki:

"Azık tedarik etmeleri emredildiği ve yolculuğa çıkacakları kendilerine duyurulduğu halde oyun ve eğlenceye devam edip birbirlerine engel olarak oturan topluluğa hayret doğrusu." [1]

1. *İhya'u Ulumid Din, Muhtasar Minhacu'l Kasidin, İbni Kudama El-Makdisi*

Em dixwazin ev jî bê zanin ku îro ekserîyetê însanan bê îkrah û bê îlca fewc fewc dikevin dînê taxutan. Heyata dinyayê û war ên dinyayê û mal û mertebeyên dinyayê tercihê dinê Allah azze we celle dikin û dînê Allah bi bedelekî kêm û nehêja de difiroşin. Xwe ji wekhevbûna wan kesan biparêzin...

Dı Zahır Û Batın De Rewşên Guherbar û Der Heqê Teqîyyeyê De

Osman SADIKOĞLU

Ev bi gotinên Hamd b. Atîk re bi aheng e. Bi rastî ev gotin pir muhîm in. Digel vê yekê ez bi vê jî bawerîm ku ev gotin ne aîde wan îmamên xwedîyê îlmekî mezin, em bêjin mesela ev gotin aîde me bûya muheqqeq em ê bi tekfirkarî û bi xarîcîtîyê bihatana sucdarkirin. Hal ev e ku ayet[1] di îfadekirina vê mijarê de delîlekî eşkere ye. Ev rewş û rewşa wî kesî ku di bin îkrahê de û ji ber gotina lefzên kufrê mazur e ji hevdû cuda ne. Kesên ku em behsa wan dikin qet bi tu awayî merûzê lêxistin û îşkenceyê ne bûne û di bin îkrahê de ne mane. Ew tîştên ku wan kesan sewqê dostanî û muwefaqeta kafiran dike: Hezkirina dinyayê û tirsa ji dest çûyîna malê dinyayê û zebûnîya/mûptela bûna mal û meqam û xanîyên xweşik in. Bi tercîhkirina dinyayê li ser axîretê her wiha di muqabilê dîn û aqîda tewhîdê de hin malên dinyayê ne hêja distînin. Dema ku vê jî dikin, digel ne di rewşekî wusan de ne jî, xwe li baheneyên îkrahê ve digirin û zarûretan wek mazeret nîşan didin.

Ji bo vê , piştî nehya dostgirtina dijminê xwe û mubahkirina tekîyyeyê ji bo kesên di bin îkrahê de Allah *azze we celle* wiha ferman dike:

...وَيُحَذِّرُ كُمُ اللّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾

"... Allah, we ji (ezabê) xwe haydar dike. (jixwe) veger bi bal Allah ve ye." [2]

1. 16/Nahl/106
2. 3/Al-i İmran, 28

قُلْ إِن تُخْفُواْ مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّهُ...

"(ji wan re) bibêje : Hûn tiştên di singa (dilê) xwe de biveşêrin jî, eşkere jî bikin, Allah pê dizane..." [3]

Allah *azze ve celle* di wê ayeta ku di pey van ayetan de tê wiha ferman dike:

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِن سُوَءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللّهُ نَفْسَهُ وَاللّهُ رَؤُوفُ بِالْعِبَاد

"Roja ku her kes qencî û neqencîyên ku kiriye li ber xwe hazir dibîne. (Di wê rojê de însan) dê bixwaze ku di navbera wî û neqencîyên wî de mesefeyeke dûr hebe. Allah we ji dij derketina li hemberî xwe ditirsîne. Allah ji abdên xwe re Raûf (pir bi şefqet) e." [4]

Ha ev, ji bo kesên Kitêba Allah -azze we celle- aqil dikin û fêmdikin re tehdîdên mezin in. Lê belê ew kesê ku Allah *azze we celle* wî bêxe fîtneyê, dê tu yê ji bo wî qethîyen tu alîkarekî nebînî û tu yê jî nikaribî ji bo wî tiştekî bikî.

Ûlema, didin zanin ku hin hidûdên îkrahê hene ku gelek însanên di mijarê dîn de sersarîyê dikin û vê meseleya îkrahê ji bo xwe wek mazeret didin pêş. Hafiz Îbn-î Hacer *rahîmehullah* hin ji wan hidûdan wiha behs dike:

A Yekemîn: Ew hêz an kesên ku wî mirovê di bin îkrahê de digirin ger quwweta wan têrî pêkanîna kiryarîyên wan bike û fersend û îmkana xelasîya wî kesê ku di bin îkrahê de ye ji destê wan tune be.

A Duyemîn: Qeneata wî kesê ku di bin îkrahê de baş rûnê ku tiştê jê tê xwestin neke ew tehdîdên lê dikin dê bînin serê wî.

A Sêyemîn: Bi qasî ku belayê li ser xwe bikaribe dûr bike û pê de berdewama gotin û amelên jê tê xwestin nedomîne.

A Çaremîn: Ew îşkence an cezayên ku bi wan tê tehdîtkirin, ger gotina kufrê nebêje dê nikaribe tehemmûl bike. Weke îşkenceyên giran û jê kirina uzuvê bedena însan û şewata di nava agir û kuştin, ji cezayên zêdeyî quwweta însan re mîsal in. Çawa ku tê zanîn ew ayeta ligel mazereta îkrahê de der heqê Ammar b. Yasîr *radîyallahu anh* de nazîl bibû. Di encama kuştina dê û bavê wî îşkenceyên ku hatin serê wî de ew gotinên ku jê dixwestin, axir pê dane gotin.

A Pêncemîn: Di lehzeya ku îkrah qedîya û pê ve, di heman demê de ger îslama xwe eşkere bike. Eger misilmanîtîya xwe îzhar bike, dê bê qebûl kirin ku ew li ser îslamê ye. Enceq kufr îzhar bike di lehzeya fiêlên kufrê bike û lefzên kufrê bêje û pê de êdî ew kafir e.

Aliman diyar kirine ku di navbera hêman ên (unsur ên) îkrahê de cudahî hene. Îkraha li ser gunehan an li ser gotina lefzên kufrê an jî pêkanîna dostanîya bi kafiran re û her wekî din ji hevdu veqetandî ne. Îkraha li ser gotina lefzên kufrê tenê bi vê qeydê caîz dibînin ku îşkence li wî kesî tê kirin û bi tehdehîyên zêdeyî quwweta xwe merûz dimîne.

Di vê mijarê de van mîsalan diyarî me dikin, mesela kesekî ku zêdeyî quweta wî îşkence lê bê kirin an uzuvekî bedena wî bê jêkirin an ji muddetî pir dirêj di zîndanê de bê hepiskirin.

Ammar b. Yasîr ku ayeta îkrahê der heqê wî de nazîl bibû, piştî dibe şahidê kuştina dê û bavê xwe û merûzê îşkenceyên pir giran û zêdeyî quwweta xwe dimîne hetanî parsûyên wî tên şikandin, yanê bi kurtahî di rêya Allah *azze we celle* de rastê tehdehîyên zêdeyî quwweta xwe dimîne û êdî fêmdike ku dê bê kuştin, hêja wê gotina kufrê dibêje. Yên ku di nav fitneyê de helak bûne û hetanî qirika xwe noqî teqna (litava/hezeka) şirk û kufrê bûne û jî bo van amelên xwe teqîyyeyê wek bahane didin pêş... Bî rastî tiştê ku hatiye serê wan, ne ji seda yekê ku hatine serê Ammar *radîyallahuanh* in. Wekî ku me berê jî gotibû kesê ku Allah berê wî bide bi bal fitneyê ve tu nikarî li hemberî Allah alîkarîya wî bikî.

Li ser van temaman ehlê ilmê dibêjin ku ligel meseleya îkraha li ser gotina lefzên kufrê de tercîh kirina sebir û ezîmet hê efdaltir e. Digel vê yekê ev, helwesta eshabîyan û tabiîn û pêşewayên ehlê ilmê ye jî.

Bi saya wê helwestê esasê dîn bi eşkerehî derket holê û dîn bilind û mezin bûye. Di vê mijarê de hêj pir zêde delîl hene. Çawan wekî ku Îmam Ahmed *rahîmehullah* li hember fitneya *"Xalqu'l Qur'an"* de helwestekî zelal û eşkere xistibû rastê em dikarin der barê helwestên îmaman ya bi vê awayê gelek

3. *3/Al-î Îmran, 29*

4. *3/Al-î Îmran, 30*

Îkraha li ser gotina lefzên kufrê tenê bi vê qeydê caîz dibînin ku îşkence li wî kesî tê kirin û bi tehdehîyên zêdeyî quwweta xwe merûz dimîne.

mîsalan nîşan bidin. Ev alimên hanê, vê ayeta Allah *azze we celle* zikir dikin :

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ...

"Ji însanan hin hene ku dibêjin "me iman bi Allah anîya" ; lê belê gava ku di rêya Allah de bêne êşandin îşkenceyê însanan wekî ezabê Allah digirin..." [5]

Alîm bi me didin zanîn wekî rewşa ku di navbera Şuayb *aleyhisselam* û qewmê wî de qewîmîye weke vê , eger ew kes di bin îkrahê de be û hin bijêre (vebijêrk) lê bê teqdîmkirin ha ev halê wî nakeve şîmûla/çarçova îkrahê. Ev rewşa wî a muhayyer bûnê berevaja îkrahê ye. Wisan ku : Dema ku di navbera *"vegera kufrê û terka welatê xwe"* de wî muhayyer hiştin Şuayb *aleyhisselam* hîcretê tercîh kir. Alim jî di vê fikr û remanê de ne ku di nav van bijêreyan/vebijêrkan de tercîh kirina kufrê qethîyen ne caîz e. Meqseda me yê ku em van zikir dikin ev e: Da ku ew kesên aqilmend bi xerîbîya da'wetvanên tewhîdê û xerîbiya wan kesên ku dixwazin li gori dînê xwe heyata xwe bidomînin û bi vê rewşê serwext bin. Em dixwazin ev jî bê zanin ku îro ekserîyetê însanan bê îkrah û bê îlca fewc fewc dikevin dînê taxutan. Heyata dinyayê û war ên dinyayê û mal û mertebeyên dinyayê tercihê dinê Allah *azze we celle* dikin û dînê Allah bi bedelekî kêm û nehêja de difiroşin. Xwe ji wekhevbûna wan kesan biparêzin... Nexwe hûnê jî bibin ji poşman an!..

Bi daxuyanîya van mîsalan xweşnedîtin an lomandina pirên însanan der barê gotinên Şêx Hamd b. Atîk de, dê ji holê rabe. Em bînin bîra xwe ka şêx çi gotibû:

"Sebebê mayîna wî kesê di vê rewşê de (rewşa ku batil de muxalifê muşrika û di zahir de muwafik bûna wan) hêvî û xebata wî yê destpêkirina malê dinyayê û mewqî û meqaman e. Ji ber vê, qaşo ji bo welat û millet û ji bo silametîya mal û ehlê xwe, di zahir de ji kafiran re wekî dost xuya dibe. Kesê ku di vê halê de ye murted e. Bi qelbê xwe nerazîbûna wî yê ji kufrê re dê qet feyde nedê."

Di vê gotina *"Digel di batil de muxalif bûna kafiran"* de meqset -Allahûalem- yanê *"li gorî îdîayên mirov bixwe"* ye. Nexwe ji xeynî danezanîn û teblîxa wehîyê pê ve îmkana zanîna batilên însanan ne mimkun e.

Wekî qiseya Xatib b.Ebi Beltea eger ne bi danezanîna wehîyê be em ê batinê însanan çawan bizanîbin? Digel vê yekê Allah *azze we celle* me bi hînbûn û tehqîqa batinên însanan mesûl û mûkellef negirtîye. Bîlakis em bi hikûm dayîna li gor zahir mesûl in. Çawa ku ew kesên nifaqa xwe vedişêrin û dostanîya xwe ji îslamê re nîşan didin û li ser wan elamet û şîarên îslamê xuya dibin şûr ji wan tê kişandin; weke vê ew kesên di zahir de dostên kufrê ne û li ser wan elamet û şîarên kufrê hene û neyarê îslamê ne êdî şûr hejandina li ser wan jî heq e. Lewre Allah di hûkmê dinyayê de me bi tevgerînê li gorî zahir mesul kiriye. Ê ku bi dizî û eşkerehîyê dizane, rastîyê ji derewan diveqetîne û dê însanan li gorî nîyeta wan bivejîne piştre jî li gorî amelên wan bikişîne hîsabê Allah e. Li gorî rîwayeta dîyame Aîşe *radîyallahuanha*, Resûlullah *aleyhîssalatuwesselam* wiha gotiye: *"Artêşekî/Ordîyekî ku di navê de hin leşkerên dilxwaz û hin jî bi zorê ketinê, dê*

5. 29/Ankebût, 10

tevde bin erd bibin û helak bibin. Lê di roja qîyametê de Allah dê wan li gorî nîyeta wan heşir bike. Û li gori amêlê wan wê bikişîne hîsabê."

Çawa ku di sehîha Buxarî de derbas dibe Umer b. Xettab *radîyallahuanh* wiha gotîye:

"Dema ku Rasûlullah di nav me de bû wehîy dihat, piştî wî wehîy hat birîn. Niha ji amelên we enceq yên ku tên dîtin em digirin. Em kî li ser amelekî xêrê bibînin em ê nêzî wî bibin û wî biparêzin, tiştên wî yên ku diveşêre me eleqedar nake. Ji ber amelên wî yên veşartî, wê hisaba xwe bide Allah. Em kî jî li ser amelekî neqencî bibînin eger ew bibêje tiştên wî yê veşartî qenc in jî em jê bawer nakin û wî naparêzin."

Digel vê yekê Rasûlullah *aleyhîssalatuwesselam* hem di cîhadê de hem jî di rewşên din de tevgerîna lî gorî vê qaîdeyê emir kiriye.

Mesela Abbas b. Abdulmuttalîb...

Da'weta îslamê lê hatibû kirin, wî jî qebûl kiribû. Lê di wê dewra ku Mekke hêj daru'l kufr bû li Mekkeyê mabû û hîcreta daru'l îslamê, yanê hîcreta Medîneyê nekiribû. Roja Bedrê ew jî di nav sefên muşrîkan de bû. Di dawîyê de misilmanan wî êsîr girtin.

Muemeleya ku pê re dihat kirin ne li gori rewşa wî yê batın ku wî jî wiha îdîa dikir, li gorî halê wi yê zahir bû. Lewre ew dî sefên muşrîkan de bû. Di hin rîwayetan de ji bo ku beranberî muşrîka derkeve şer, îkrah lê hatiye kirin. Di rîwayetekî de Abbas, vê mijara îkrahê wek mazeret dide pêş. Rasûlullah *aleyhîssalatuwesselam* li hemberî vê rewşê jê re wiha dibêje: *"Tiştê ku tu dibêjî Allah çetir dizane. Eger gotina te rast be dê Allah mukafata te bide. Lê belê rewşa te ya zahir wiha xuya dike ku tu li dijî me bûyî."* [6]

Nebi *aleyhisselam* fiêlên wî li gorî zahir nirxandîye û wekî wan êsîrên muşrîk enceq di muqabilê fîdyeyê de wî daye berdan.

Di Sehîhê Muslîm de qîseyeke nezî vê dibore. Vê hedîseyê Îmran b. Husayn rîwayet dike. Zilamekî ji Benî Uqeyl êsîr hatîbû girtin. Misilmanîtîya xwe îdîa dikir digel vê , Rasûlullah *aleyhîssalatuwesselam* wî azad nekiribû.

Belê. Ji van rîwayetan jî tê fêmkirin ku em di heyata dinyayê de ne ji batinan, ji zahiran mesul in. Muheqqeq ev jî ji bo me îhsanekî Allah e. Eger ne wisan bibana, dê îslam û misilman ji bo wan kesên zindiq û dilxerab re bibûya mijara tinaz û pêkenîyê. Hedîseya Xatib b. Beltea di vê mijarê de nimûneyekî xweşik e. A esil ewe ku kesê fiêlekî wek fiêla Xatib b. Beltea bike ligor zahir dibe kafir. Di vê rewşê de jî dêla amelê wî, misilman an dê wî bikûjin an jî dê wî êsîr bigirin. Ev dêl (gerew) aîdê hûkmê dinyayê ye.

Kesên ku rewşa murteda qisimên wan û delîlên didin pêş û tewilên wan; hûccetên kesên ku li Museyleme xapîyane û lê şahdeyî dikirin; qiseyên Sûmame û Yeşhûrî bizanîbin û li hemberî van temaman li gorî zahirê wan, muemeleyên Ebu Bekir *radîyallahuanh* bide ber çavê xwe ew rastîya ku em qest dikin dê qenc fêmbike.

Serî lêxistina li kitêbên Muhammed b. Abdulwehhab *rahîmehullah* dê pir bi feyde bibe. Daxuyanîyên wî yê di vê xusûsê de pir in. Di mijara Xatib de helwesta Umer jî di vê hêlî ve bû. Peyvên Umer yê der heqê Xatib de pir giran bû, lê Rasûlullah *aleyhîssalatuwesselam* digel vê Umer red nekiriye û jê re:

"Ki ji birayê xwe yê misilman re bêje "Hê kafir" ew îtham/sucdarî divegere ji herduyan yekî" negotîye. Her wiha rastîya batına Xatib diyar kiriye û der heqê wî de wiha gotiye:

"Allah belkî li ehlê Bedrê muttalî bûye û wiha ferman kiribe: Hûn çi daxwaz dikin bikin, cennet ji we re wacib bûye an jî 'Min we mexfiret kiriye'. Xatib b. Ebî Beltea jî wiha gotiye: 'Min ev karê hanê ne bi qesta kufrê kiriye û min ne ji bo îrtîdadê an jî ji bo razîbûna kufrê kiriye.' Li ser gotinên wî, Rasûlullah wiha got û wî ji wê tiştê paqij kir: 'Muheqqeq wî ji we re rastîya xwe got'. Li gorî rîwayeta Îmam Ahmed û Ebu Ya'la, Xatib wiha gotiye: 'Muheqqeq min ev karê hanê ne ji bo xapandina Rasûlullah *aleyhîssalatuwesselam* an jî ji ber nîfaqê kiriye. Ez dizanîm û bawerim ku Allah *azze we celle* dê Rasûlê xwe serdest bike û nûra xwe jî wê temam bike'. Dîsa di rîwayetekî din ku Îmam Ahmed û Ebu Ya'la neqil dikin de wiha dibêje:

"Ya Rasûlallah! Qesem bi Allah be ew bawerîya di qelbê min de neguherîye".

6. *Îmam Ahmed*

Ger dîqat bê kirin Rasûlullah *aleyhîssalatuwesselam* dibêje: *"Muheqqeq wî ji we re rastîya xwe got".*

Rasûlullah *aleyhîssalatuwesselam* vî sehabîyê ku beşdarî Bedrê bibû îstîsna kiriye û wî ji wan şûbheyan paqij kiriye. Rastîya wî tesdîk kiriye û şahdehî daye ku Xatib vê amelê ne ji ber kufrê an jî ji ber îrtidatê pêk anîye.

Rasûlullah *aleyhîssalatuwesselam* diyar kiriye ku ev fiêl ji gunehên mezin in. Enceq di muqabilê beşdarîya wî yê Bedr'ê, mexfîret buna wî jî eşkere kiriye.

Gelo ew kesên ku îro cirma dost girtina kafiran sivik dibînin û di kirina van cirman de xwe dispêrne qiseya Xatib, di nav wan de yên başdarî Bedrê bûne hene? An jî ji wan tu kes heye ku Allah *azze ve celle* li qelbê wan nihêrîye? Nexwe ji ber van tiştan der barê vê cirma mezin de ew qas rehet in û bêxem in û sersar in?

Eger em bizanibin tiştên ku vedişêrin rast in û ev fiêlên wan ne ji ber kufr û riddetê yê jî dîsa em nikarin vê pirsê ji wan bikin. Lewre piştî wefata Nebî û qut bûna wehîyê em ê halên wan ên batınî çawan bizanibin? Piştî ku Rasûlullah *aleyhîssalatuwesselam* ne di nav me de ye dê kî şahdeyiyê li rastîya wan bike?

Ji ber vê yekê der heqê wan kesên xwe nêzî kafiran dikin û bi wan re dost in û bi wan re radibin û rûdinên de em jî ligor rewşa zahirê wan hikûm didin. Heke ji xeynî xûyanekên wî yê zahir haleke wî yê din hebe em wê jî hewaleyê Allah *azze we celle* dikin. Eger ji sebebê ku di nav sefên kafiran de bûye û hatibe kuştin, dê li gori niyeta xwe heşir bibe. Eger wek êsîr bê girtin wekî ku me berê de diyar kiribû dê li ser wî hûkmê kafiran bê tetbîq kirin. Misilman, di mijara kuştina van kesan de mazur in. Ew kes misilmanîtîya xwe û dostanîya xwe yê li misilmana îdîa bike jî ev wiha ye.[7]

Hafiz b. Hacer *rahîmehullah* der barê wan lefzên ku di mektuba Xatib de hatibû dîtin wiha dibêje *"Gelî Qureyşîyan. Muheqqeq, Rasûlullah bi elaletekî wekî tarîtîya şevê û wekî lehîyê di ser we de tê. Qesem bi Allah ew tenê bi serê xwe jî bi ser we de bigire, dê Allah alîkarîya wî bike û ew weada ku dayê dê pêk bîne. Xwe xelas bikin, wesselam."* [8]

Suheylî jî bi vê awayê neqil dike. Miroveki aqilmend vê mektubê bi baldarî bixwîyne, di wê mektubê de der barê alîkarîya Allah dê îtîmadekî pir qewî û hûrmetekî pir zêde wê bibîne. Digel vê yekê li ser vê fiêlê, Allah *azze we celle* ayetek wiha nazil kiriye ku kê dixwîyne canê wî divecinîqe, direcife:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاء تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءكُم مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاء مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاء السَّبِيلِ

"Gelî ew ên îmam anîne! Hûn ew ên dijminê min û dijminê we ne ji xwe re nekin dost. Digel ew heq a ku ji we re hatiye înkar dikin jî hûn ji wan hez dikin. Ji bo ku we bi Allahê rabbê we ye îman anîbû hûn û pêxember ji welatê we derxistibûn. Eger hûn ji bo ku di rêya min de cîhad bikin û rizaya min bi dest bixin derketibin; ma hûn çawa ji wan hez dikin? Lê ez bi tiştên hûn vedişêrin jî, eşkere dikin jî, dizanîm. Ji we kî vêya bike, êdî ew ji rêya heq zivirî ye." [9]

Eger hûn viya baş bifikirin û hay jê hebin (bi dîqat bin) Allah *azze we celle* dê we hîdayet bike. Hûnê qenc fêmbikin ku Allah viya, çawan wekî dost girtin û hezkirina neyarên xwe qebûl dike. Piştre li rewşa wan kesên ku xwe nisbetê îslam û da'wetê dikin binêrin. Qaşo ji bo îslamê çawan hûrmetê li pergala (li sîstema) wan û li qanûnên wan û li parlamentoyên wan dikin û dile xwe bi wan xweş dikin. Her wiha dê tû yê bi vê jî serwext bibî ku da'wa tewhîdê û da'wetvan û muwahhîdên ehlê ilmê çiqas hindik û xerîb in.

Dawîya Beşa (11.) Yazdemîn (Dê berdewam bibe,înşaallah)

7. *Di ve mijarê de li gotinên Şêxu'l Islam Ibn-i Teymiyye -rahîmehullah- ku der barê artêşa di rêya Mekkeyê de bin erd û helak bibûn û êsîr girtina Abbas binêrin ; Mecmuu'l Fetewa, 28/537 : Îbnu'l Qayyim, Zadu'l Mead, 3/422.*

Ji bo sebebê nizûla vê ayetê li sehîha Buxarî melayîket canê wan distinin jî wan ên ku zilm li xwe dikirin re dibêjin: "Hûn di çi karî de bûn? Dibêjin :" Em li ser rûyê erdê belengaz bûn ." Melayiket dibêjin : "Qey erdê Allah ne fireh bû ku we tê de hicret bikirana ?" Ev ên ha êwirgeha wan cehennem e; vegera wê derd çi tişteki xerab e!"

Lewre ev mijar pir muhim e. Xebatên xwe yê di vê meseleyê de zêde bikin. Xewarîyê ji ser xwe bavêjin û nebin wan tiralên teqlîdkar.

8. *Fethu'l Barî 7/521*

9. *60/Mumtehîne, 1*

ŞİİR

Masum Uyanış

Senden bir ricam var! Makul görürsen,
Haşa! Haddi aşmak değil amacım.
Bizi sever, bize değer verirsen,
Dünya'nın kirinden, koru babacım.

Tağut'a küfretmek, iman kabulü,
Peygamberdir önder, Allah'tır ulu,
Biz nasıl oluruz, bir put'un kulu?
Eğitim şerrinden, koru babacım.

Hayat fitnesinde, karartma bizi,
Şirk'in girdabında, çürütme bizi,
Ededi madende, eritme bizi,
Cehennem nar'ından, koru babacım.

Bu murad ricadır, imtiyaz değil,
Sende hakkımız var, hiç de az değil,
Topluma benzemek, bize farz değil,
Taassub zehrinden, koru babacım.

Sen bize sahipsin, Allah da sana,
Her sürü mecburdur, emr-i çobana,
Dünler heba oldu, geçen zamana,
Bugünü yarından, koru babacım.

Murat DEMİRCİ

Lazer akupunkturu hiçbir şekilde ağrılı bir işlem değildir. İğne korkusu olanlar ve küçük çocuklar için ideal bir akupunktur uygulama şeklidir. Belirli frekans ve güçte verilen lazer ışınları akupunktur noktalarını uyararak birçok hastalıkları tedavi etmektedir. Özellikle çocukluk çağlarında gelişecek olan alerjik bronşit ve astım tedavilerinde %80-90 yakın bir sonuç alınabilmektedir.

Akupunktur Tedavisi

Dr. Seyfullah İslam
seyfullahislam@tevhiddergisi.net

Allah'a hamd, Resûlü'ne *sallallahu aleyhi ve sellem* salât ve selam olsun.

Akupunktur tedavisi, Geleneksel Çin Tıbbı'nda yer alan en köklü tedavi yöntemlerinden olup daha sonra da Batı tıbbında kullanılan bir tedavi yöntemi olmuştur. Son yıllarda Türkiye'de de Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp (GETAT) uygulamaları yönetmeliği kapsamında akupunktur tedavisi resmi olarak sağlık kuruluşlarında uygulanmaya başlanmıştır. Akupunktur 17. yüz yıldan beri Avrupa ülkelerinde uygulanmakta ama bu denli popülarite kazanması ve bilim camiasında yer alması 20. yüz yılda Batı'dan Çin'e giden bilim insanlarının akupunkturu incelemeleri sonrası olmuştur. Tam olarak tarihi bilinmeyip binlerce yıllık kadim bir tedavi yöntemi olmasına rağmen ilk kez Amerika'da okulunun açılması ve WHO (Dünya Sağlık Örgütü) tarafından akupunkturun bilimsel bir tedavi metodu olarak kabul edilmesi 1976'da olmuştur.

Akupunktur, vücutta dengenin sağlanması esasına dayalı olarak uygulanan bir tedavi yöntemidir. Tedavide steril (mikroplardan arındırılmış) çelik, gümüş veya altından yapılan özel ince iğneler kullanılmaktadır. Akupunkturun mantığı klasik tedavi yöntemlerinden daha farklı işlemektedir. Geleneksel Çin Tıbbı'nda vücutta belirli noktalardan geçen enerji kanalları olduğu ve enerji akımındaki problemlerin hastalıklara neden olduğu düşünülmektedir. İnsan vücudunda hayali olarak meridyenlerin (enerji kanalının)

olduğu ve bu meridyenlerin üzerlerinde meridyenin kendisiyle aktif edildikleri noktaların olduğu kabul edilmektedir. Bilinen ilk Çin kaynakları on bir (11) adet meridyenden bahsetmiştir; ancak yıllar içinde devam eden çalışmalar meridyen sayısının toplamda elli dokuz (59) olduğunu ortaya koymuştur. Ama pratikte kullanılan meridyen sayısı ise yirmi altı (26)dır. On iki (12) çift ana meridyen ve iki (2) ekstra kanaldan söz edilir. Ana meridyenlerin her biri bir organı temsil eder. Bu noktalara uygulanan akupunktur iğneleri veya uygun şekillerde uygulanan masaj ile bu enerji akımı düzelmekte, böylece vücut dengesi yeniden sağlanmakta, vücudun kendini iyileştirme yeteneği harekete geçirilip kişinin sağlığı düzelmektedir.

"Kulak" bedenin hemen hemen her organıyla ilgili bir akupunktur noktası barındırdığından (bağırsak, kalp, karaciğer vb.) akupunktur tedavisinde vücutla beraber veya tek başına kullanılması önemlidir. Öte yandan kulağın bu özelliği, hastalıkların belirlenmesine ve hedef odaklı tedavisine yardımcı olmaktadır.

Ana Meridyenlerin İsimleri

1. Akciğer
2. Kalın Bağırsaklar
3. Mide
4. Dalak Pankreas
5. Kalp
6. İnce Bağırsaklar
7. İdrar Kesesi
8. Böbrek
9. Perikart/Cinsellik
10. Üçlü Isıtıcı
11. Safra Kesesi
12. Karaciğer

Akupunktur Tedavisinin En Çok Etkili Olduğu Alanlar

- Kilo verme, Menopoz şikâyetleri, Baş ağrıları, Sigara bırakma,
- Çocuklarda idrar kaçırma; kas, eklem ve bel ağrıları
- Sebebi belli olmayan yüksek tansiyon, böbrek ağrısı, yüz felci
- Stres, panik atak ve depresyon gibi duygu durum bozuklukları
- Uykusuzluk, doğum ağrısının azaltılması, adet ağrıları
- Bağırsak tembelliği, sınav korkusu, uçak korkusu gibi fobilerde de etkili olduğu tespit edilmiştir.

Akupunktur Çeşitleri

Kulak Akupunkturu

"Kulak" bedenin hemen hemen her organıyla ilgili bir akupunktur noktası barındırdığından (bağırsak, kalp, karaciğer vb.) akupunktur tedavisinde vücutla beraber veya tek başına kullanılması önemlidir. Öte yandan kulağın bu özelliği, hastalıkların belirlenmesine ve hedef odaklı tedavisine yardımcı olmaktadır. Kulak akupunkturu ile alakalı ilk olarak 1970'te Dr. Nogier kulak kepçesini ana karnında baş aşağıya duran bir cenine benzetmiş, kulak memesi cenin baş kısmı olmak üzere, kulak dış kenarını omurgası, kulak deliğinin bulunduğu kısmı iç organlarına denk gelecek şekilde yerleştiğini kısacası kulak kepçesinin adeta vücudun bir haritasını barındırdığını belirtmiştir.

Hormon düzensizliklerinin, omurga ve iç organlara ait problemlerin, eklem sorunlarının desteklenmesi, ağrılı tabloların giderilmesi, sigara bağımlılığı tedavisi, kilo problemlerinin tedavisinde, iştah sorunlarının giderilmesinde, depresyonda, çocuklarda gece işemelerinde, alerjilerde, gebelik bulantılarında, uyku

problemlerinde ve daha birçok rahatsızlık ve onlara ait belirtilerin ortadan kaldırılmasında başarıyla kullanılmaktadır.

Bu tedavinin gerçekleşmesindeki temel mekanizma kulak kepçesi üzerinde bulunan noktaların beyinle direkt ilişkili olmasıdır. Aynen vücut akupunkturunda olduğu gibi kulak akupunkturunda da hastalık belirtileri ve nedenleri bedenin kendi eczanesi ve içsel iyileştirici unsurları harekete geçirilerek tedavi edici olmaktadır. Kulak akupunkturunda da vücuda dışarıdan herhangi bir madde girişi söz konusu olmadığından tamamen doğal ve ilaçsız bir tıbbi yaklaşım olarak kabul edilir.

Lazer Akupunkturu

Tıpkı akupunktur iğnesi şeklinde etki eden ama onun gibi vücuda saplanmadan ve cildi sadece dışardan uyararak çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır. Lazer akupunkturu hiçbir şekilde ağrılı bir işlem değildir. İğne korkusu olanlar ve küçük çocuklar için ideal bir akupunktur uygulama şeklidir. Belirli frekans ve güçte verilen lazer ışınları akupunktur noktalarını uyararak birçok hastalıkları tedavi etmektedir. Özellikle çocukluk çağlarında gelişecek olan alerjik bronşit ve astım tedavilerinde %80-90 yakın bir sonuç alınabilmektedir.

Lazer ışınları uygulanan bölgeye göre bir takım salgıları ve iç salgı bezlerini uyardığı için oluşan bu salgılar hastaların iyileşmeleri üzerinde etkilidir.

Elektro Akupunktur

Elektro akupunktur, 1958 yılında Çin'de akupunktur uzmanları ameliyat öncesi cerrahi anestezi veya ameliyat sonrası ağrı kontrolü için deneyler yaparken geliştirilmiştir. Ameliyat sırasında test edilmesinden birkaç yıl sonra, akupunktur uzmanları özellikle bazı rahatsızlıklar için pratik uygulamalarda elektro akupunktur uygulamaya başlamışlar.

Elektro Akupunktur Faydaları: Elektro akupunktur düzenli akupunkturun tedavi ettiği ve geleneksel akupunktura yanıt vermeyen çeşitli sağlık durumlarını tedavi etmek için kullanılabilir. Cerrahi anestezi için kronik ağrı ve kas spazmlarını azaltma aracı olarak ayrıca nörolojik (sinir) hastalıkların tedavisinde etkili biçimde kullanılır.

Akupunktur Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Durumlar ve Kişiler

1. Klasik akupunktur: Aşırı iğne fobisi olanlar, pıhtılaşma bozukluğu, tümör ve açık yaralar, Omurga hareket yeteneğinin bozulması

2. Kulak akupunkturu: Kalp kapak hastalıkları, nötropenik hastalar (bir çeşit kan düşüklüğü)

3. Elektro/Lazer akupunktur: Kalıcı kalp pili olan hastalar

4. Göreceli sakınca: Gebelik, epilepsi, konfüzyonlu hastalar(zihin bulanıklığı/sersemlik), kalp pili olan hastalar

Kuru İğne Tedavisi

Bu tedavide kullanılan iğneler akupunktur iğnesiyle aynı olduğu için akupunktur tedavisine zahiren çok benzerlik göstermektedir. Ama tamamen farklı bir tedavi yöntemi olarak ele alınmaktadır. Belli seanslar hâlinde planlanır, tedavi boyunca o bölgeye ait faaliyetlerin azaltılması önerilir. Tedavinin süresi, yani, seans sayısı, problemin bulunduğu bölgenin genişliğine, problemin ne kadar eski olduğuna, hastanın yaşına, başka rahatsızlıkların eşlik edip etmediğine göre değişiklik gösterir. Bazen tek bir seans yeterlidir. En sık dört/altı seans olarak planlanır. Nadir durumlarda on/on iki (10-12) seansı bulabilir. Tedavide başarı oldukça yüksektir.

Kuru iğne tedavisi, hiçbir yan etkisi olmayan, tedavi edici ve zararsız bir metottur. İğne, herhangi bir ilaç içermediğinden, bu ismi alır. Bu nedenle alerjik durumlar, ilaç etkileşimleri ve yan etki görülmez (Bu yöntem, İMS yöntemi olarak da adlandırılır).

Kaslarda veya vücudun herhangi bir eklem/kemikte olan; ağrı, kasılma kramp, batma, yanma, uyuşukluk, karıncalanma, gerginlik hissi, şişlik ve ödem, el ve ayakta kısa süreli renk değişiklikleri, hareket kısıtlılığı... gibi durumlarda kullanılan bir tedavi yöntemidir.

Duamızın sonu; âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Önceliğimiz Ne?

Ömer AKDUMAN

Amelde ihsan olmalıdır ama öncelikli değildir. En güzel şekilde yapılmalıdır ama ruhu ihmal edilmemelidir. Öncelik ihlastır. Amelinde ihlas olmadıktan sonra hassasiyetin sana azap olarak dönebilir. Ama ihlas için yoruldun mu unutma ki ihsanın eksikliği ecrin eksikliğidir ama emeğin zayiatı değildir.

Niyet hadisi ile başlamıştık hadis şerhine. Aynı hadisi şerhetmeye devam ediyoruz. Kıymetli Peygamberimiz bir söz söylemiş; asırlardır şerhediliyor ve kıyamet saatine kadar devam edecek bu şerhler. Çünkü bereketi onun dilinde kılmış Rahman. O kunutlarında Allah'a dua ederken şöyle söylermiş, ashabına da bunu tavsiye etmiş:

...وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ

"... Bana verdiklerini benim için bereketli kıl..." [1]

Bereketli sofradan faydalanmaya devam edelim inşaallah.

Mükemmelliğe Aldanma! Ruh Var mı?

Önceliğimiz suretler oluyor bizim. Güzel görünsün, tam olsun, eksiksiz olsun, herkes tarafından övülsün, kardeşler beğensin yaptıklarımı, ellerine sağlık desinler, mükemmel olmuş diye hayran hayran baksınlar...

Amellerde öncelik mükemmeliyetçilik midir ruh mu? İhsan mı önceliklidir ihlas mı diyelim ya da? İhlas da emredilmiş ihsan da. İhlaslı olmayan amel kabul olunmaz denirken, O'nu *subhanehu ve teâlâ* görüyormuş edası ile amel yapmak imandan sonra zikredilmiş. Önceliğimiz hangisi olmalı?

1. *Tirmizi, Ebu Davud, Nesai ve İbni Mace*

Yaptıklarının sureti aldatmasın seni, ruhtur önemli olan. Hem insanlar da böyle değil mi? Nice insan vardır sureti muhteşem, kusursuzdur yaratılışında. Ama biraz tanımaya başlayınca hayal kırıklığı yaşayabilirsin. Amellerini de güzel sureti olan bir insana benzet. Ruhu kâmil olsun amelinin. Suretindeki ayıplar telafi edilecek cinstendir.

Amelde ihsan olmalıdır ama öncelikli değildir. En güzel şekilde yapılmalıdır ama ruhu ihmal edilmemelidir. Öncelik ihlastır. Amelinde ihlas olmadıktan sonra hassasiyetin sana azap olarak dönebilir. Ama ihlas için yoruldun mu unutma ki ihsanın eksikliği ecrin eksikliğidir ama emeğin zayiatı değildir.

Cibril hadisinden öğrendiğimiz üzere önce insan İslam olur, sonra iman eder ve İslam ve imanını ihsan mertebesinde güzelleştirir. Dinin üçüncü mertebesi ihsandır. Ama ihsan mertebesine henüz gelmeden, İslam olacağımız ya da iman edeceğimiz zaman dahi ihlaslı olmak ile emrolunmuşuz. *"Hâlbuki onlar, ancak **dini O'na halis kılan hanifler** olarak Allah'a ibadet etmekle, namazı dosdoğru kılıp zekâtı vermekle emrolunmuşlardı. **İşte dosdoğru din budur.**"* [2] Dinin temelinde ihlastan mahrum olanın dini *"Kayyım/Dosdoğru"* olamaz.

Yaptıklarının sureti aldatmasın seni, ruhtur önemli olan. Hem insanlar da böyle değil mi? Nice insan vardır sureti muhteşem, kusursuzdur yaratılışında. Ama biraz tanımaya başlayınca hayal kırıklığı yaşayabilirsin. Amellerini de güzel sureti olan bir insana benzet. Ruhu kâmil olsun amelinin. Suretindeki ayıplar telafi edilecek cinstendir.

Suretinden Daha Fazla Sîretine Önem Ver

Çoğumuz evimizden çıkarken saçımıza, elbisemize, giyimimize ve görüntümüze önem veriyoruz. Bazen aynanın karşısında uzunca vakit geçirenlerimiz oluyor. Arkadaşlarımızın arasına gidiyoruz ya da bir seminere veya işimize. Çoğu zaman üstümüzü düzeltmemize rağmen son bir defa, tam çıkacakken, aynanın karşısında son kontrolleri yapıyoruz.

Kalbimize ayna tutuyor muyuz peki, çıkmadan? Niçin evimden çıkıyorum? Haram işlemek içinse o zaman kalbimizdeki yamuklukların ıslahı icap eder. Yok, eğer hayırlı bir iş için çıkıyorsak niyetin ıslahı icap eder. Hatta tam çıkacakken tekrar bir ayna tutmalı: *"Hâlâ Rabbimi razı etmek niyetim mahfuz mu?"* demeliyiz. Yani, iki temel sorumuz var: *"Nereye gidiyorum?", "Neden gidiyorum?"*

Bu sınavı geçtikten sonra evimizden emniyetle çıkabilir, ama arada muhasebe aynasını kalbimize tutmaya devam etmeliyiz. Olur ya dağılan saçımız, kirlenen üstümüz gibi kalbimize de bir halel gelebilir.

Yolculukta Yük Hafif Olmalı

Dünya hayatı bir yolculuktur. Bize hediye edilen zaman sermayemiz. Engeller var yolda. Aldatanları var bu yolun. Tabii, aldananları da çok fazla. Aldananlar ya eşkıyabaşı Şeytan'a uyuyor ya onun yolunun takipçileri olan insanlara veya kendi iç sesine/nefsine tabi oluyor. Bazen bütün bu etkenler cem olup hücum ediyorlar benliğe. İşte bu yolculukta yüklüğünü olur olmaz şeyler ile dolduranlar var. İbnu'l Kayyım şöyle anlatıyor bize:

الْعَمَل بِغَيْر إخلاص وَلَا اقْتِدَاء كالمسافر يمْلَأ جرابه رملا
يثقله وَلَا يَنْفَعهُ

"İhlas ve iqtida[3] olmadan yapılan amel, çıkınını faydalanamayacağı kum ile dolduran ve böylece yükünü ağırlaştıran yolcunun örneği gibidir." [4]

2. 98/Beyyine, 5

3. Sünnete uygunluk

4. Medaricu's Sâlikîn 2/95

İhlas zordur zor olmasına. Emek ister elde etmek için. Muhasebe ister devam edebilmek için. Dua ister onun ile vefat edebilmek için. Ama ihlas lazımi bir eylem değildir. Başardığınızda sadece ihlası elde etmiş olmazsınız. Muteaddîdir. Hayırların başıdır. Sapasağlam tutunduğun zaman öyle güzellikler elde edersin ki yorgunluğuna, çaba ve azmine değer.

Bize fayda sağlamayacak, sadece yükümüzü ağırlaştırıp yolculuğumuzu meşakkatli kılacak ağırlıklıkları omuzumuza atmamamız gerek! Güzellikleri ve salih amelleri koyacak yer bulamayız sonra.

İhlasın Faydaları

İhlas zordur zor olmasına. Emek ister elde etmek için. Muhasebe ister devam edebilmek için. Dua ister onun ile vefat edebilmek için. Ama ihlas lazımi bir eylem değildir. Başardığınızda sadece ihlası elde etmiş olmazsınız. Muteaddîdir. Hayırların başıdır. Sapasağlam tutunduğun zaman öyle güzellikler elde edersin ki yorgunluğuna, çaba ve azmine değer. İhlasın faydalarından bazılarını iktibas ederek aktaralım:

- Ameller ve sözlerin (Allah tarafından) kabulünde esastır.
- Duanın kabulünde esastır.
- Dünya ve ahirette insanın derecesini yükseltir.
- Vesvese ve kuruntulardan kurtarır.
- Allah'tan gayrısına kulluk etmekten kurtarır/özgürleştirir.
- Toplumsal ilişkileri güçlendirip Allah'ın ümmete yardımını celbeder.
- İnsanın dünyada karşılaştığı sıkıntıları giderir.
- Kalbe gönül huzuru/itmi'nan yerleştirip insana mutluluk verir.
- İmanı güçlendirip takviye eder, isyan ve fasıklıktan nefret ettirir.
- İnsanın azimetini sağlamlaştırır ve çileler karşısında iradeyi güçlendirir.
- Dünya ve ahirette güven ve hidayetin kemâlini/doruk noktasını insana kazandırır.[5]

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

5. *Mevsuatu Nadrati'n Naîm Fi Mekarimi Ahlaki'r Rasuli'l Kerîm kitabından alıntılanmıştır. (Bk. Cilt;2, s. 140)*

Şirkten ve müşriklerden uzak durmak ile Allah, Allah'ın dini ve dostlarıyla dost olmanın zaruretini ve Millet-î İbrahim'in zayıflıkta da üstünlükte de değişmeyen tavrının "Tevhid üzere istikamet" olduğunu açıklar.

Millet-î İbrahim

Bedirhan EREN

Kitabın Künyesi

Kitabın Adı: Millet-î İbrahim

Kitabın Yazarı: Ebu Muhammed El-Maqdîsî

Yayınevi: Beyaz Minare

Yayın Tarihi: Aralık/2015 (İlk basım 1997 Ebabil Yayınları)

Basım Yeri: Ankara

Sayfa Sayısı: 137

Cilt/Kâğıt: Karton Kapak, Kitap Kâğıdı

Yazara Dair

Asıl adı Asım b. Muhammed b. Tahir El-Berqawî olan ve daha çok Şeyh Ebu Muhammed El-Maqdîsî olarak tanınan yazar 1958 yılında hâlen Filistin otoritesinin idaresinde bulunan Batı Şeria'nın Nablus şehri yakınlarındaki Berqa köyünde doğdu. Ailesi 1960'lı yılların başlarında Kuveyt'e göç etmiştir. Maqdîsî ileriki yıllarda üniversite eğitimini Irak'ın Musul şehrinde tamamlamıştır.

Bir yandan Hicaz bölgesindeki muhtelif beldelerde ilim tahsilini sürdürürken diğer taraftan İslam coğrafyasındaki İslami hareketlerle ilgilenmiş ve bu sebeple birçok kez Afganistan ve Pakistan'a seyahatlerde bulunmuştur. Bu seyahatlerinde katıldığı davet derslerinin bir semeresi olarak ilk kitabı olan *"Millet-i İbrahim"*i yazmıştır.

Şeyh Maqdîsî 1992 yılında yerleştiği Ürdün'de Afgan cihadına katılmak isteyen gençlere dersler vermeye devam ederken bu faaliyetleri yasa dışı ilan edilerek birden fazla kez tutuklanmıştır. Sonraki tutuklanmalarının nedenleri arasında 1994 yılında Filistin'de siyonistlere karşı silahlı mücadelenin meşru olduğunu belirten fetvası ve takip eden yıllarda işgalci Amerikan ordusuna karşı cihadın meşru ve gerekli olduğu yönündeki fetvaları gerekçe olarak gösterilmiştir.

Şeyh Maqdîsî, ilim ve cihad şeyhleri arasında çağdaşlarına nazaran oldukça üretken bir âlimdir. Şu ana kadar yayınlanmış yirmiden fazla kitabı ve iki yüzü aşkın risalesi bulunmaktadır. *"Millet-i İbrahim"*, Şeyh Maqdîsî'nin Türkçeye çevrilmiş ve 1997 yılında Ebabil Yayınları tarafından birinci baskısı yapılmış olan ilk kitabıdır.

Şeyh Maqdîsî'nin *"Millet-î İbrahim"* isimli bu kitabı ayrıca Kürtçe çevirisiyle Türkiye'de ilk olarak Tevhid Dergisi'nde bölüm bölüm yayınlanmaktadır.

Türkiye'de büyük bir ilgi ve beğeniyle karşılanan ve okunan Şeyh Maqdîsî'nin kitaplarından bazıları şunlardır:

Büyük Ortadoğu Projesi, Demokrasi Dindir, Otuz Risale (Tekfirde Aşırılıktan Sakındırma), Tağutların Destekçileri Hakkında Şüphelerin Giderilmesi, Zindan Arkadaşlarım ve (Çocuk Eğitiminde Nebevî Yöntem ve) Fesad Medreseleri.

Millet-î İbrahim: İnsanlık Hayatının Amacı Ve Anlamı

Yazarın bu kitabı ülkemizde ilk baskısının yapıldığı dönemde (1997 yılı) Vela ve Bera akidesine dair yayınlanmış nadir eserlerden biri olması hasebiyle de ayrı bir önemi haizdir.

Yazar kitabının başlarında *"Millet-î İbrahim"*'in özelliklerini şeri temelleriyle ortaya koyarak tanımını ve izahını yapar. Millet-î İbrahim'e tabi olmanın tevhid ve sünnete tabi olmayı hedefleyen her bir mümin için zorunlu bir istikamet olduğunu belirtir. Millet-î İbrahim'in insanlar arasında tarih boyunca hak ve hidayet üzere bulunan yegâne taife olduğu gerçeğini açık ve akıcı bir dille izah eder.

İbrahim'in *aleyhisselam* Milleti ile Muhammed'in *sallallahu aleyhi ve sellem* muvahhid ümmeti arasında itikad açısından hiçbir fark olmadığını geçmiş dönemlerde yaşamış âlimlerin eserlerinden yaptığı alıntılar ve güncel pratik örneklerle okuyucularına takdim eder. Birçok müfessirin de açıkladığı üzere Allah *subhanehu ve teâlâ* Resûlullah'a başka hiçbir peygambere değil, Kur'an'da yegâne örnek olarak sadece tevhid önderi İbrahim'e tabi olmasını emretmekle tevhidin önem ve değerini olabildiğince güçlü bir şekilde vurgulamıştır.[1] Bu tabiiyet emriyle aynı zamanda tevhid önderi İbrahim'in Allah katındaki önem ve değeri daha net anlaşılmaktadır.

Şirkten ve müşriklerden uzak durmak ile Allah *subhanehu ve teâlâ*, Allah'ın dini ve dostlarıyla dost olmanın zaruretini ve Millet-î İbrahim'in zayıflıkta da üstünlükte de değişmeyen tavrının *"Tevhid üzere istikamet"* olduğunu açıklar.

Safların ayrışması ve zorluklarla karşılaşıldığı durumlarda Millet-î İbrahim'in geçmişte nasıl bir tavır gösterdiğini ve benzer durumlarda günümüzde nasıl tavır takınılması gerektiği hususunu irdeler. Gerici ve yobaz putperest kavimlerin eziyet ve işkencelerine karşı Millet-î İbrahim'in göstermesi gereken azim ve sebatı anlatır. Geçmiş asırlarda yaşamış büstperest atalarını kör bir taklitçilikle taklit eden çağdaş gerici ve zalim müşriklerin alay ve saldırganlıkları karşısında Millet-î İbrahim'in vakar ve izzetini gözler önüne serer. Çağdaş müşriklerin ilah edindiği putlara yöneltilecek aşağılama ve eleştiri ile onlara açıkça küfretme gibi tavırlar arasında nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine dair Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* örnekliğinde bir perspektif sunar. Kitabın ana teması olan vela ve bera konusunu da ayrıca bir bölümde incelemiştir yazar. Vela ve bera çerçevesinde muvahhidlerin müşrikler karşısındaki tutumuna dair örneklemeler yapar. Kendilerini davetçi sıfatıyla tanıtan birçok insan için adeta bir patinaj alanı olan takiyye sorununa da irdeler Şeyh Maqdîsî.

Millet-î İbrahim'in günümüzdeki garipliği ve tağutların muvahhidlere yönelik ifsad ve bozgunculuk metodlarını da deşifre eder.

"Böylece mesele net bir biçimde ortaya çıkmıştır.

Ya Allah'ın şeriatı ya da cahillerin hevaları.

Üçüncü bir seçenek söz konusu değildir. Dosdoğru şeriat ile değişken hevalar arasında orta bir yol yoktur.

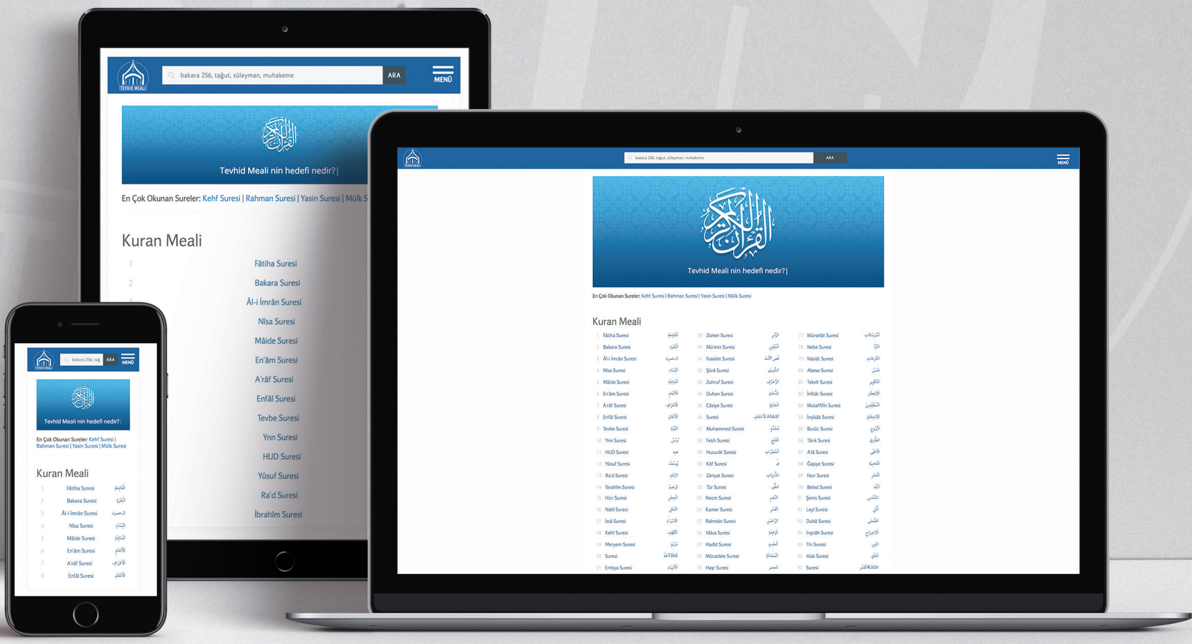
İşte yol budur... Var mı yürüyecek yiğit?"

1. 16/Nahl, 123

TEVHİD MEALİ

Web Sitemiz Yayında

www.tevhidmeali.com

SOSYAL MEDYA ADRESLERİMİZ

/tevhidmeali /tevhidmeali

/tevhidmeali /tevhidmeali

"Tağuta kulluk etmekten kaçınıp Allah'a yönelenlere müjde vardır. Kullarımı Müjdele!"
(39/Zümer, 17)

teuhid

MOBİL UYGULAMA

TEVHİD DERSLERİ

TEVHİD DERGİSİ

TEVHİDİ GÜNDEM

RADYO TEVHİD

ISSN 2148-4635
9 772148 463504